

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Hatice KARAMANCI

VERGİ MEVZUATI AÇISINDAN ENFLASYON MUHASEBESİ
VE ÖRNEK BİR UYGULAMA

Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Hatice KARAMANCI

VERGİ MEVZUATI AÇISINDAN ENFLASYON MUHASEBESİ
VE ÖRNEK BİR UYGULAMA

Danışman

Doç. Dr. Nihan ÖKSÜZ NARİNÇ

2. Danışman

Doç. Dr. Ahmet KAYA

Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2024

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Hatice KARAMANCI' nın bu çalışması, jürimiz tarafından Finans ve Bankacılık Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Ayşegül CİĞER (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Nihan ÖKSÜZ NARİNÇ (İmza)

Üye : Doç. Dr. Nazan GÜNGÖR KARYAĞDI (İmza)

Tez Başlığı: Vergi Mevzuatı Açısından Enflasyon Muhasebesi ve Örnek Bir Uygulama

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :19/07/2024

Mezuniyet Tarihi 22/08/2024

(İmza)
Prof. Dr. Seda BAYRAKTAR
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Vergi Mevzuatı Açısından Enflasyon Muhasebesi ve Örnek Bir Uygulama” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Hatice KARAMANCI

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Hatice KARAMANCI
Öğrenci Numarası	202152092006
Anabilim Dalı	Finans ve Bankacılık
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Nihan ÖKSÜZ NARİNÇ, Doç. Dr. Ahmet KAYA,
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Vergi Mevzuatı Açısından Enflasyon Muhasebesi ve Örnek Bir Uygulama
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2431489431
Rapor Tarihi	13/08/2024
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: % 15 Alıntılar dahil: % 19
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 102 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.	
Danışman Öğretim Üyesi Unvanı, Adı-Soyadı Doç. Dr. Nihan ÖKSÜZ NARİNÇ İmza	

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ENFLASYON KAVRAMI

1.1. Enflasyon Kavramı	3
1.1.1. Enflasyon Çeşitleri	3
1.1.1.1. Kaynağı Bakımından Enflasyon Çeşitleri	3
1.1.1.1.1. Talep Enflasyonu.....	4
1.1.1.1.2. Maliyet Enflasyonu	4
1.1.1.2. Süre ve Şiddetleri Bakımından Enflasyon Çeşitleri	5
1.1.1.2.1. İlmli Enflasyon.....	5
1.1.1.2.2. Yüksek Oranlı Enflasyon	5
1.1.1.2.3. Hiper Enflasyon.....	5
1.2. Enflasyonun İşletmeler Üzerindeki Etkisi	6
1.2.1. Enflasyonun İşletmelerin Faaliyet Sonuçları Üzerindeki Etkisi	6
1.2.2. Enflasyonun İşletmelerin Verimlilikleri Üzerindeki Etkisi.....	6
1.2.3. Enflasyonun İşletmelerin Yatırım Kararları Üzerindeki Etkisi.....	6
1.2.4. Enflasyonun İşletmelerin Stok Politikaları Üzerindeki Etkisi.....	7
1.2.5. Enflasyonun İşletmelerin Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri	7
1.2.6. Enflasyonun İşletmelerin Ücret Politikaları Üzerindeki Etkisi	8
1.2.7. Enflasyonun İşletmelerin Satış Politikaları Üzerindeki Etkisi	9
1.3. Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkisi	9
1.3.1. Mali Tablo Kavramı ve Çeşitleri	9
1.3.1.1. Enflasyonun Bilançolar Üzerindeki Etkisi	11
1.3.1.2. Enflasyonun Gelir Tablosu Üzerindeki Etkisi	11
1.4. Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkilerinin Giderilmesi İçin Kullanılacak Yöntemler	12
1.4.1. Vergi Usul Kanunu'nda Yer Alan Yöntemler	12
1.4.1.1. Yeniden Değerleme Yöntemi.....	12
1.4.1.2. Azalan Bakiyeler Yöntemine Göre Amortisman Uygulaması	13
1.4.1.3. Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması.....	13

1.4.1.4.	Sabit Kıymetler Yenileme Fonu Uygulaması	14
1.4.1.5.	Stok Değerleme LİFO Yöntemi Uygulaması.....	14
1.4.2.	Gelir Vergisi Kanununda Yer Alan Yöntemler	14
1.4.2.1.	Maliyet Bedeli Arttırımı.....	14
1.4.2.2.	Yatırım İndiriminde Endeksleme	15
1.4.2.3.	Gider Artış Fonu.....	15
1.4.3.	Kurumlar Vergisi Kanununda Yer Alan Yöntemler.....	15
1.4.3.1.	Gayrimenkul ve İştirak Satışından Doğan Karın Sermaye İlavesi.....	15
1.4.3.2.	Finansman Fonu	16
1.4.3.3.	Araştırma ve Geliştirme Fonu	16

İKİNCİ BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ

2.1.	Enflasyon Muhasebesi Kavramı	17
2.1.1.	Enflasyon Muhasebesi ile İlgili Kavramlar	18
2.2.	Enflasyon Muhasebesinin Amacı	19
2.3.	Enflasyon Muhasebesi Yöntemleri	20
2.3.1.	Cari Değer Muhasebesi (İkame Maliyet Muhasebesi)	20
2.3.2.	Genel Fiyat – Cari Maliyet Muhasebesi (Entegre Yöntem)	21
2.3.3.	Genel Fiyat Düzeyi Muhasebesi.....	21
2.4.	Enflasyon Muhasebesinin Türkiye’ deki Gelişimi	22
2.5.	Türkiye’de Enflasyon Muhasebesi ile ilgili Düzenlemeler	25
2.5.1.	Türkiye Muhasebe Standardı (TMS)- 29.....	25
2.5.2.	Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Tarafından Yayımlanan Seri XI No:20 Tebliği	25
2.5.3.	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Tarafından Yayımlanan 14 Numaralı Tebliğ	26
2.5.4.	Muhasebe Uygulama Genel Tebliği Sıra No:12.....	26
2.5.5.	Maliye Bakanlığı Tarafından Yayımlanan 5024 Sayılı Kanun	26
2.6.	Literatür İncelemesi	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMASI

3.1. Çalışmanın Amacı.....	40
3.2. Çalışmanın Kapsamı	40
3.3. Uygulama İşletmesinin Tanıtılması	40
3.4. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555'e Göre, HTC A.Ş'nin Enflasyon Muhasebesi Uygulaması	41
3.4.1. Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının Düzeltme İşlemleri	45
3.4.2. Stoklar Hesabının Düzeltilmesi	46
3.4.3. Verilen Sipariş Avansları Hesabının Enflasyon Düzeltmesi	49
3.4.4. Bağlı Ortaklıklar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	50
3.4.5. Arazi ve Arsalar Hesabının Düzeltilmesi	50
3.4.6. Binalar Hesabının Düzeltilmesi	51
3.4.7. Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının Enflasyon Düzeltme Uygulaması	54
3.4.8. Taşıtlar Hesabının Düzeltilmesi	54
3.4.9. Demirbaşlar Hesabının Düzeltilmesi	56
3.4.10. Birikmiş Amortismanlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi	58
3.4.11. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Düzeltilmesi	63
3.4.12. Şerefiye Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	66
3.4.13. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabının Düzeltilmesi	66
3.4.14. Birikmiş Amortismanlar Hesabının Düzeltilmesi	67
3.4.15. Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabının Düzeltilmesi	68
3.4.16. Alınan Sipariş Avansları Hesabı Enflasyon Düzeltmesi	73
3.4.17. Sermaye Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	74
3.4.18. Yasal Yedekler Hesabının Enflasyon Düzeltmesi	75
3.4.19. Doğrudan 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabına Aktarılacak Hesaplar	76
SONUÇ	83
KAYNAKÇA	86
ÖZGEÇMİŞ	90

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1 Parasal Kıymetler ve Parasal Olmayan Kıymetler	18
Tablo 2.2 Türkiye’de Yıllara Göre Enflasyon Oranları (TÜFE)	22
Tablo 3.1 HTC A.Ş 31.12.2023 Tarihli Dönem Sonu Bilançosu	42
Tablo 3.2 TÜİK Yurt içi üretici fiyat endeksi ve değişim oranı, Kasım 2023	44
Tablo 3.3 HTC A.Ş 31/12/2023 Dönem Sonu Bilançosundaki İşlem Görecek Hesaplar	44
Tablo 3.4 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı Enflasyon Düzeltmesi	46
Tablo 3.5 31/12/2023 Stoklar Hesabı Muhasebe Kaydı	49
Tablo 3.6 159 Verilen Sipariş Avanslarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	50
Tablo 3.7 245 Bağlı Ortaklıklar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	50
Tablo 3.8 250 Arazi ve Arsalar Hesabı Enflasyon Muhasebesi Uygulaması	51
Tablo 3.9 252 Binalar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	52
Tablo 3.10 Yeni Binanın Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	53
Tablo 3.11 Katsayı Tablosu	53
Tablo 3.12 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının Enflasyon Muhasebesi Uygulaması	54
Tablo 3.13 254 Taşıtlar Hesabına Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	56
Tablo 3.14 255 Demirbaşlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	57
Tablo 3.15 Faydalı Ömrü Biten Demirbaşların Enflasyon Düzeltmesi ve Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	59
Tablo 3.16 Binaların, Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	60
Tablo 3.17 Demirbaşların Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması ..	60
Tablo 3.18 Tesis, Makine ve Cihazların Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	61
Tablo 3.19 Taşıtların Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	62
Tablo 3.20 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Özeti	63
Tablo 3.21 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması ..	64
Tablo 3.22 261 Şerefiye Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	66
Tablo 3.23 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	67
Tablo 3.24 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	68
Tablo 3.25 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması .	69
Tablo 3.26 340 Alınan Sipariş Avansları Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	73
Tablo 3.27 500 Sermaye Hesabı Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması	74

Tablo 3.28 X Şirketinin Yasal Yedekler Hesabı Hareketleri	75
Tablo 3.29 540 Yasal Yedekler Hesabı Enflasyon Düzeltme Uygulaması	75
Tablo 3.30 31/12/2023 Muhasebe Kaydı	76
Tablo 3.31 31/12/2023 HTC A.Ş. Düzeltilmiş Dönem Sonu Bilançosu	76
Tablo 3.32 HTC A.Ş 31/12/2023 Düzeltilmemiş ve Düzeltilmiş Bilançolarının Karşılaştırılması	79
Tablo 3.33 HTC A.Ş'nin Enflasyon Düzeltmesi Uygulanan Bilanço Kalemlerinin Değerlerindeki Değişim	82

ÖZET

Bir ekonomide bulunan mal ve hizmetlerin ortalama fiyatlarının sürekli ve istikrarlı bir şekilde yukarı yönlü hareket etmesi enflasyon olarak tanımlanmaktadır. Pek çok alanda olumsuz etkilere neden olan enflasyon olgusunun finansal tablolar üzerinde de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Söz konusu olumsuz etkiler, enflasyon muhasebesi kavramının çıkmasına neden olmuştur. Enflasyon muhasebesi; enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini yok etmek amacı ile geliştirilmiş bir yöntemdir. Bu yöntem ile finansal tablolar, doğru olmayan bilgilerden arındırılarak gerçeği yansıtan, anlamlı tablolar haline gelmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından 2023 hesap dönemi sonu ve takip eden hesap dönemleri için enflasyon muhasebesine tabi tutulacak finansal tabloların ve enflasyon muhasebesi işlemlerinin usul ve esaslarını içeren 555 sıra numaralı tebliğ hazırlanarak yayımlanmıştır. Bu çalışmada; örnek bir şirketin 2023 dönem sonu bilançosuna, 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 555 sıra numaralı genel tebliği esaslarına göre enflasyon muhasebesi uygulaması yapılacaktır. Çalışmanın amacı, enflasyon muhasebesi yönteminin önemine dikkat çekmek ve enflasyon muhasebesi uygulaması yapmak isteyenler için yol gösterici olmaktır.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, enflasyon muhasebesi, enflasyon düzeltmesi, mali tablolar

ABSTRACT
INFLATION ACCOUNTING IN TERMS OF TAX LEGISLATION AND AN
EXAMPLE APPLICATION

Inflation is the persistent and consistent upward trend in the average prices of goods and services within an economy. Inflation, a phenomenon that has detrimental repercussions in various domains, also adversely impacts financial statements. The adverse consequences gave rise to the emergence of the notion of inflation accounting. Inflation accounting is a technique designed to mitigate the adverse impact of inflation on financial statements. By employing this approach, financial statements are purged of erroneous data and transformed into meaningful representations that accurately depict the true situation. The Revenue Administration has prepared and published circular number 555, which outlines the procedures and principles for financial statements and inflation accounting transactions that will be applicable for the end of the 2023 accounting period and subsequent periods.

In this study will implement inflation accounting to the year-end balance sheet of a selected corporation in 2023, following the guidelines outlined in the general communique numbered 555 of the Tax Procedure Law no: 5024. The aim of the study is to draw attention to the importance of the inflation accounting method and to provide guidance for those who want to practice inflation accounting.

Keywords: Inflation, Inflation accounting, Inflation adjustment, Financial statements.

GİRİŞ

Enflasyon, bir ekonomideki mal ve hizmet fiyatlarının sürekli olarak yukarı yönde hareket göstermesidir. Enflasyon olgusunun birçok nedeni ve türleri bulunmaktadır. Enflasyon içinde bulunduğu ekonomileri ve bunun akabinde bulunduğu ülkedeki ticaret, üretim, tüketim, işsizlik, büyüme, kalkınma, hane halkı, girişimciler ve daha birçok kişi, kurum ve konuları olumsuz yönde etkilemektedir. Enflasyonun olumsuz etkileri işletmelere de yansımaktadır.

İşletme, üretim faktörlerini bir araya getirerek insanların ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetleri üreten ya da pazarlayan kâr amaçlı kuruluşlardır. İşletmenin tanımından da yola çıkılarak enflasyonun işletmeler üzerinde oldukça etkili olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki; enflasyon olgusu işletmeleri çeşitli konularda olumsuz olarak etkilemektedir. Bu konuların başında işletmelerin mali tabloları üzerinde yarattığı etkiler gelmektedir.

Mali tablolar, muhasebe ilkelerine göre düzenlenen ve işletmelerin sermaye yapılarını, varlıklarını, dönem kar/zarar durumları gibi bilgilerini bulundurarak işletme yöneticilerine işletmenin mevcut finansal durumu ve işletmenin geleceği ile ilgili bakış açısı kazandıran önemli göstergelerdir. Bu nedenle mali tabloların gerçeği yansıtacak doğrulukta bilgileri içermesi oldukça önemlidir. Enflasyon olgusu, mali tabloların gerçeği yansıtmama fonksiyonunu olumsuz etkileyerek, gerçek dışı kar ya da zarar oluşmasına yol açıp, finansal kararların yanlış verilmesine ve bunun sonucunda işletmenin zarar görmesine neden olmaktadır.

Enflasyonun mali tablolar üzerinde yarattığı yıkıcı etkileri ortadan kaldıracı için uzmanlar tarafından enflasyon muhasebesi kavramı ortaya çıkarılmıştır. Enflasyon muhasebesi, mali tabloları fiyat hareketlerinden arındırarak gerçeği yansıtmayı sağlayan bir muhasebe yöntemidir. Enflasyon muhasebesi yönteminde paranın nominal değeri değil reel değeri baz alınır. Vergi usul kanunda enflasyon düzeltmesi olarak adlandırılan enflasyon muhasebesi, parasal olmayan değerlerin enflasyon düzeltmesi yapılırken kullanılacak tutarlarının düzeltme katsayısıyla çarpılması şartıyla, finansal tablonun hazırlandığı tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanmasıdır.

Birçok ülkede uygulanan enflasyon muhasebesi yöntemi, dış ticaretteki küreselleşmenin de etkisiyle Türkiye’de; 30 Aralık 2003 tarihinden itibaren Türk Vergi Sisteminde yerini almıştır ve en son 2004 yılında uygulanmıştır. Türkiye’de enflasyon muhasebesi yöntemi uygulaması, Vergi Usul Kanunu’nda (VUK) yer alan şartlara bağlıdır. Söz konusu şartlar, cari yıl Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) oranının %10’u geçmesi ve son üç yıl ÜFE toplamının %100’ü geçmesi durumunda mükelleflerin enflasyon muhasebesini uygulaması

zorunluluğudur. Fakat bu zorunluluğun ertelenmesi ya da söz konusu şartların değişmesi de mümkündür.

30 Aralık 2023’de Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 555 sıra numaralı tebliğe göre finansal tablolar içinden yalnızca bilanço’ya enflasyon muhasebesi uygulaması yapılacağı bildirilmiştir. Tebliğde; parasal kalemler, parasal olmayan kalemler ve reel olmayan finansman maliyeti ihtiva edebilen iktisadi kıymetleri içeren üç ayrı ek bulunmaktadır. Söz konusu düzenleme ile fiktif karların önüne geçilerek firmaların enflasyon nedeniyle uğrayabilecekleri zararların önlenmesi amaçlanmıştır (Akçay, 2024: 120).

Çalışmanın amacı, enflasyonu ve enflasyonun işletmeler üzerindeki etkilerini araştırdıktan sonra, 5024 sayılı VUK’un 555 sıra numaralı genel tebliği esaslarına göre örnek bir işletmenin 2023 dönem sonu bilançosunu enflasyona göre düzelterek, enflasyonun finansal tablolar üzerinde yarattığı olumsuz etkileri somut bir şekilde ortaya koymak, enflasyon muhasebesi yönteminin önemine dikkat çekmek ve enflasyon muhasebesi yöntemini kullanacaklar için yol gösterici olmaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde, ilk olarak enflasyonun tanımı yapılarak enflasyonun türleri açıklanmıştır. Daha sonra enflasyonun işletmeler ve mali tablolar üzerindeki etkileri incelenerek, mali tabloları enflasyonun olumsuz etkilerinden arındırmak için kullanılacak yöntemler açıklanmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, enflasyon muhasebesi kavramı açıklanarak enflasyon muhasebesi yöntemlerinden bahsedilmiştir. Enflasyonun Türkiye’deki gelişimi araştırılarak, enflasyon muhasebesi ile ilgili Türkiye’deki düzenlemeler incelenmiştir.

Çalışmanın son bölümü olan üçüncü bölümde ise Antalya ilindeki bir konaklama işletmesinin 2023 dönem sonu bilançosuna 5024 sayılı VUK’un 555 sıra numaralı genel tebliği esaslarına göre enflasyon muhasebesi uygulaması yapılarak, uygulamanın nasıl yapıldığıyla ilgili bilgiler verilmiş ve enflasyon muhasebesinin önemi bu uygulama yoluyla somutlaştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ENFLASYON KAVRAMI

1.1. Enflasyon Kavramı

Enflasyon, Latince kökenli bir kelime olup, fiyatların şişmesi anlamını taşır (Karakaya, 2019: 14). Enflasyon, insanların ve ekonomilerin refah seviyeleri üzerine olan önemli etkilerinden dolayı, insanların, hükümetlerin, merkez bankalarının, firmaların oldukça yakından izledikleri çok önemli bir ekonomik göstergedir ve fiyat istikrarının sağlanması ekonomilerin temel hedefleridir (Bişit, 2023: 5). Ayrıca enflasyon, geçmişten bugüne ülkelerin ekonomik alanlarında mücadele etmek zorunda kaldıkları ve maruz kaldıkları dönemlerde de hemen hemen her alanı olumsuz etkileyen oldukça mühim olan bir sorundur (Aydın, 2022: 3). İktisadi alanlar üzerinde önemli etkilere neden olan enflasyon kavramı, genellikle fiyatlar genel seviyesindeki sürekli artışlar olarak tanımlanan ve tasarruf, yatırım kararlarını etkileyen ekonomik bir olgudur (Kök, 2022: 1).

Enflasyon tanımında dikkat çekmesi gereken unsur süreklilik kavramıdır çünkü mal ve hizmetlerin fiyatlarında meydana gelen artışın enflasyon sayılabilmesi için sürekli olması gerekmektedir (Akın, 2022: 3). Fiyat artışları da yalnızca bir ya da birkaç mal ve hizmet üzerinde değil ortalama olarak bir tüketicinin yıl boyunca kullandığı bütün mal ve hizmetlerdeki artışı temsil ediyor olmalıdır (Karaturna, 2021: 14).

İstatistik uzmanları ve ekonomistler, enflasyonu ölçmek için farklı fiyat endekslerini kullanırlar ve birçok ülkede tüketim mallarının fiyatlarındaki değişimler için; Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), üretim mallarının fiyatlarındaki değişiklikleri saptamak içinse; Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) ortak endeksler olarak tercih edilmektedir (Bişit, 2023: 6).

1.1.1. Enflasyon Çeşitleri

Çalışmamızda, enflasyon olgusunun çeşitleri; iki temel ayrım yapılarak açıklanacaktır. Birincisi kaynakları bakımından enflasyon çeşitleri; talep enflasyonu ve maliyet enflasyonudur. İkincisi ise süre ve şiddetleri bakımından enflasyon çeşitleri olarak; ılımlı, yüksek ve hiper enflasyondur.

1.1.1.1. Kaynağı Bakımından Enflasyon Çeşitleri

Kaynağı bakımından enflasyon çeşitleri; talep enflasyonu ve maliyet enflasyonu olarak ikiye ayrılmaktadır ve aşağıda açıklanacaktır.

1.1.1.1.1. Talep Enflasyonu

Monetaristler enflasyonun başlıca sebebinin para arzındaki yükseliş olduğunu düşünürler (Bişit, 2023: 7). Monetarist iktisatçılara göre bir ekonomideki para arzı artış oranının ekonominin büyüme hızının üzerine çıkması halinde fiyatlar genel seviyesi artar ve bunun sonucunda o ekonominin üretim malları ve hizmetleri ile ithal malları ve hizmetlerine olan talebin, ekonominin üretim ve ithalat hacminden daha hızlı yükselmesinden kaynaklanır (Bişit, 2023: 7).

Bir ekonomideki mal ve hizmetlere olan toplam talebin, toplam arzdan daha fazla artması sonucuyla oluşan fiyatlardaki sürekli artışlar talep enflasyonu olarak tanımlanır (Dikilitaş, 2019: 9). Talep enflasyonu çoğu zaman ekonominin tam kapasitede veya tam kapasiteye yakın olduğu durumlarda üreticilerin ve hane halkının ekonomide bulunandan daha fazlasını satın almak istedikleri zamanlarda ortaya çıkar ve talebin yükselmesi fiyatların da yükselmesine neden olur (Bişit, 2023: 8). Para politikası yapımcılarının para taleplerini karşılamak adına uyumlaştırıcı politikalar uygulamaları durumlarında para arzında yükselme oluşur ve bu yükselme hali hazırda yüksek olan enflasyonu daha fazla yükseltir (Aydın, 2022: 12).

1.1.1.1.2. Maliyet Enflasyonu

Bir ekonomide üretilen mal ve hizmetlerin üretim maliyetlerinde ortaya çıkan artışlar nedeniyle mal ve hizmetlerin fiyatlarında oluşan sürekli artışlara maliyet enflasyonu denir (Aydın, 2022: 12). Maliyet enflasyonu, üretim maliyetlerinin yükselmesi sonucunda kendini gösterir (Bişit, 2023: 10)

Maliyet enflasyonunun nedenlerine bakıldığında; yüksek faizler, ekonomide devalüasyon durumu, ekonomide tam rekabet durumunun olmaması, toplu şekilde emekçilere yapılan zamlar, dış ticarete kısıtlamaların olması olarak sıralanabilir (Aydın, 2022: 12). Bunların yanı sıra üretim faktörleri olan; emek, sermaye, doğal kaynakların maliyetlerinin artmasından ya da toplam arzın yetersiz kalmasından kaynaklanabilir (Bişit, 2023: 12).

Talep enflasyonu ve maliyet enflasyonu arasındaki önemli farklardan biri, talep enflasyonunun tam istihdam düzeyindeki bir ekonomide meydana geliyor olması iken, maliyet enflasyonunun ise işsizlik düzeyinin yüksek olduğu ekonomilerde görülmesidir (Düldül, 2021: 19). Maliyet enflasyonuyla mücadele etmek adına merkez bankaları, para politikası araçlarından olan faizlerde değişiklik yoluna gidebilirler fakat bu politikanın etkinliği maliyet baskıları kalıcı olduğu takdirde yetersiz kalacaktır (Bişit, 2023: 12). Firmalar açısından alınabilecek bir önlem olarak ise maliyet artışlarının bir bölümünü kendileri üstlenebilir veya

daha uygun fiyatlara ulaşabilmek için farklı tedarikçi bulma yoluna gidebilirler (Bişit, 2023: 12).

1.1.1.2. Süre ve Şiddetleri Bakımından Enflasyon Çeşitleri

Enflasyon süre ve şiddeti bakımından çeşitlendirildiğinde; ılımlı enflasyon, yüksek oranlı enflasyon ve hiper enflasyon olarak adlandırılabilir. Söz konusu enflasyon çeşitleri aşağıda açıklanmıştır.

1.1.1.2.1. İlimli Enflasyon

İlimli enflasyon, sürünen enflasyon olarak adlandırılmakla beraber ekonomilerdeki fiyat artışlarının düşük oranlarda olması halidir (Pazarcı, 2019: 12). İlimli enflasyon oranı ile ilgili literatürde farklı görüşler olsa da genellikle, yıllık olarak %10' un altında seyreden yani tek haneli enflasyondur ve fiyatların yavaş yavaş artması şeklinde ifade edilir (Karakaya, 2019: 15).

İlimli enflasyonun olumsuz etkisi diğer enflasyon çeşitlerine göre daha düşük olduğu için bu durumu yaşayan ekonominin bireyleri paralarına, ekonomilerine güvenmekte ve paralarını hazine bonosu, mevduat ve hisse senedi olarak tutulabilmektedir (Pazarcı, 2019: 12). Ayrıca bu ekonomilerdeki insanlar paralarını, para olarak tutmayı severler, uzun soluklu anlaşmalar yapmaktan korkmazlar ve refah seviyelerini ve paralarının reel değerlerini korumak için çaba harcamaya ihtiyaç duymazlar (Balat, 2010: 12).

1.1.1.2.2. Yüksek Oranlı Enflasyon

Bir ekonomideki enflasyon oranının iki ya da üç haneli olması durumudur. (Karakaya, 2019: 15). Dört haneli enflasyon olarak bilinen bu enflasyon türü ekonomileri epeyce zorlayan bir enflasyondur ve en önemli etkileri ekonominin geleceği ile ilgili belirsizlikleri çoğaltmakla beraber paranın tasarruf aracı olma ve değer ölçüsü olma özelliklerini azaltmasıdır (Pazarcı, 2019: 13). Yüksek oranlı enflasyon yaşayan ekonomilerdeki bireylerin ve girişimcilerin gelecekle ilgili kötü beklentiye sahip olmaları ya da geleceği öngörememelerinden dolayı paralarını ve servetlerini ellerinde tutmak yerine faiz getirisi olan varlıklara ya da döviz yatırımlarına yöneldikleri söylenebilir (Pazarcı, 2019: 13).

1.1.1.2.3. Hiper Enflasyon

Bir ekonomideki enflasyon oranının yıllık bazda %500 ile %1000 arasında olması durumudur (Karakaya, 2019: 15). Hiper enflasyon durumunda fiyatlar çok yüksek oranda ve çok hızlı artmaktadır (Pazarcı, 2019: 13). Bu enflasyonun kendini belli eden üç özelliği vardır;

ilki, fiyat ve ücretlerin tam esnekliğe sahip olup sözleşmelerle fiyattaki farklılıkların tamamıyla senkronize olduğu bir sisteme karşılık gelmesidir. Diğer; parasal anlamda hesaplamaların yapılmasının mümkün olmaması ve üçüncüsü ise; hiper enflasyon türünün ortaya çıkma nedeni olarak piyasa ekonomisinin doğal işleyişi sonucu değil, ya dış ticaret sorunlarının sonucu yada hükümetlerin çöküşüyle ilgili bir durumun olmasıdır (Balat, 2010: 13). Hiper enflasyon yaşayan ekonomilerdeki bireylerin paralarına duydukları güven komple yok olur ve bunun neticesinde paranın tasarruf aracı olma özelliği tamamen kaybolarak insanlar paralarını altın, döviz gibi yatırım araçlarına taşımaktadırlar (Pazarcı, 2019: 13).

1.2. Enflasyonun İşletmeler Üzerindeki Etkisi

Enflasyonun işletmeler üzerinde yarattığı etkileri aşağıdaki şekilde sınıflandırmak mümkündür.

1.2.1. Enflasyonun İşletmelerin Faaliyet Sonuçları Üzerindeki Etkisi

Enflasyon, ekonomik durumları, gelecek planlamaları ve işleyişleri açısından işletmeler üzerinde olumsuz etkilere neden olur ve söz konusu etkilerin gücü ; enflasyon hızı, işletmenin ürettiği hizmet ve mallara olan talep esnekliği, işletme varlıklarının devir hızları, nispi fiyatlardaki farklılaşma ve teknolojik faktörlere göre değişmektedir (Tokgöz, 2003: 8).

1.2.2. Enflasyonun İşletmelerin Verimlilikleri Üzerindeki Etkisi

Her işletmenin kendine göre ekonomik planları ve hedefleri olmakla beraber enflasyonun bu konu üzerinde etkileri söz konusudur zira yüksek enflasyon işletmeler için çok önemli bir kavram olan verimlilik konusunda olumsuz etkilerine neden olur (Öğüt, 2004: 11).

İşletme için planlama ve bütçeleme yapmakla görevli olan yöneticiler, işletmenin finans departmanından alacakları bilgilerle işletme faaliyetleri için bir yol haritası çizerler. Enflasyon dönemlerinde ise muhasebesel veriler çoğunlukla gerçeği tam olarak yansıtmayacağı için işletme için belirlenen politikalar başarısız olacak ve bu durumda işletmenin verimliliği olumsuz etkilenecektir (Öğüt, 2004: 11).

1.2.3. Enflasyonun İşletmelerin Yatırım Kararları Üzerindeki Etkisi

Bilindiği gibi yatırımlar uzun vadeli ve kısa vadeli olarak ikiye ayrılır. Uzun vadeli yatırımların karlılık oranları daha yüksek olmakla beraber risk düzeyi de kısa vadeli yatırımlara kıyasla daha fazladır ve enflasyon da bu risk etkenleri arasındadır (Ege, 2011: 11). Enflasyon dönemlerinde işletmeler daha az kar elde etmeyi yeğleyip kısa vadeli yatırımlara yönelirler (Güzeldal ve Ersoy, 2004: 15).

Enflasyon, ekonomilerde belirsizlik ortamına neden olur ve yatırımcılar belirsizliğin olduğu durumlarda yatırım yapmaktan kaçınırlar ayrıca enflasyonist durumlarda özkaynak temin etme problemi yaşanmakta ve yatırımcılar bu yüzden yabancı sermayeye yönelmektedir. Yabancı sermaye ise işletmelerin maliyetlerini artıran olumsuz bir duruma neden olur (Ege, 2011: 11).

1.2.4. Enflasyonun İşletmelerin Stok Politikaları Üzerindeki Etkisi

Enflasyonun işletmeler üzerine olumsuz etkilerinden birisi de stoklar üzerinedir (Öğüt, 2004: 14). İşletmelerin aktifleri içinde stoklar mühim bir yere sahiptirler ve bu yüzden işletmeler stok politikalarına önem verirler çünkü işletmelerin verimlilikleri ve faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinde stok politikaları etkili olacaktır (Avcılar, 1996: 26).

İşletmeler ekonomide fiyat istikrarının olduğu dönemlerde stok politikalarını belirlerken; stokları temin etme ve elde tutma maliyetlerini ve zamanlarını da hesaba katarlarken; enflasyon dönemlerinde bunların yanı sıra varlıklarını nakit olarak tutmanın işletmeye maliyetlerini de hesaba katmak durumundadır (Öğüt, 2004: 14).

Parasal varlıklar, enflasyonist ortamlarda reel olarak değer kaybederken; stoklar reel olarak değerlerini korur bu nedenle de işletmeler enflasyonist ortamlarda stoklarını çoğaltma eğilimine gider ve parasal olmayan varlıkları parasal olan varlıklara tercih ederler. Fakat bu kaçınım işletmeleri likidite sorunuyla karşı karşıya bırakabilir. Ayrıca paranın değer kaybı yaşadığı enflasyon durumunda işletmeler, stokların kredili satışından uzak dururlar ve bu da stok fazlalığına neden olur (Öğüt, 2004: 14).

Stokların fazla olması da eksik olması gibi işletmeler için bazı sıkıntılara neden olur öyle ki; işletmeler için stok tutmanın bir maliyeti olduğundan fazla stok bulundurmak maliyetleri artıracaktır (Avcılar, 1996: 26).

1.2.5. Enflasyonun İşletmelerin Ekonomik Yapısı Üzerindeki Etkileri

İşletmelerin ekonomik yapıları üzerindeki enflasyonun etkilerini konu alırken işletmelerin sahip olduğu varlıkları parasal varlıklar ve parasal olmayan varlıklar şeklinde ayırmak durumundayız (Uman, 2003: 20). Parasal olmayan varlıkları, paranın değerinde meydana gelen değişikliklerle paralel şekilde nominal değerleri değişirken satın alma güçleri değişmeyen varlıklar olarak tanımlayabiliriz (Öğüt, 2004: 11). Parasal varlıkları ise satın alma gücü, paranın değerindeki değişikliklere göre zıt yönde değişirken; nominal değerleri değişmeyen varlıklar olarak tanımlayabiliriz (Öğüt, 2004: 11). Banka hesapları, alınan çekler hesabı, kasa hesabı işletmenin parasal varlıklarına, stoklar hesabı ve maddi duran varlıklar hesabı parasal olmayan varlıklarına örnek verilebilir (Altınışık, 2019: 10).

İşletmeler, enflasyonun hızla yükseldiği durumlarda işgücü fiyatlarının ve hammadde fiyatlarının yükselmesi, kredi imkanlarının azalması nedenleriyle, enflasyon öncesi aynı satış hacmini ve fiziki üretimi sağlayabilmek için daha çok sermayeye gereksinim duyarlar (Altınışik, 2019: 11). Diğer taraftan işletmeler parasal varlıkların, enflasyon dönemlerinde devamlı değer kaybına uğramasından dolayı bünyelerinde mümkün olduğunca az parasal varlık bulundurup, gerektiğinden fazla stok bulundururlar ve bu durum parasal varlıklar ve parasal olmayan varlıklar arasındaki dengenin bozulmasına yol açar (Altınışik, 2019: 11). Bu nedenlerden dolayı firmalar yükselen finansman gereksinimlerini karşılamak ve likit varlıklarındaki enflasyonun yol açtığı gerçek değer kayıplarından korunmak için çoğunlukla borçlanmak zorunda kalırlar fakat bu ortamda çoğu firma aynı yola başvuracağından borçlanma imkanı zorlaşmaktadır. Bu sebeple borçlanmak zorunda olan firmalar ancak vade olarak kısa, faiz olarak yüksek borç para temin edebilirler işte bu borçlanma şekli işletmelerin finansman riskini artırır ve yabancı-öz kaynak dengesinin bozulmasına neden olur (Altınışik, 2019: 11).

Özetle enflasyonun işletmelerin ekonomik yapılarına etkilerini şu şekilde sıralayabiliriz (Dursun, 2010: 22);

- İşletmelerin borçlarının artmasına neden olur
- Finansman yükünü arttırır
- İşletmelerin likit ve likit olmayan varlıkların dengesini bozar
- Nakit sıkıntısına yol açar
- Fon azlığından dolayı üretimin azalması sonucu işsizliğin yükselmesine
- İşletmenin irasyonel finansal araçları tercih etmelerine neden olur.

1.2.6. Enflasyonun İşletmelerin Ücret Politikaları Üzerindeki Etkisi

Türkiye’ de ücretler asgari ücret komisyonu tarafından çoğunlukla toplu sözleşmelerle belli zamanlarda kararlaştırılır ve bu zaman dilimlerinde ücretler aynı kaldığından nominal değerleri değişmez fakat enflasyon ortamında satın alma gücü olan reel değerlerinde azalmalar oluşur (Altınışik, 2019: 17).

Enflasyonun işletmelerin ücret politikaları üzerine etkisini açıklayabilmek için öncelikle ücret kavramları olan nominal ve reel ücret kavramlarını bilmek gerekir. Nominal ücret; bir çalışanın maaş zamanı aldığı parasal miktarken, reel ücret kendisine yapılan bu parasal ödemeye satın alabileceği mal ve hizmetlerin miktarıdır yani maaşın satın alma gücüdür (Dursun, 2010: 23). Çalışanlar enflasyonun yarattığı satın alma gücünün azalması durumundan kendilerini koruyabilmek için yüksek ücret talebinde bulunurlar. Bu talep

sonucunda sosyal barış zarar görür çünkü toplu sözleşme zamanlarında enflasyondan dolayı yüksek maaş talep eden işçi sendikaları ve yüksek maaş vermekten kaçınan işveren sendikaları arasında anlaşmazlıklar olur hatta çalışanlar grev yoluna gidebilirler. Nihayetinde ise üretimde aksaklıklar oluşur ve işletmeler enflasyondan dolayı zarar görmüş olurlar (Altınışık, 2019: 17).

1.2.7. Enflasyonun İşletmelerin Satış Politikaları Üzerindeki Etkisi

İşletmeler enflasyon zamanlarındaki fiyat değişikliklerinden korunabilmek ve yükselen maliyetlerden etkilenmemek adına ürettikleri mal ve hizmetlerin fiyatlarını mümkünse artırmak isteyeceklerdir. Eğer firmanın mal ve hizmetlerine olan talep elastikiyeti yüksekse firmanın mal ve hizmetlerinin tercih edilme durumu azalacak bu da firmanın hasılatlarında düşüş meydana getirecektir (Altınışık, 2019: 16).

Ayrıca enflasyonist dönemlerde devletler mal ve hizmetlerin fiyatlarının yükselmesini istemeyecek ve fiyatlara tarihi maliyetler politikası uygulayarak müdahale yoluna gidebileceklerdir. Eğer bu yola giderler ve bu politikada başarılı olunursa işletmeler öz varlıklarını kaybedebileceklerdir (Altınışık, 2019: 16).

1.3. Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkisi

Enflasyonun mali tablolar üzerine etkileri aşağıda açıklanmıştır.

1.3.1. Mali Tablo Kavramı ve Çeşitleri

Mali tablolar, muhasebe standartlarına göre düzenlenen ve işletmelerin sermaye yapılarını, varlıklarını, dönem kar/zarar durumları gibi bilgileri bulunduran tablolardır (Ada, 2016: 5).

Mali tablolar, muhasebenin parayla ölçülebilirliği özelliğinden dolayı ulusal para birimleri ile ifade edilirler. Firmalar performanslarını, finansal farklılıkları anlayabilmek ve finansal durumlarını saptayabilmek için farklı dönemlerdeki mali tablolarını karşılaştırma yoluna giderler fakat bu kıyaslama sonuçlarının anlamlı olabilmesi için mali tablolardaki verilerin ifade edildiği paranın, dönemler itibarıyla aynı satın alma gücünü koruması gerekmektedir (Bişit, 2023: 87).

Başlıca mali tablolar şöyle sıralanabilir;

- Bilanço
- Gelir tablosu
- Satışların maliyeti tablosu
- Fon akım tablosu
- Nakit akım tablosu

- Kar dağıtım tablosu
- Özkaynak değişim tablosu
- Net işletme sermayesi değişim tablosu (Kılınç, 2018: 34).

Bilanço: bir işletmenin belirli bir dönemdeki varlıklarını, borç ve alacaklarını, özkaynaklarını gösteren mali tablodur (Kılınç, 2018: 35). Bilançonun bir diğer ismi ise finansal durum tablosudur ve bu tablonun varlıklar ve kaynaklar olmak üzere iki bölümü olmakla beraber belirli bir dönemde işletmenin kaynakları ile varlıkları birbirine eşit olmak zorundadır (Yılmaz, 2019: 7).

Gelir tablosu: Bir işletmenin belli bir zamanda kazandığı gelirleri ve söz konusu gelirleri kazanmak için harcamış olduğu giderleri ve de nihayetinde oluşan kar veya zararları gösteren finansal tablodur (Yılmaz, 2019: 8). Diğer bir ifadeyle, bir işletmenin belirli bir dönemdeki faaliyet sonuçlarını gösteren tabloya denir (Kılınç, 2018: 39).

Satışların maliyet tablosu: Bir işletmenin belli bir dönemdeki satışlarının maliyetini araştıran, sunan ve bu maliyetlerin kaynaklarını açıklayan tablodur (Sabankaya, 2018: 48).

Fon akım tablosu: İşletmenin yatırımlarını ve finansal faaliyetlerini özetleyen, özkaynaklar, yabancı kaynaklar, duran varlıklardaki değişimlerin nedenlerini de kapsayan tablodur (Bozkoç, 2019: 12).

Nakit akım tablosu: Bir işletmenin belirli bir dönemdeki işletme faaliyetlerine, finansman faaliyetlerine ve yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akımlarını gösteren tabloya denir (Ürem, 2009: 12).

Kar dağıtım tablosu: İşletmelerin dönem karlarını ve bu karların dağıtım şekillerini gösteren tablodur ve işletme ortaklarına ve tüm ilgililere dağıtılması gereken kar payını belirlemek, yedek akçeleri göstermek, işletmenin kar dağıtımı ile ilgili bilgi vermek ve dönem kar/zarar durumunun işletmenin finansal yapısına etkisini göstermek amaçlarını taşır (Akça, 2018: 15).

Özkaynak değişim tablosu: Bir işletmenin faaliyet döneminde özkaynaklarındaki değişimleri topluca gösteren tablodur (Özbek, 2019: 5). Özkaynak değişim tablosu hazırlanırken bilanço (finansal durum tablosu) ve gelir tablosunda yer alan verilerden de faydalanılır ve bu tablo sunulurken “Ortakların kendi başlarına yaptıkları işlemler dışındaki değişimleri içeren” ve “Tüm değişimleri içeren” olarak iki tercih imkanı vardır ve bu tercih konusunda işletmeler özgür kılınmıştır (Yılmaz, 2019: 9).

Net işletme sermayesi değişim tablosu: Bir işletmeye ait işletme net sermayesinin kaynaklarını, kullanım yerleri ve yöntemlerini açıklayan ve sunan tablodur (Sabankaya, 2018: 48).

Mali tablolar, maliyet esaslı ve para ile ölçülme kavramlarını temel alarak hazırlanırlar. Enflasyonist dönemlerde ise para, değer ölçüsü olma özelliğini yitirir bu sebeple de mali tabloların standart ve homojen olma özellikleri bozularak işletmenin faaliyet sonuçları eksiksiz ve doğru şekilde yansıtılamaz olur (Açık, 2006: 348). Enflasyonun mali tablolara olumsuz etkilerinden bir diğeri ise gelir tablosunda enflasyon karlarının meydana gelmesi ve bilançonun aktif yapısının bozulmasıdır (Bilici, 2010: 65).

Genel olarak özetlemek gerekirse enflasyon, firmaların mali tablolarını farklı yönlerden olumsuz şekilde etkileyebilir ve bu etkiler analiz etme ve karar vermenin yanı sıra finansal raporlama açısından da kendini gösterebilir (Bişit, 2023: 33). Firmaların yöneticileri karar alırken finansal tabloları referans alacaklarından enflasyonun mali tablolar üzerinde yarattığı bu olumsuz etkiler alınacak kararların etkinliğini bozarlar (Bilici, 2010: 65).

1.3.1.1. Enflasyonun Bilançolar Üzerindeki Etkisi

Mali tablolar içinde en önemli tablo olan bilançonun başlıca amacı; işletmenin belirli bir andaki finansal durumuyla alakalı bilgi sunmaktır fakat enflasyonist dönemlerde enflasyonun etkileri göz ardı edilerek hazırlanan bilançolar hakikati yansıtmazlar (Açık, 2006: 349).

Enflasyonun bilanço üzerine etkisini daha net bir şekilde analiz edebilmek için bilançonun kalemlerini parasal ve parasal olmayan kalemler olarak ayırarak incelemek gerekir. Parasal kalemler, enflasyonist durumlarda satın alma güçlerinde azalma olan; parasal olmayan kalemler ise enflasyonist durumlarda satın alma güçlerinde değişim olmayan fakat nominal değerleri değişim gösteren kalemlerdir. Parasal olmayan kalemler bilançoda maliyet değerleri ile bulundukları için enflasyonist durumlar söz konusu olduğunda reel değerlerinin aşağısında gösterilmiş olurlar. Bu bilgilere dayalı olarak alınacak yönetsel kararlar ve yapılan mali analizler işletmeler için hatalı olacaktır (Açık, 2006: 349).

Bilançodaki parasal olan ve parasal olmayan varlıkların miktarı ve dağılımı işletmenin enflasyondan etkilenme şiddetini belirleyecek ve birbirinden farklı neticeler ortaya çıkaracaktır. Öyle ki; enflasyonist zamanlarda parasal varlıkları, parasal olmayan varlıklarına nazaran daha çok olan firmalar daha kötü etkileneceklerdir (Altınışik, 2019: 22).

1.3.1.2. Enflasyonun Gelir Tablosu Üzerindeki Etkisi

Gelir tablosu da bilanço gibi işletmenin mali tabloları içinde oldukça büyük bir öneme sahip olan bir tablodur çünkü işletme yöneticileri gelir tablosundan faydalanarak koydukları hedeflerle ilgili o an içinde bulundukları durumun analizini yapabilirler. İşletmenin performans durumunu analiz edebilir, bu yüzden de oldukça önemli olan bu tablonun içeriğindeki kalemlerin doğru bilgileri vermesi gerekmektedir (Dursun, 2010: 36). Örneğin, satışların

maliyeti kalemi, gelir tablosu kalemleri içinde enflasyondan en çok etkilenen kalemdir öyle ki; bu kalem enflasyon dönemlerinde reel durumu gösterememektedir. Bu kalemde fiyatlardaki değişiklikler dikkate alınmayıp, stoklar maliyet değerleri ile gösterildiğinden satışların maliyeti gerçek durumundan daha az yansıtılmakta, sonuç olarak satıştan elde edilen karlar reelde olandan yüksek yansıtılmaktadır hal böyle iken bu verileri baz alarak işletme performansını inceleyecek yöneticiler yanlış sonuçlara varacaktır (Altınışık, 2019: 26).

1.4. Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkilerinin Giderilmesi İçin Kullanılacak Yöntemler

Enflasyonun mali tabloların üzerine olan etkilerinin giderilmesi için bir takım yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemler; VUK'da yer alan yöntemler, gelir vergisi kanununda yer alan yöntemler, kurumlar vergisi kanununda yer alan yöntemler olarak aşağıda açıklanmıştır.

1.4.1. Vergi Usul Kanunu'nda Yer Alan Yöntemler

Vergi usul kanununda yer alan yöntemler; yeniden değerlendirme yöntemi, azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman uygulaması, alacak ve borç senetlerinde reeskont uygulaması, sabit kıymetler yenileme fonu uygulaması, stok değerlendirme lifo yöntemi uygulamasıdır ve bu yöntemler aşağıda açıklanmıştır.

1.4.1.1. Yeniden Değerleme Yöntemi

1 Ocak 1983 yılında yeniden değerlemeye ilişkin esaslar detaylı olarak açıklanarak uygulanmaya başlanmış, 1984 yılında üzerinde düzenlemeler yapılarak süreklilik kazandırılmış ve de 1987 yılında da daimi duruma getirilmiştir (Altınışık, 2019: 33). Yeniden değerlendirme yöntemini finansal tablolarda bulunan sabit değerlerin, cari para birimleriyle gösterilmesi olarak tanımlayabiliriz (Canbaz, 1990: 16).

Yeniden değerlendirme yönteminin başlıca maksadı, bilançoda yer alan sabit varlıkların reel değerleriyle gösterilmesini sağlayarak reel matrahlara dayalı vergi ödenmesini sağlamaktır fakat bunların yanı sıra finansal tablolara homojenlik getirilmesi, hali hazırdaki sermayeleri ve firmanın üretim kapasitesini korumak, enflasyondan dolayı meydana gelen gelirlerin vergilendirilmesine mani olmaktır (Tekkahveci, 2020: 35).

Vuk'nun geçici 31. Maddesine göre defterlerini bilanço usulüne göre tutan ve tam mükellef olan kollektif, adi ve adi komandit şirketlerinden bireysel firma sahibi olan kurumlar ve gelir vergisi mükelleflerine, bilançolarında var olan taşınmazları, kanunda var olan istisnalar dışında yeniden değerlendirme yapma hakkı tanınmıştır (Tekkahveci, 2020: 46). Yeniden

değerleme uygulaması, işletmelerin aktiflerindeki boş arazi ve arsalar da dahil olmak üzere kayıtlı taşınmazlar üzerinden yararlanılacaktır (Tekkahveci, 2020: 46).

Yeniden değerlendirme yöntemiyle değer fazlalığını hesaplarken vergi usul kanununca benimsenen net değer artışı yönteminden faydalanılır bu nedenle yeniden değerlemeden önceki ve sonraki net bilanço aktif değerlerini bulmak gerekmektedir çünkü bu ikisi arasındaki fark değer artışı olarak kabul edilmektedir (Tekkahveci, 2020: 47).

1.4.1.2. Azalan Bakiyeler Yöntemine Göre Amortisman Uygulaması

Bilanço esasına dayalı defter tutan mükelleflerden isteyenler, amortismanına bağlı ekonomik değerlerini, azalan bakiyeler üstünden amortisman usulüyle yok edebilmektedirler. İşletmeler, enflasyonist dönemlerde amortismanına tabi olan maddi duran varlıklarını, azalan bakiyeler yöntemi ile amortismanına tabi tutarak enflasyondan dolayı oluşan nominal karlarını azaltabilirler (Altınışık, 2019: 37).

Bu yöntemin enflasyonun neden olduğu kötü etkileri tamamıyla yok edebilmesi için amortisman karşılıklarının cari değerleri üstünden hesaplanması ya da karşılıkların miktarlarının genel fiyat endeksiyle yükseltilmesi gerekmektedir (Altınışık, 2019: 37).

1.4.1.3. Alacak ve Borç Senetlerinde Reeskont Uygulaması

Borç ve alacak senetlerinin reeskontu ülkemizde enflasyonun mali tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak için kullanılan uygulamalardandır ve vergi usul kanununun 285 ve 281. maddelerinde ekonomik faaliyet gösteren firmalara dahil borç ve alacakların değerlemeleri düzenlenmiştir (Bilici, 2010: 73). Eğer bir firma alacak senetlerini reeskont uygulamasına tabi tutuyorsa borç senetlerini de reeskont uygulamasına tabi tutmak mecburiyetindedir ve bu senetlerin reeskontları hesaplanırken, “iç iskonto” yöntemi uygulanmaktadır (Bilici, 2010: 73). Bu yöntemde senedin mukayyet değeri üstünden, değerlendirme yapıldığı günden senedin vadesine kadarki gün farkı ve iskonto oranı uygulanarak bulunur. Uygulama yapılırken eğer senedin üzerinde oran yazıyorsa o oranı, faiz oranı senette belirtilmemişse merkez bankasının bildirdiği oranı reeskont oranı kabul edilir (Bilici, 2010: 73).

Alacak senetleri ile borç senetlerinin vade farkları reeskont uygulaması ile yok edilerek, enflasyonun dönem karlarına olan etkisi vergilendirme erteleme ile hafifletilir (Öğüt, 2004: 101).

1.4.1.4. Sabit Kıymetler Yenileme Fonu Uygulaması

Defterlerini bilanço esasına göre tutan mükelleflerin maddi duran varlıklarını yenilemeleriyle alakalı vergi mevzuatında bulunan yenileme fonu uygulaması, bir tarafıyla yenileme teşviki diğer tarafıyla vergi erteleme tekniği olarak değerlendirilmektedir. Maddi duran varlıkların satışlarından kar elde edilmesi ya da afet durumlarında sigorta şirketlerinden tazminat alınmasından dolayı kar kazanımı sağlanması olasıdır (Can, 2006: 25).

Maddi duran varlık yenileme fonu, varlığın satışlarından kazanılan karın vergi matrahına eklenme yapılmadan, verginin ertelenmesini sağlar ancak bu fonun uygulanması için söz konusu maddi duran varlığı yenileme kararının verilmesi gerekir ve bu kar gelir tablosuna yansıtılmayıp, özkaynaklar içinde bir fon hesabında takip edilir, üç yıl içinde yeni satın alınmasına karar verilen varlık için ayrılması icap eden amortismanı mahsubu yapılır (Can, 2006: 26). Enflasyonist dönemlerde maddi duran varlık yenileme fonunun kullanılmasının firmalara vergi ertelemesinden dolayı oto finansman imkanı sağlar (Can, 2006: 26).

1.4.1.5. Stok Değerleme LİFO Yöntemi Uygulaması

Son giren, ilk çıkar anlamı taşıyan Lifo (Last In, First Out) yönteminde işletmeye en son girmiş olan malların ilk önce çıkarıldığı, ilk olarak alınan malların ise dönem sonu mevcudu kaldığı kabul edilir (Ege, 2011: 72). Enflasyonun olduğu zamanlarda lifo uygulaması, satıştan elde edilen karların düşük, satış maliyetlerinin yüksek ve malların dönem sonu stok değerlerinin az çıkmasına neden olur (Altınışık, 2019: 40). Vergilendirme yönünden lifo uygulamasının kullanılmasının sakıncası bulunmamaktadır fakat lifo uygulaması yapıldığında 5 yıl boyunca kullanma zorunluluğu vardır (Altınışık, 2019: 40).

Lifo uygulamasının gayesi, fiyatlarda sürekli artışlar yaşanan enflasyon zamanlarında firmanın öz varlıklarının vergilendirilmesinin daha düşük yapılarak korunmasını sağlamaktır fakat lifo uygulaması enflasyonun mali tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini yok etmede tek başına yeterli olamaz (Kılınç, 2018).

1.4.2. Gelir Vergisi Kanununda Yer Alan Yöntemler

Gelir vergisi kanununda yer alan yöntemler; maliyet bedeli arttırımı, yatırım indiriminde endeksleme, gider artış fonudur ve aşağıda açıklanmıştır.

1.4.2.1. Maliyet Bedeli Arttırımı

Ekonomilerde enflasyonist etkilerin olduğu zamanlarda ekonomik varlıkların değerlerinde enflasyondan dolayı oluşan fiktif artışlar vergilendirilmektedir. Diğer adıyla

maliyet artış fonu olan maliyet bedeli arttırımı yöntemi ile istenilen, fiktif artışların değil gerçek artışların vergilendirilmesidir (Bilici, 2010: 76).

Maliyet bedeli arttırımı uygulamasının işletme hesabı esasına göre veya bilanço hesabına göre defter tutan kurumlar ve gelir vergisi ödeme yükümlülerinin en az iki tam yıl aktiflerine kaydedilen gayrimenkulleri, iştirak hisseleri ve amortismanına tabi iktisadi kıymetlerinin satışıyla enflasyondan dolayı oluşan gelirlerin vergilendirilmemesi hedeflenir. Böylece firmanın gerçeği yansıtmayan bir gelir üzerinden vergilendirilmesinden kurtulunulmuş olunur (Bilici, 2010: 76).

1.4.2.2. Yatırım İndiriminde Endeksleme

Yatırım indirimi, ilgili dönemde meydana gelen yatırım harcamalarının belli bir yüzdesi tutarındaki harcamaların o dönemin gelir veya kurumlar vergisi matrahı dışında bırakılmasıdır (Can, 2006: 26).

Bu uygulamanın maksadı, firmaların elde ettikleri gelirlerinden düşüremedikleri yatırım harcamalarının tutarlarını ilerleyen zamanlarda enflasyondan dolayı maruz kaldıkları olumsuzlukları telafi ederek indirmelerini sağlayabilmektir. Fakat işletme kar elde edene kadar yatırım tutarı enflasyon karşısında değer kaybına uğrayacaktır. Bu durumu engelleyebilmek için yatırım indirimlerinde enflasyona endeksleme getirilmiştir (Ege, 2011: 78).

1.4.2.3. Gider Artış Fonu

Bu yöntem; ağaç yetiştirmede aktifleştirilen giderlerin, satıldığı yıl dışında olmak üzere her takvim yılı için VUK'a göre yeniden değerlendirilmesine ve satış kazancının belirlenmesinde düzeltilmiş maliyetin esas alınmasına imkan tanır (Can, 2006: 26).

Gider artış fonu, çevreci yaklaşımla ağaç yetiştiren firmaları teşvik etmeyi hedeflemiştir ve bu fonu kurumlar vergisi mükellefleri sermayelerine dahil edebilir yalnız dahil ettikleri takdirde işletmeden çekilirse vergiye tabi tutulurlar (Altınışık, 2019: 39).

1.4.3. Kurumlar Vergisi Kanununda Yer Alan Yöntemler

Kurumlar vergisi kanununda yer alan yöntemler; gayrimenkul ve iştirak satışından doğan karın sermaye ilavesi, finansman fonu, araştırma ve geliştirme fonu olarak ayrılmaktadır ve aşağıda açıklanmıştır.

1.4.3.1. Gayrimenkul ve İştirak Satışından Doğan Karın Sermaye İlavesi

Firmaların bilançolarında bulunan gayrimenkul ve iştiraklerinin yıllarca maliyet bedelleriyle firmada bulunması, bunların elden çıkarılmasında enflasyondan dolayı kar

oluşmasını sağlar. Bu nedenden ötürü enflasyonun meydana getirdiği gelir tablolarında bulunan Gayrimenkul ve İştirak Karları vergi dışında bırakılarak firmaları enflasyonun olumsuz etkilerinden korumaya çalışılmıştır (Altınışik, 2019: 43).

Gayrimenkul ve iştirak satışından doğan karın sermaye ilavesi uygulamasının maksadı firmalara vergi avantajı sunmak ve enflasyonun özkaynaklara zarar vermesini önlemektir fakat bu uygulama enflasyonun mali tablolara olumsuz etkisini tümüyle engelleyemediğinden enflasyon muhasebesinin benimsediği bir uygulama sayılmaz (Can, 2006: 28).

1.4.3.2. Finansman Fonu

Bu fon yatırım indirimden yararlanarak yatırımda bulunacak kurumlar vergisi mükelleflerinin kurum gelirlerinden ödemeleri gerekecek kurumlar vergisinin fon paylarının ve stopajın bir bölümünü saptanmış bir zaman ile faizsiz ertelenmesi yöntemidir. Bu fonu yatırım indirimi öngörülen teşvik belgesi bulunan anonim şirketleri, limited şirketleri, kooperatifler, paylı komandit şirketler ve de ortakaları içinde yatırım indirimi belgesi alanlar kullanabilirler (Bilici, 2010: 74).

Bu fon, safi işletme gelirin bir kısmının en az bir hesap dönemi için kurumlar vergisinden muaf edilme yoluyla ortaya çıkan fonun, teşvik belgesi bulunan yatırım giderlerinde kullanılmasına olanak tanıyan vergi teşviği usulüdür ve bu fonun işletmeye kazandıracığı yarar işletmenin finansman fonu ayırdığı zaman dilimdeki finansal duruma bağlıdır (Altınışik, 2019: 42). Bu fon, vergi erteleme olanağı ile enflasyonun işletmeye vereceği zararları azaltır (Öğüt, 2004: 101). Finansman fonu, yatırım teşvik belgesindeki süre ve yatırım tutarı ile sınırlıdır (Uysal, 2007: 61).

1.4.3.3. Araştırma ve Geliştirme Fonu

“Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tek Düzen Hesap Planına göre Ar-Ge faaliyeti; işletmede yeni ürün ve teknoloji oluşturulması, mevcutların geliştirilmesi ve benzeri amaçlarla yapılan faaliyetlerdir” (Uysal, 2007: 63).

Türkiye, ekonomilere önemli katkıları olan durmaksızın gelişen teknolojiden geri kalmamak adına teknoloji alanında yapılan araştırma ve geliştirme çalışmalarına gereken önemi vererek bu alanla ilgilenen firmaların enflasyonist dönemlerde enflasyonun firmalar üzerinde yaratacağı erozyonu önleyebilmek ve firmaların bu durumdan en az şekilde etkilenmesini sağlayabilmek için vergisel anlamda destekte bulunarak vergi erteleme uygulamasını yapmaktadır (Uysal, 2007: 63).

İKİNCİ BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ

2.1. Enflasyon Muhasebesi Kavramı

Tüm dünyada özellikle 1970 yılından itibaren yaşanan yüksek enflasyon oranları nedeniyle ekonomistler ve muhasebeciler söz konusu yüksek enflasyonun olumsuz yansımalarına karşı nasıl hareket edilmesi gerektiğiyle ilgili çalışmalar yapmış, bir taraftan enflasyonun yıkımlarına karşı tedbirler alırlarken öte taraftan firmaların enflasyonist ortamda nasıl hayatta durabileceklerini ve enflasyonun yansımalarına karşı muhasebe sistemlerini ne şekilde düzenlemeleri gerektiğini düşünmüşlerdir (Can, 2006: 49). Enflasyonun muhasebecilerin araştırmalarına konu olmasının genel nedeni mali tabloları gerçeği göstermekten uzaklaştırarak yanıltıcı duruma getirmesi, mali tablolar içinde en önemli tablolardan olan gelir tablosunda enflasyon karı meydana getirmesi ve bilançonun aktif yapılarını anlamsız duruma düşürmesi gösterilebilir (Bilici, 2010: 65). Bu ve başka olumsuz yansımalarından ötürü araştırmacılar enflasyon muhasebesi yöntemini geliştirerek finansal tabloları enflasyonun yarattığı olumsuz etkilerden arındırıp gerçeği yansıtır hale getirmeye çalışmışlardır (Yavuz, 2007: 37).

Geleneksel muhasebe düşüncesinde, paranın değeri hep aynı kabul edilerek değerlendirme ölçüleri belirlenmiştir fakat gerçekte enflasyon olduğu durumlarda fiyatlardaki sürekli artışlardan ötürü paranın satın alma gücünün azalması, paranın temel özelliği olan ölçü birimi olma özelliğini yitirmesi ve mali tabloların gerçeği yansıtmayan hale gelmesi durumu yaşanmaktadır. Bu nedenle enflasyonist durumlarda geleneksel muhasebe yaklaşımı ile hareket etmek hatalı olacağından enflasyon muhasebesi yöntemi geliştirilmiştir (Gülcemal, 2006: 32).

Enflasyon muhasebesi yönteminde paranın nominal değeri değil reel değeri baz alınır (Uysal, 2007: 23). Enflasyon muhasebesini önemli kılan şey geleneksel muhasebe sisteminin bahsettiğimiz anlayışlarından dolayı enflasyon durumlarında yetersiz kalmasıdır (Altınışık, 2019: 63).

Vergi usul kanununda enflasyon düzeltmesi olarak adlandırılan enflasyon muhasebesi, parasal olmayan değerlerin enflasyon düzeltmesi yapılırken kullanılacak tutarlarının düzeltme katsayısıyla çarpılması şartıyla, finansal tablonun hazırlandığı tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanmasıdır (Ege, 2011: 36). Başka bir tanımla ifade etmek gerekirse enflasyon muhasebesi, paranın reel değeri olan satın alma gücündeki farklılaşmalardan dolayı reel hali

gösteremeyen finansal tabloların, reel hali yansıtmasını sağlamak için uygulanan yöntemdir (Ege, 2011: 36).

Enflasyon düzeltmesi ve enflasyon muhasebesi kavramları eş anlamlı olarak kullanılsada aslında kapsam olarak enflasyon muhasebesinin daha geniş kapsamlı olduğu bilinmelidir.(Ege, 2011: 37). Enflasyon muhasebesi, enflasyon üzerinde bir değişiklik yapamaz ve enflasyonun firmalar üzerinde yarattığı etkileri yok edemez fakat enflasyonun firmaların mali tablolarına olan etkileri değiştirebilir (Can, 2006: 50).

2.1.1. Enflasyon Muhasebesi ile İlgili Kavramlar

- **Parasal kıymetler ve parasal olmayan kıymetler:** Zaman içerisinde Türk Lirasında meydana gelen farklılaşmalar karşısında nominal değerleri değişmeyip, satın alma gücü fiyat hareketleriyle zıt tarafta değişen kıymetler, parasal kıymetler olarak tanımlanırken bunların haricindekiler parasal olmayan kıymetler olarak tanımlanır (Ege, 2011: 84).

Aşağıdaki tabloda bu kıymetlere yer verilmektedir (Erdemir, 2005: 70);

Tablo 2.1 Parasal Kıymetler ve Parasal Olmayan Kıymetler

	Aktif	Pasif
PARASAL KALEMLER	Menkul Kıymetler Hazır Değerler Ticari Alacaklar Diğer Alacaklar Verilen Sipariş Avansları(parasal) Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Gelir Tahakkukları Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar İş Avansları Personel Avansları Sayım ve Tesellüm Noksanları(parasal) Diğer Çeşitli Duran Varlıklar(parasal)	Ticari Borçlar Mali Borçlar Diğer Borçlar Alınan Avanslar(parasal) Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler Borç ve Gider Karşılıkları (parasal) Gider Tahakkukları Sayım ve Tesellüm Fazlaları (parasal) Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar
PARASAL OLMAYAN KALEMLER	Stoklar Peşin Ödenen Giderler Verilen Sipariş Avansları İş Avansları (parasal olmayan) Sayım ve Tesellüm Noksanları (parasal olmayan) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri Maddi Duran Varlıklar Mali Duran Varlıklar Maddi Olmayan Duran Varlıklar Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar Diğer Çeşitli Duran Varlıklar (parasal olmayan)	Alınan Avanslar (parasal olmayan) Ertelenmiş Gelirler Borç ve Gider Karşılıkları (parasal olmayan) Sayım ve Tesellüm Fazlaları (parasal olmayan) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri Emisyon Primi Sermaye Hisse Senedi İhraç İptal Karları Yasal Yedekler Statü Yedekleri Yenileme Fonu Olağanüstü Yedekler Geçmiş Yıl Karı/Zararı Gelir Tablosu Hesapları

Kaynak: Erdemir, 2005.

- **Genel fiyat seviyesi düzenlemeleri:** Parasal olmayan varlıkların özel ya da genel fiyat indeksleri ile tekrar edilmeleridir (Can, 2006: 51).
- **Net gerçekleştirilir değer:** Söz konusu varlıkların satılarak yada herhangi bir şekilde elden çıkarılması durumunda cari fiyatların üstünden alınacak nakitlerdir (Can, 2006: 52).
- **Fiyat endeksi (TEFE):** TÜİK tarafından tüm Türkiye için hesaplanarak bildirilen açılımı Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksi olan önemli bir endekstir (Ege, 2011: 87).
- **Net parasal pozisyon kaybı ve kazancı:** Fiyatların sürekli yükseldiği enflasyonist zamanlarda parasal kıymetlerin, parasal borçlardan az olması durumunda ödenmesi gereken net borçların reel kıymetlerinde oluşan azalmadan dolayı elde edilen kazanç ve ya bu durumun aksi olduğunda tahsil olunacak varlıkların reel kıymetlerinde oluşan azalma sebebiyle ortaya çıkan zarar tutarıdır (Can, 2006: 54).

2.2. Enflasyon Muhasebesinin Amacı

Geleneksel muhasebenin temel ilkelerinden biri, ölçü birimi olan paranın sabit olduğudur fakat enflasyonun olduğu durumlarda bu varsayımın çürümesi fiyatların sürekli olarak arttığı durum olan enflasyonun muhasebeye olan başlıca önemli bir etkisidir (Dursun, 2010: 45).

Bazı kaynaklarda enflasyon düzeltmesi olarak da geçen enflasyon muhasebesi, geleneksel muhasebenin işletmelerin performanslarını, faaliyet neticelerini, firmanın kapasitesini doğru olarak göstermedeki eksikliklerini veya hatalarını gözler önüne sererek, enflasyonun olumsuz etkilerinden ötürü işletmelerin, gerçeği göstermekten uzaklaşarak işletmeleri hataya sürüklenme durumu olan finansal tablolarını reel durumu yansıtır hale getirerek doğru kararlar verilmesini sağlamayı amaçlamaktadır (Gülcemal, 2006: 22).

Enflasyon muhasebesinin amacını en basit şekilde ifade etmek gerekirse finansal tabloları, paranın dönem sonundaki satın alma gücüne göre tekrardan düzenlenmesi şeklinde açıklayabiliriz (Dursun, 2010: 45).

Enflasyon muhasebesinin amaçlarını kısaca özetlersek (Altınışik, 2019: 66);

- Firmanın finansal halini, enflasyonun olumsuz etkilerinden arındırılmış reel değerlerle göstermek,
- Firmanın zamanlar arası kıyaslamasının ve firmalar arası kıyaslamasının doğru yapılmasını sağlamak,
- Firmanın faaliyet neticelerini reel haliyle göstermek,
- Firmanın verimliliğini, performansını ve karlılık analizlerini doğru şekilde göstermek,

- Firmanın dağıtacağı karların doğru şekilde dağıtımını sağlamak,
- Doğru verilerden hareketle rasyonel yatırım kararları verilmesini sağlamak,
- Vergilendirme sisteminin adil olarak işlemlerini sağlamak.

2.3. Enflasyon Muhasebesi Yöntemleri

Geleneksel muhasebenin enflasyon durumu karşısındaki yanıltıcı yönlerini ve eksikliklerini giderebilmek adına birtakım enflasyon muhasebesi(düzeltilmesi) yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemler (Dursun, 2010: 46);

- Cari Değer Muhasebesi (ikame maliyet muhasebesi)
- Genel Fiyat – Cari Maliyet Muhasebesi (entegre yöntem)
- Genel Fiyat Düzeyi Muhasebesi'dir.

2.3.1. Cari Değer Muhasebesi (İkame Maliyet Muhasebesi)

Enflasyon muhasebesi yöntemlerinden olan cari değer yönteminde finansal tablolardaki verilerin, cari değerleriyle değerlendirilmesi gerektiği savunulur ve bu yöntemde fiyatlar genel seviyesinin tersine, ekonomide gerçekleşen genel fiyat değişikliklerinden ziyade, özel fiyat değişikliklerinin firmalar üstündeki yansımaları yok edilmeye çalışılır (Gülcemal, 2006: 25).

Cari değer muhasebesinin, genel fiyat değişiklikleri yerine özel fiyat değişiklikleri ile ilgilenmesi bu yöntemin eksik taraflarından biri olarak gösterilir (Ege, 2011: 45).

Yöntemde, hesapların açıklanmasında geleneksel muhasebe sistemindeki gibi paranın satın alma gücünü hesaba katmayan nominal değeri ile işlem yapılmakta fakat finansal tablolardaki verilerin açıklanmasında maliyet değerlerinin yerine cari değerleri ile değerlendirilmektedir (Gülcemal, 2006: 25).

Cari değer muhasebesi yönteminin başlıca özelliklerini sıralamak gerekirse (Yavuz, 2007: 67);

- Bilançolardaki varlıklar genellikle cari değerleriyle gösterilmektedir
- Cari değer muhasebesi yönteminde işletmeler hareketli birim olarak kabul edilip, işletme sermayelerinin üretimdeki öneminden dolayı korunması gerektiği düşünülür
- İşletme karlılığı açıklanacağında, cari hasılat ile cari maliyet kıyaslanır.

Varlıkların dönem içerisinde cari maliyetlerinde değişiklikler oluştuğunda paranın satın alma gücü ve de nominal değerine göre farklı farklı hesaplamaya tabi tutulur (Gülcemal, 2006: 25).

Cari değer (ikame maliyet) muhasebesi yönteminin kullanılması sonucunda kar; elde bulundurma kazancı ve faaliyet karı diye ayrılır. Faaliyet karı, dönem hasılatlarından bu

hasılatları kazanabilmek için kullanılan varlıklardan, cari değerlerinin eksiltilmesiyle bulunur. Elde tutma kazancı, enflasyonist ortamlarda değerlerinde artma olan fiziksel varlıkların elde bulundurulması neticesindeki kazançlardır (Gülcemal, 2006: 25).

2.3.2. Genel Fiyat – Cari Maliyet Muhasebesi (Entegre Yöntem)

Ekonomideki fiyat değişikliklerinden hem özel hem de genel değişikliklerin tüm etkilerinin muhasebeye yansıtılması gerektiğini düşünerek cari değer yöntemi ile genel fiyat düzeyi yönteminin beraber kullanılmasını savunan yöntemdir (Yavuz, 2007: 68).

Bu modelde, cari değer muhasebesi yöntemine göre düzenlenmiş finansal tabloların dönem sonlarında fiyatlar genel düzeyi indeksleriyle düzenlenmesi temel alınır zira bilindiği gibi cari değer muhasebesi yönteminde fiyatlar özel düzeyleri kullanılmaktadır (Yavuz, 2007: 68).

Genel Fiyat- Cari Maliyet modeli objektif ve uygulanması nispeten kolay olduğundan bu yöntemle oluşturulan mali tabloların uygulama alanları daha çoktur ve enflasyonun etkilerini belirleme açısından daha net bulgular ortaya koymaktır (Gülcemal, 2006: 26).

Genel fiyat düzeyi yönteminde, ekonomide fiyatların sürekli değiştiği enflasyon durumunun hakim olduğu dönemlerde firmaların sahip olduğu sermayeleri satın alma gücü ile güvence altına alınması hedeflenirken, cari maliyet yönteminde firmanın sermayelerinin üretim gücü ile güvence altına alınması hedeflenmiştir. Fakat hem satın alma gücünü baz alması hem de maliyetlerin dengede tutulması açısından bu iki yöntemin karmasının kullanılması herhangi bir firmanın varlık sebepleri bakımından daha doğru olacaktır (Uysal, 2007: 42).

Entegre yöntem olarakta bilinen cari fiyat-cari maliyet yöntemi diğer yöntemlerdeki akılcı uygulama özelliklerini bir arada toplayarak oluşan karma yöntemdir ve bu nedenle karma yöntem diğer iki yöntem karşısında teorik olarak üstünlüğe sahiptir. Karma yöntemin uygulanmasının diğerlerine nazaran daha zor olduğu söylenmektedir (Uysal, 2007: 43).

2.3.3. Genel Fiyat Düzeyi Muhasebesi

Bu yöntem, enflasyon muhasebesinin ilk yöntemidir, geleneksel muhasebenin verilerini temel alır ve paranın satın alma gücüne bağlı olarak geliştirilmiştir (Uysal, 2007: 36).

Genel fiyat düzeyi muhasebesi yöntemi çoğunlukla geleneksel muhasebenin ilkelerini benimsediğinden uygulanma açısından kolaylık sağlama gibi olumluluğa sahip olsa da bunun yanı sıra her işletmenin fiyat hareketliliklerinden etkilenme durumunun farklı olabileceğini dikkate almadığından olumsuz ve eksik yönleri de sahiptir (Ege, 2011: 41).

Genel fiyat düzeyi muhasebesi yönteminde enflasyonun etkileri göz ardı edilmeyerek, endeksler yoluyla çeşitli para birimleriyle gösterilmiş değerler aynı para birimi ile gösterilir ve bu durumun haricinde tarihsel muhasebe anlayışının bütün ilkeleri kabul edilerek enflasyon kavramı muhasebe kalemlerine yansıtılmış olunur (Uysal, 2007: 36).

Bu yöntemin uygulanabilmesi için gerekli olan belgeler (Uysal, 2007: 37);

- Genel fiyat indeksi ve bu indeksle ulaşılan düzeltme katsayıları
- Geleneksel muhasebe yöntemiyle hazırlanmış en azından son iki döneme ait finansal tablolar
- Parasal olmayan varlıkların detaylı bilgileri.

Bu yöntemin uygulanmasına öncelikle gelir tablosu, dönem başı ve sonu bilançoları ile başlanacak olup bilançonun varlıkları, parasal olan varlıklar ve parasal olmayan varlıklar olarak ayrılıp parasal varlıklarda değişiklik yapılmazken parasal olmayan varlıkların değişimleri saptanır. Parasal olmayan varlıklar düzeltme katsayı ile değerlendirilip dönem başı bilançosu düzeltme kat sayısı ile düzeltilir ve dönem sonundaki parasal kayıplar-kazançlar ortaya konulur (Yavuz, 2007: 65).

Genel fiyat düzeyi muhasebesi yöntemi, Uluslararası Muhasebe Standardına, Türkiye Muhasebe Standardına ve Sermaye Piyasası Kanununa tabi firmalar için esas kabul edilen yöntemdir (Yavuz, 2007: 66).

2.4. Enflasyon Muhasebesinin Türkiye’ deki Gelişimi

Bahsedildiği gibi enflasyon muhasebesi, fiyatların sürekli artışlar gösterip paranın satın alma gücünde meydana gelen azalmalardan dolayı yanıltıcı olmaya başlayan finansal tabloların reel durumu gösterir hale getirmesi için geliştirilmiş bir yöntemdir (Ege, 2011: 36).

Enflasyon muhasebesinin ülkemizdeki tarihsel gelişiminden bahsetmeden evvel bu uygulamaya gereksinim doğuran neden olan enflasyonun ülkemizdeki seyrinden bahsetmemiz daha açıklayıcı olacaktır.

Tablo 2.2 Türkiye’de Yıllara Göre Enflasyon Oranları (TÜFE)

1994	106.3	2009	6.5
1995	76	2010	6.4
1996	79.8	2011	10.4
1997	99.1	2012	6.2
1998	69.7	2013	7.4
1999	68.8	2014	8.2
2000	39	2015	8.8
2001	63.5	2016	8.5
2002	29.7	2017	11.92
2003	18.4	2018	20.30
2004	9.3	2019	11.84
2005	7.7	2020	14.60
2006	9.7	2021	36.08
2007	8.4	2022	64.27
2008	10.1	2023	64.77

Kaynak: Canan, 2023

Türkiye’nin enflasyon geçmişi bir hayli eski olmakla beraber yukarıdaki tablo incelendiğinde enflasyon düzeltmesinin 1994 yılından itibaren 2003 yılına kadar ve

2021,2022,2023 yıllarında uygulanması gerektiği görülmektedir çünkü enflasyon oranının %30 olarak gerçekleştiği ülkelerde enflasyon düzeltmesi yapılması gerekmektedir (Can, 2006: 63).

Türkiye’de enflasyon düzeltmesinin tarihine bakarsak konuyla ilgili çalışmalar ilk olarak “yeniden değerlendirme” ismiyle 1950 ‘li yıllarda başlamış fakat resmiyete geçmemiştir (Can, 2006: 63).

1950’li yıllarda meydana gelen yüksek enflasyon oranlarından dolayı 15 Şubat 1963’te 213 sayılı vergi kanunu revize eden 205 sayılı kanunun geçici olan 11. Maddesinin kabul edilmesiyle ülkemizdeki vergi ve muhasebe uygulamalarına “yeniden değerlendirme” olgusu gelmiştir ve bu uygulamanın yapılma zamanının ve yöntemi uygularken kullanılacak katsayıların yayınlama görevi Maliye Bakanlığı’na verilmiş fakat bazı gerekçelerden ötürü bu tebliğ 1983 yılında yayımlanmıştır (Öğüt, 2004: 99).

T.C. Maliye Bakanlığı enflasyonun vergilendirmeye olan olumsuz etkilerini gidermek amacıyla birden fazla kısmi önlem almıştır (Öğüt, 2004: 99). Bu önlemler çalışmamızda daha önce detaylı olarak açıklanan (Öğüt, 2004: 99);

- Yeniden Değerleme Yöntemi
- Alacak ve Borç Senetlerinin Reeskontu
- Azalan Bakiyeler Yöntemiyle Amortisman
- Duran Varlık Yenileme Fonu
- Finansman Fonu
- Maliyet Artış Fonu
- LIFO Yöntemi
- Gayrimenkul ve İştirak Satışından Doğan Karın Sermaye İlavesi
- Yatırım İndirimlerinde Endeksleme
- Ar-Ge Fonu

Enflasyonun olumsuz etkilerinden kurtulmak amacıyla geliştirilen fakat yalnızca bir yada birkaç kalemden doğan olumsuzlukları önleyebildiklerinden dolayı beklenen etkiyi gerçekleştirilmede yukarıda sıraladığımız kısmi önlem yöntemleri yetersiz kalmıştır (Dursun, 2010: 52).

Enflasyon oranlarının yükseldiği tarihlerde kısmi önlemler tam anlamıyla istenilen korumayı gerçekleştirememektedir (Gülcemal, 2006: 28).

Enflasyonun olumsuz etkilerinden arınmak adına Türkiye’deki gelişmeleri üç döneme ayırarak açıklamak mümkündür (Uysal, 2007: 51):

1.Dönem: Bu dönemi “Çabasızlık Dönemi” olarakta adlandırabiliriz. Zira bu dönemde enflasyon oranlarının yükselmeye başladığı ilk zamanlarda, enflasyonun muhasebe alanında

neden olacağı tahribatlar üzerinde durulmamış çünkü yüksek oranda seyreden enflasyon oranlarında düşüş beklentisi içinde olunmuş ve vergi sistemimizde enflasyonla ilgili bir farklılık yapmaya gidilmemiştir (Uysal, 2007: 51).

2.Dönem: Bu dönemde, birinci dönemde benimsenen enflasyon oranlarında düşme olacağı beklentisinin gerçeği yansıtmayıp yüksek seyreden enflasyon oranlarının daha uzun yıllar boyunca devam edeceği kabul edilmiş ve kısmi önlemler sağlayacak yeni yöntemler geliştirilmiştir (Uysal, 2007: 51).

3.Dönem: Bu dönem, 01.01.2004 itibariyle başlamış, “Enflasyon muhasebesi” olarak adlandırılmış ve 5204 sayılı kanunla vergi mevzuatımızda değişiklikler yapılmasıyla oluşturulmuştur (Uysal, 2007: 51).

Küreselleşmenin getirilerden olarak hem ülke dışında olup Türkiye’ye yatırım yapan firmalar hem de Türkiye’de faaliyet gösterip yaptıkları küresel ticaretten dolayı ülke dışına finansal tablolarını yollayan Türk işletmeleri Uluslararası Raporlama Standartlarına göre hareket etmek zorunda kalmıştır (Can, 2006: 69).

Küreselleşmenin neticesinde dış ticaretin gelişmesiyle mali tablolarında Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uymak zorunda kalan Türk firmaları için söz konusu standartlarda finansal tabloların, enflasyonun yanıltıcı etkilerinden arındırılmış olması zorunlu olduğundan 2000’li yıllarda birçok kurum ve kuruluşlar enflasyon düzeltmesi tebliğleri yayımlamak durumunda kalmış ve bu gelişmelerden dolayı T.C. Maliye Bakanlığınca Vergi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Gelir Vergisi Kanununda farklılıklar yapılması ile ilgili hazırlanan kanun taslağı TBMM tarafından 17.12.2003 yılında kabul edilmiş ve 5204 sayılı kanun yürürlüğe sokularak Genel Fiyat Düzeyi Muhasebesi kabul edilmiştir (Altınışık, 2019: 77).

01.01.2004’e yürürlüğe sokulan 5204 sayılı kanunla muhasebesel alanda yepyeni bir uygulamaya geçilmiş olup, enflasyon oranlarının yüksek seyrettiği dönemlerde enflasyonun firmalar üzerinde yaratacağı tahriplerden dolayı mali tablolarda da değişiklikler yapılması hususu yasal zemin kazanmıştır (Can, 2006: 69). Bu yasayla ülkemizdeki işletmeler, fiyatların sürekli artması karşısında azalan satın alma güçlerinin olumsuz etkilerinden daha evvel benimsenen ve uygulanan kısmi önlem yöntemlerine nazaran daha az etkileneceklerdir (Altınışık, 2019: 4).

Ülkemizde enflasyon düzeltmesi ile ilgili düzenleme yapabilme yetkisi olan kurumlar aşağıda sıralanmıştır (Can, 2006: 72);

- Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK)
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)

- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)
- Maliye Bakanlığı
- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK)

2.5. Türkiye’de Enflasyon Muhasebesi ile ilgili Düzenlemeler

Türkiye’de enflasyon muhasebesi yöntemi ile ilgili birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Aşağıda bu düzenlemelerle ilgili detaylı bilgiler verilmiştir.

2.5.1. Türkiye Muhasebe Standardı (TMS)- 29

Yüksek enflasyon problemi yaşayan ekonomilerde finansal raporlama işlemlerini düzenlemek adına Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından 1989 yılında IAS 29 standardı yayımlanmış ve güncellemesi 2005 yılında yapılmıştır (Bişit, 2023: 73).

Ülkemizde ise IAS 29 ‘a paralel olarak TMS-29 standardı 31 Aralık 2005 tarihinde yayımlanmıştır (Bişit, 2023: 73).

TMS-29 standardında yüksek enflasyon durumları açıklanmış ve benimsediği yöntem olan genel fiyat düzeyine göre enflasyon düzeltmesi uygulanırken aşağıdaki adımların uygulanması gerektiği belirtilmiştir (Bişit, 2023: 75);

- İşletmenin parasal olan ve parasal olmayan varlıklarının saptanarak parasal olmayan kalemlerin analizinin yapılması
- Gelir tablosunun analizinin yapılması
- Düzeltme endekslarinin ve düzeltme katsayılarının saptanması
- Parasal olmayan kalemlerin cari para birimiyle tekrardan tanımlanması
- Dönem başı bilançosundaki parasal kalemler cari değerleriyle ifade edilmesi
- Değerleme kuralının uygulanması
- Parasal varlıkların elde tutulduğundaki doğacak kazanç ve kayıpların saptanması
- Bir önceki yıldaki finansal tabloların tekrar ifade edilmesi.

2.5.2. Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Tarafından Yayımlanan Seri XI No:20 Tebliği

SPK, kendisine bağlı olan kurumları enflasyonun zararlarından korumak amacıyla, 28 Kasım 2001 tarihinde, tıpkı diğer kuruluşlar gibi yüksek enflasyon oranlarıyla başa çıkılmaya çalışılan zamanlarda finansal tabloların oluşturulmasıyla ilgili usul ve esasları belirlemek için Seri:XI No:20 ‘‘ Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesine İlişkin İlke ve Kurallar Hakkında Tebliğ’’ başlığıyla tebliğ yayımlamıştır (Bişit, 2023: 77).

Bu tebliğe göre enflasyon düzeltmesi uygulaması yapacak olanlar enflasyona göre düzeltme defteri tutmalı ve düzeltme yöntemi olarakta fiyatlar genel düzeyi yöntemini kullanmalıdır (Uysal, 2007: 48).

2.5.3. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Tarafından Yayınlanan 14 Numaralı Tebliğ

BDDK, enflasyonun yüksek oranlarda baş gösterdiği zamanlarda finansal tabloların nasıl hazırlanacağıyla ilgili bilgiler içeren, Türkiye’de faaliyet gösteren bütün bankaları kapsayan, Muhasebe Uygulama Yönetmeliğine dair 14 numaralı tebliği 22 Haziran 2002 tarihinde yayımlamıştır. Üç bölüm ve otuz bir madden oluşan söz konusu tebliğin amacı, enflasyonun oldukça yüksek olduğu zamanlarda bankaların finansal tablolarının, muhasebenin standartlarına ve temel muhasebe kavramlarına uygun olarak ve aynı zamanda gerçeği yansıtacak şekilde oluşturulmasını sağlamaktır (Bişit, 2023: 76).

2.5.4. Muhasebe Uygulama Genel Tebliği Sıra No:12

5 Mayıs 2004 tarihinde, 24453 numarası ile Resmi Gazete’de yayımlanan 12 sıra numaralı muhasebe uygulama genel tebliğiyle tek düzen hesap planına enflasyon muhasebesiyle paralel olarak dâhil edilecek hesaplar ve uygulamalardan söz edilmiştir (Bişit, 2023: 84).

2.5.5. Maliye Bakanlığı Tarafından Yayımlanan 5024 Sayılı Kanun

17 Aralık 2003 tarihinde kabul edilip resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, T.C. Maliye Bakanlığının hazırladığı 5024 sayılı kanun, enflasyon muhasebesi uygulamasının hukuksal dayanağını oluşturmaktadır ve de bu kanunun uygulamasını kolaylaştırmak için zaman zaman VUK Genel Tebliğleri (328,329.330,333,337,338) ve VUK mükerrer madde 298 vb. maddeler yürürlüğe sokulmuştur (Bişit, 2023: 78).

Finansal tabloların uzun yıllar boyunca devam eden yüksek enflasyon oranlarının etkisinden kurtarılması ve vergilendirme üzerindeki enflasyon sebepli olumsuzlukların yok edilmesini teminen, 17 Aralık 2003 tarihli ve 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu’nda farklılık yapılmasıyla ilgili kanun ile; 4 Ocak 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun mükerrer 298. maddesinin değiştirilerek yeniden düzenlenmesi ve aynı kanuna geçici 25. Maddesinin eklenmesiyle enflasyon düzeltmesi uygulaması 30 Aralık 2003 tarihinden itibaren vergi sistemimize girmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı, 2023: 1).

Enflasyon düzeltmesi uygulamasıyla alakalı olarak 5024 sayılı kanun ikili bir yaklaşım getirmiştir. 1 Ocak 2004 tarihinden sonra düzenlenecek finansal tabloların düzeltilmesiyle ilgili süreklilik arz eden ve düzeltme işlemine ilişkin temel kuralların belirlendiği hükümlere 213 sayılı kanunun mükerrer 298. Maddesinin A fıkrasında; 31 Aralık 2003 tarihli bilançonun düzeltilmesine ilişkin hükümlere ise aynı kanunun geçici 25. Maddesinde yer verilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı, 2023: 1).

VUK'un 213 sayılı kanununun mükerrer 298. maddesinin 1 numaralı bendinde ve aynı zamanda Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555'de enflasyon muhasebesinin kapsamı şu şekilde belirtilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 2);

“A) Mali tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.”

- *“Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dâhil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması halinde mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutarlar. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erer.”*
- *“Kapsama giren mükellefler, geçici vergi dönemlerinin sonu itibarıyla mali tabloları düzenlemek ve enflasyon düzeltmesi yapmak zorundadırlar.”.*

VUK' un 213 sayılı kanunun mükerrer 298. maddesinin A fıkrasına göre enflasyon muhasebesi uygulamasının temel ilkeleri aşağıdaki gibidir ve bu ilkelere Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555'de de yer verilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 9);

- *“ Tebliğ ekinde yer alan parasal ve parasal olmayan kıymetlerin gösterilmiş olduğu listeler, işletmelerde para olarak yalnızca Türk Lirasının kullanıldığı prensibine dayanılarak hazırlanmıştır.”*
- *“Mükellefler yabancı paralar üzerinden yapmış oldukları işlemlerini 213 sayılı kanunun mevcut hükümlerini doğrultusunda değerlemeye devam edecekler, bunlar için ayrıca düzeltme yapmayacaklardır.”*
- *“İktisadi işletmelere dahil (karşılıklar gibi) bir takım iktisadi kıymetler, asli bir kıymet mahiyeti taşımamakta ve belli bir iktisadi kıymete bağlı olarak hesaben mali tabloda kendilerine yer bulmaktadırlar. Bu tür kıymetler bağlı oldukları iktisadi kıymete göre parasal veya parasal olmayan ayrımına tabi tutulacaktır.”*
- *“Hisse senetleri esas itibarıyla parasal olmayan bir kıymettir ve düzeltme/taşıma katsayısıyla çarpılmak suretiyle düzeltme işlemi gerçekleştirilecektir. Ancak işletmelerin aktifinde bulunan yabancı para cinsinden hisse senetleri, eğer hisse*

senetleri, iştirakler ve avansların, 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (8) numaralı bendinin verdiği yetkiye istinaden, düzeltme tarihindeki döviz kuru ile düzeltilmeleri uygun görülmüştür.”.

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555’de ve VUK’un mükerrer 298. maddesinin ikinci bendinde, enflasyon düzeltmesi işleminde bilinmesi gereken kavramlar açıklanmıştır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 2);

- *“Parasal olmayan kıymetler; parasal kıymetler dışındaki kıymetleri”*
- *“Parasal kıymetler; Türk Lirasının değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kaldığı halde satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetleri”*
- *“Enflasyon düzeltmesi; parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle, mali tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanmasını”*
- *“Düzeltilme katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, düzeltmeye esas alınan tarihi içeren aya ait fiyat endeksine bölünmesiyle elde edilen katsayı”*
- *“Ortalama düzeltme katsayısı; mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bu endeks ile bir önceki dönemin sonundaki fiyat endeksi toplamının ikiye bölünmesi sonucu bulunan endekse bölünmesiyle elde edilen katsayı”*
- *“Enflasyon fark hesapları; parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemi sonrası değeri ile düzeltme öncesi değeri arasındaki farkların kaydedildiği hesapları, ifade eder.”.*

VUK’un mükerrer 298. Maddesinin 3 numaralı bendinde ve Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555’de enflasyon düzeltmesi uygulamasında esas alınacak tarihler açıklanmıştır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 3);

- *“Alış bedeli ile değerlendirilen menkul kıymetlerle mali duran varlıklar için: satın alma tarihi”*
- *“İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dahil edilen unsurlar, yıllara sari inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddi duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, maddi olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tabi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sari inşaat ve onarım hakkedişleri, haklar ve şerefîyeler için: Defterlere kayıt*

tarihi (Bunlara mahsuben verilen veya alınan parasal olmayan avanslar, ödeme veya tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilir.)”

- *“Parasal olmayan alınan depozito ve teminatlar ile avanslar, nakit olarak ödenmiş sermaye, hisse senetleri ihraç primleri, hisse senedi iptal karları için: Tahsil tarihi.”*
- *“Parasal olmayan verilen depozito ve teminatlar ile avanslar için: Ödeme tarihi.”*
- *“Aynı sermaye olarak konulan kıymetler için: Mülkiyetin intikal ettiği tarih.”*
- *“Kar yedekleri, geçmiş yıl karları ve net dönem karının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla artırılan sermaye için: Tescil tarihi.”*
- *“Nakdi sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için: Ödeme tarihi”*
- *“Aynı sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için: Sermaye olarak konulan kıymetlerin mülkiyetinin intikal ettiği tarih”*
- *“Temettü karşılığı alınan hisse senetleri için: İştirak edilen şirket sermayesinin tescil tarihi.”*
- *“Parasal olmayan karşılıklar için: İlgili olduğu kıymetin düzeltmeye esas tarihi.”*

VUK’un mükerrer 298. Maddesinin 4 numaralı bendinde ve Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555’de enflasyon düzeltmesi işleminde esas alınacak tutarlardan söz edilmiştir. Öyle ki (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 4);

- *“ Düzeltme işleminde bu Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilen tutarlar esas alınır. Ancak stokların, satılan malın ve maddi duran varlıkların maliyet bedeline ve mali duran varlıkların alış bedeline göre intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetleri düşüldükten sonra bulunan tutarlar düzeltmeye tabi tutulur. Toplulaştırılmış yöntemlerle düzeltmeye tabi tutulan kıymetlerin alış veya maliyet bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi ihtiyaridir.”*
- *“Mükellefler; reel olmayan finansman maliyetini, toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait TEFİ artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle belirlenen oranı uygulayarak da tespit edebilirler. Ancak bu yöntemi seçen mükellefler seçtikleri yöntemden bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemezler.”*
- *“Belgelerde ayrıca gösterilen vade farklarının reel olmayan kısımları ile üç aydan fazla vadeli olan ve vade farkı düzenlenen belge üzerinde ayrıca gösterilmeyen işlemlerde alacak ve borç senetlerinin reeskont işlemine tabi tutulmasında esas*

alınan Merkez Bankasınca uygulanan faiz oranı kullanılarak hesaplanan vade farkı tutarının reel olmayan kısımları bu madde hükümlerine tabi tutulur.”.

Ayrıca söz konusu tebliğde mükelleflerin düzeltme işlemini yaparken toplulaştırılmış yöntemleri uygulayabilecekleri fakat bu yöntemden birini tercih etmeleri durumunda seçtikleri yöntemden bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemeyecekleri belirtilmiştir.

VUK’un mükerrer 298. Maddesinde ve Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555’de uygulanacak düzeltme katsayılarıyla ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 19):

“2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun düzeltilmesi işlemi, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Yİ-ÜFE değerleri göz önünde bulundurularak aşağıdaki formüle göre saptanacak olan düzeltme katsayıları kullanılarak yapılacaktır.”

“Düzeltilme katsayısı= Mali tablonun ait olduğu aya ilişkin Yİ-ÜFE/ düzeltmeye esas alınan tarihi içeren aya ilişkin Yİ-ÜFE”

“Düzeltilme işleminde esas alınabilecek en eski “Düzeltilmeye esas tarih” 2005 yılından (2004 takvim yılında enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş olması gereken en son bilançoda yer alan parasal olmayan kıymetler için, 31/12/2004 tarihinden) itibaren başlar.”

“Özel hesap dönemine sahip olanlara 2024 yılından itibaren ilk defa bilanço esasına göre defter tutacak olan mükelleflerin ilk düzeltme işleminde kullanacakları düzeltme katsayıları da yukarıdaki formüle göre bulunacaktır.”

“Yukarıdaki formüle göre bulunacak ve düzeltmeye esas olacak katsayının hesabında, kesirli (virgülden sonraki) kısım 5 hane olarak (altıncı hane dikkate alınarak 5. Hane yuvarlanarak) dikkate alınacaktır.”

“Aylar itibarıyla Yİ-ÜFE’de oluşan farklılıklar nedeniyle düzeltme katsayısının birden küçük çıkması hali, ilgili kıymetlerin düzeltme sonrası değerinde düşüklüğe sebep olmakla birlikte bu durum, yukarıdaki formüle göre bulunan değer düzeltme katsayısı olarak dikkate alınmasına engel teşkil etmemektedir.”.

VUK’un mükerrer 298. Maddesinde ve Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555’de enflasyon düzeltmeleriyle ilgili aşağıdaki bilgilere de yer verilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 4):

- *“Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir.”*

- “Düzeltilme sonucu bulunan tutarlar, izleyen dönemde enflasyon düzeltilmesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, izleyen dönemin başlangıç değerleri olarak dikkate alınır.”
- “Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları düzeltilme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir; bu işlemler kar dağıtımı sayılmaz.”
- “Enflasyon düzeltilmesine tabi tutulan değerlerin elden çıkarılması halinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltilme farkları maliyet addolunur.”

VUK’un mükerrer 298. Maddesinde ve Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555’de reel olmayan finansman maliyeti (ROFM) ile ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 19):

“Reel olmayan finansman maliyeti;

1) “2023 hesap dönemine sonuna ait bilanço üzerinde yapılacak düzeltme işleminde bilançoda yer alan bazı parasal olmayan varlıkların içerisinde bulunan reel olmayan finansman maliyetlerinin, ilgili varlığın maliyet veya alış bedelinden düşülmesi sonucu bulunacak tutar düzeltmeye esas alınır.”

2) “Maliyet veya alış bedellerine intikal ettirilmiş ve düzeltmeye esas tutara ulaşılırken düşülecek reel olmayan finansman maliyeti ihtiva edebilecek parasal olmayan varlıklar aşağıda gösterilmiştir:”

1. Stoklar
2. Maddi duran varlıklar
3. Mali duran varlıklar
4. Özel tükenmeye tabi varlıklar

“Maliyet veya alış bedelleri içerisinde ROFM ihtiva edebilen, iktisadi işletmeye dahil kıymetler tebliğe ekli listede (EK-3) yer almaktadır.”

3) “Düzeltilme işleminde ROFM, ‘ borç tutarının esas alınması ‘ ve ‘ toplam finansman maliyetinin esas alınması ‘ yöntemlerinden biri seçilerek hesaplanabilir.”

(4) “Kredilerle ilgili (vergi ve harçlar gibi) bazı finansman giderleri, kullanılan yabancı kaynağı kullanım süresine bağlı olarak oluşmadığından enflasyon unsuru içermez. Bu

nedenle enflasyon düzeltmesi uygulamasında bu giderler reel olarak kabul edilir ve bunlar için ayrıca ROFM ayrıştırması yapılmaz.”

(5) “213 sayılı kanunun 31. maddesi, geçici 32. Maddesi ve/veya mükerrer 298. maddesinin (Ç) fıkrası kapsamında yeniden değerlemeye tabi tutulmuş iktisadi kıymetlerin değerinin düzeltilmesinde, düzeltmeye esas değer olan yeniden değerlendirme sonrası değerler için ROFM hesabı yapılmaz.”

(6) “Reel olmayan finansman maliyetinin tevsikine ilişkin kayıt ve belgelerin açık ve kesin bilgiler içermesi gerekmektedir. Reel olmayan finansman maliyeti, düzeltmeye esas tutarın tespitinde dikkate alınacak olup, ayrıca muhasebe kayıtlarında gösterilmesi söz konusu olmayacaktır.”

(7) “Toplulaştırılmış yöntemlerle düzeltmeye tabi tutulan kıymetlerin maliyet bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi ihtiyaridir.”.

VUK’un mükerrer 298. Maddesinde ve Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555’de birikmiş amortismanların düzeltilmesiyle ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 24):

“Amortismanlara tabi iktisadi kıymetler için ayrılmış birikmiş amortismanlar, parasal olmayan kıymet mahiyetindedir ve enflasyon düzeltmesine tabi tutulur. Ancak 213 sayılı kanunun mükerrer 298.maddesinin (A) fıkrasının (7) numaralı bendinde enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması halinde yapılacak enflasyon düzeltmesinde, birikmiş amortismanların, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltileceği hükme bağlanmıştır.”

“Dolayısıyla, 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun düzeltilmesinde, amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.”

“213 sayılı kanunun 320.maddesi gereği amortismanlara tabi iktisadi kıymetlerinin üzerinden, daha önceki yıllarda ayrılmamış amortisman tutarları ayrılmış gibi kabul edilmeyecek ve enflasyon düzeltmesinde dikkate alınmayacaktır. Bu tutarların enflasyon düzeltmesi sonrasında da gider olarak dikkate alınamayacağı tabiidir. Amortismanlara tabi olup faydalı ömür süresini tamamlayan ve amortisman yoluyla değeri tamamen yok edilmiş iktisadi kıymetlerin (işletme kayıtlarında iz bedeliyle takip edilmeye devam edilen amortismanlara tabi iktisadi kıymetler dahil) ve birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesine tabi tutulması ihtiyaridir.”.

VUK'un mükerrer 298. Maddesinde ve Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555'de enflasyon düzeltmesine ilişkin muhasebe kayıtlarıyla ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 27):

“Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilecektir.”

“Enflasyon düzeltmesi ile ilgili olarak tek düzen muhasebe sisteminin uygulanmasına ilişkin açıklamalar/düzenlemeler 12 sıra no.lu muhasebe sistemi uygulama genel tebliğinde yer almaktadır.”

“Enflasyon fark hesapları, parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemi sonrası değeri ile düzeltme öncesi değeri arasındaki farkların kaydedildiği tali hesaplardır ve enflasyon düzeltme hesabı ile karşılıklı olarak çalışırlar. Öte yandan 12 sıra no.lu muhasebe sistemi uygulama genel tebliği ile, ödenmiş sermaye tutarının düzeltilmesi sonucu ortaya çıkan olumlu/olumsuz farkların izlenmesinde kullanılmak üzere ‘‘ 502- sermaye düzeltmesi olumlu farkları’’ ve ‘‘ 503 -sermaye düzeltmesi olumsuz farkları(-)’’ hesapları ihdas edilmiştir.”

“Enflasyon düzeltme hesabı ise parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi sonucu oluşan farkların kaydedildiği hesabı ifade eder. Parasal olmayan varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar bu hesabın alacağına, parasal olmayan kaynakların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar ise borcuna kaydedilir. 12 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ ile parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi sonucu oluşan farkların izlenmesinde kullanılmak üzere ‘‘698-Enflasyon Düzeltme Hesabı’’ ihdas edilmiştir.”

(3) *“2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun enflasyon düzeltmesinde, parasal olmayan kalemlerin düzeltilmesinden ortaya çıkan düzeltme farkları ve sıfırlanması gereken özkaynak kalemleri ‘‘Enflasyon Düzeltme Hesabı’’ na aktarılır. ‘‘Enflasyon Düzeltme Hesabı’’nın kalanı gelir ya da gider unsuru olarak dikkate alınmayıp ‘‘Geçmiş Yıllar Karları Hesabı’’na veya ‘‘Geçmiş Yıllar Zararları Hesabı’’na aktarılarak kapatılır.’’.*

“Yukarıda bahsedildiği gibi; 17 Aralık 2003 tarihinde kabul edilip resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, T.C. Maliye Bakanlığının hazırladığı 5024 sayılı kanun, enflasyon muhasebesi uygulamasının hukuksal dayanağını oluşturmaktadır ve de bu kanunun uygulamasını kolaylaştırmak için zaman zaman VUK Genel Tebliğleri (328,329,330,333,337,338) ve VUK mükerrer madde 298 vb. maddeler yürürlüğe sokulmuştur.” (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 2).

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı gerekli gördüğü durumlarda enflasyon muhasebesi uygulamasını düzenlemek için bazı sirküler ve tebliğler

yayımlamaktadır ve bu sebeble son olarak vergi mükelleflerinin bu kanunu daha iyi anlayabilmelerini sağlayıp, uygulanmasını kolaylaştırmak adına, “2023 hesap dönemi ve düzeltme şartlarının gerçekleşmesine/varlığına bağlı olarak (geçici vergi dönemleri dahil) izleyen hesap dönemlerine ilişkin olarak enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak mali tabloların ve 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrası ile geçici 33 üncü maddesine göre yapılacak düzeltme işlemlerinin usul ve esaslarının belirlenmesi amacı ve kapsamıyla Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No:555’ i yayımlamıştır.” (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 1). Bu tebliğde toplamda altı bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde, başlangıç hükümleri; ikinci bölümde, enflasyon düzeltmesinin mahiyeti ve genel esasları; üçüncü bölümde, 2023 hesap dönemi sonunda ait bilançonun düzeltilmesi ile ilgili hükümler; dördüncü bölümde 2024 hesap dönemi ve sonraki dönemlerde enflasyon düzeltmesi işlemleri ile ilgili hükümler; beşinci bölümde, münhasıran sürekli olarak işlenmiş altın, gümüş alım satımı ve imali ile iştigal eden mükelleflerde enflasyon düzeltmesi ile ilgili hükümler ve açıklamalar; altıncı bölümde ise diğer hususlar başlığı altında beyanname üzerinde gösterme, kanunen kabul edilmeyen giderlerin ve istisnaların endekslenmesi ile ilgili konular bulunmaktadır. Son olarak ise 3 ek bulunup; ek1: Parasal kıymetler, ek2: Parasal olmayan kıymetler ve ek3: Rofm’nin neler olduğu gösterilmektedir.

2.6. Literatür İncelemesi

Geyik (1998), çalışmasını 1998 yılında yayımlamıştır. Çalışmasının içeriğinde enflasyonun mali tablolara olan etkilerini araştırmış ve bu konuda enflasyon muhasebesinin etkisini incelemiştir. Sonuç olarak; işletmelerin sadece kısmi yeniden değerlendirme yöntemini kullanarak tablo oluşturma yanısıra enflasyon muhasebesi yöntemine göre de düzenlenmiş tablolar oluşturup ek tablo olarak bunlarında yayımlanması gerektiğini savunup bu durumun firmaların güvenilirliğini arttıracaklarını söylemiştir.

Özulucan (2002), çalışmasında anket yöntemini kullanarak Türkiye genelinde faaliyette bulunan Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler, Yeminli Mali Müşavirlerin enflasyon muhasebesi ile ilgili görüşleri ve otofinansman yöntemleri belirlenmeye çalışılmıştır. Anket sonucuna göre Türkiye’de enflasyon muhasebesinin uygulanması gerektiği kanısına varılmıştır.

Topoğlu (2004), enflasyon muhasebesinin gerekliliğini kanıtlamak ve 5024 sayılı vergi usul kanunu çerçevesindeki uygulamalar konusunu açıklığa kavuşturmak amacıyla çalışma yapmıştır. Çalışmasında, 5024 sayılı kanunca uygulanması gereken genel fiyat düzeyi

muhasebesi yöntemi detaylarıyla açıklanmıştır ve bu yöntemle göre hazırlanmış bir uygulama yapılarak enflasyon muhasebesinin önemi gösterilmiştir.

Aktaş (2006), çalışmasında enflasyon muhasebesinin finansal tablolara olan etkilerini incelemiş ve Türkiye’de yıllara sari inşaat firmalarında enflasyon muhasebesi uygulaması yapmıştır. Uygulamanın sonucunda bu işletmelerin iş bitimindeki kar ya da zararına enflasyon düzeltmesi yönteminin hiç etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu firmalarda enflasyon düzeltmesinde karlılık faktörlerinin bilançonun başka kalemlerinden ötürü olduğu, maliyet ve hak edişlerle ilgili yapılan düzeltmelerin firmanın karlılığı üzerine etkisinin de olmadığı sonucuna varılmıştır.

Can (2006), çalışmasında enflasyonun kötü etkilerini ve firmaların bu etkilerden arınmak için uygulayabilecekleri yöntemleri belirlemeyi amaçlamıştır ve Türkiye’deki enflasyon muhasebesi sürecinden bahsedilmiştir. Çalışma konuları teorik olarak ele alınmıştır. Öyle ki enflasyon muhasebesi yöntemini doğuran nedenlerin neler olduğu, enflasyon muhasebesi yönteminin, finansal tabloları enflasyonun olumsuz etkilerinden nasıl arındırıldığı teorik olarak açıklanmıştır ve 5024 sayılı enflasyon muhasebesi mevzuatının beklentiyi karşılamadığı, karışık bulunduğu ve kanunun uzun yıllardır uygulanan başlıca vergi esaslarına aykırı hükümler içerdiği sonucuna varılmıştır.

Kıritoğlu (2006), çalışmasında Türkiye’de enflasyon muhasebesinin başarısını ve muhasebecilerin 5024 sayılı enflasyon muhasebesi kanunu ile ilgili bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla Mersin’deki Mersin serbest muhasebeci ve mali müşavirler odasına kayıtlı meslek üyelerine anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışması sonucunda muhasebe meslek üyelerinin enflasyon muhasebesi uygulamasını kanuna uygun bir şekilde yapabilecek yeterli bilgi ve deneyime sahip oldukları sonucuna varılmıştır ve ankete katılan meslek mensuplarından enflasyon muhasebesinin mükelleflere ekstra bir vergi yükü yüklediği hatta devletin vergi getirilerinde de bir artışa neden olmadığı görüşleri alınmıştır.

Yalçın (2006), çalışmasında enflasyon muhasebesi kavramını ve Türkiye ekonomisine etkilerini incelemiştir. Çalışmanın içeriğinde, enflasyon kavramı, enflasyon muhasebesinin yöntemleri incelenmiş ve son bölümünde ise enflasyon muhasebesi uygulamalarının Türkiye ekonomisi üzerine olan etkilerinin, firmalar düzeyinde ve kamu gelirleri düzeyinde incelemesi yapılmıştır. Çalışma sonucunda işletmelerin mali tablolarının enflasyon muhasebesi uygulaması ile enflasyonun olumsuz etkilerinden arındırılmasının işletmeye faydalılığı açısından mecburi olduğu ayrıca enflasyon muhasebesi yöntemine geçen ülkelerin ekonomik açıdan fayda gördüğü ve de enflasyon muhasebesi uygulamasının vergi gelirlerine olan negatif etkisinin ilk etapta bile fazla olmayacağı kanısına varılmıştır.

Yavuz (2007), çalışmasında enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkileri ortaya koymak ve finansal tabloların ait oldukları zamandaki reel değerleri ile sunulmasının önemini vurgulamak amacıyla 5024 sayılı vergi usul kanuna göre bir uygulama çalışması yapmıştır. Uygulamada 31.12.2003 tarihli dönem sonu bilançosuna enflasyon muhasebesi uygulanmıştır. Sonrasında uygulamaya konu olan şirketin 01.01.2004 tarihinden 31.12.2004 tarihine kadarki dönemde yapılan tüm işlemleri tablolar halinde gösterilmiştir ve 31.12.2004 yılına ait dönem sonu bilançosuna da enflasyon muhasebesi uygulanmıştır.

Situm (2009), çalışmasında, enflasyonun nasıl oluşabileceğini ve farklı ekonomik göstergeleri nasıl etkileyebileceğini, yüksek enflasyon oranlarının şirketlerin mali raporlamaları üzerine olan etkilerini incelemiş ve enflasyon muhasebesi konusunu ele almıştır. Basit bir örnek yoluyla bu çalışmada tarihi maliyet muhasebesi ile enflasyon muhasebesi arasında enflasyonun neden olduğu farklılıklar saptanmıştır.

Taw vd.(2015), çalışmada mevcut enflasyon muhasebesi yöntemleriyle ilgili bazı yeni sorular tartışmaya açılmıştır. Enflasyon muhasebesinin geleneksel dezavantajlarının yanı sıra enflasyon muhasebesi kapsamındaki kalemlerin temel muhasebe, ekonomi ve finansla göre yeniden düzenlenmesini eleştirel açıdan ele almıştır. Makalede enflasyon muhasebesinin sadece muhasebe ilkeleriyle değil aynı zamanda ekonomi ve finansla da uyumsuz olduğu savunulmaktadır. Makalede enflasyon muhasebesinin ancak yeni muhasebe sistemiyle anlamlı olacağı savunulmaktadır.

İlter (2019), makalesinde yüksek enflasyon oranlarının ve devalüasyon oranlarının mali tablolar üzerindeki olumsuz sonuçları analiz etmektedir. Bu analiz için bir şirketin finansal verilerini kullanmıştır. Makalesinde UMS-29 uygulamasının finansal tabloların daha iyi olmasına yol açacağını ileri sürmektedir.

Kaçar (2019), çalışmasında yüksek enflasyon dönemlerinde işletmelerin ayrılmış olan yenileme fonlarının yeni maddi duran varlık alınmasında yetersiz kalma durumunu incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda yüksek enflasyon dönemlerinde enflasyonun işletmelerin finansal tablolarına olan olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması için Türkiye Muhasebe Standardı “TMS-2: Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Finansal Raporlama”nın uygulanması gerektiğini savunmuştur.

Kramarova (2021), çalışmasının amacı; enflasyon yaşandığı dönemlerde finansal tablo verilerinin kalitesine ve doğruluğuna dikkat çekerek enflasyon muhasebesinin önemini vurgulamaktır. Yöntem olarak mevcut literatür analiz edilerek karşılaştırma yöntemi, görüş yöntemi ve sentez ve genelleme yöntemleri kullanılmıştır. Analizin konusu, 1970’li yıllardan itibaren günümüze kadarki bilimsel kaynaklar ve UMS-29’dur. Çalışmanın sonucunda,

enflasyonist baskıların dünya çapında bir sorun niteliğinde olduğu ve enflasyon muhasebesi yönteminin bu sorun üzerine önemli mahiyette olduğu kanısına varılmıştır.

Arzova ve Şakir (2022), Çalışmasında enflasyonun finansal tablolar üzerinde yarattığı tahribatları gidermek amacıyla enflasyon muhasebesi yöntemi kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda TMS-29 ve BOBİ FRS standartlarına göre enflasyon muhasebesi uygulaması yapılmıştır. Sonuç olarak standartların enflasyon muhasebesi yönteminin koşulları, kullanılacak fiyat endekslerinin saptanması ve enflasyondan farklı seviyelerde etkilenen mali tablo hesaplarına dair ek uygulamalar konusunda eksiklikler olduğu kanısına varılmıştır. İşletmelere yeni standartlara geçebilme konusunda hazırlıklı olmaları tavsiye edilmiştir.

Matofalı (2022), çalışmasında enflasyon muhasebesi açısından OHADA ile IAS/IFRS muhasebe standartları arasında hem benzeyen hem de ayrılan yerleri tespit etme amacı taşımaktadır. Analitik tanımlama ve karşılaştırmalı yöntemler kullanılarak enflasyon muhasebesi açısından iki çerçeve arasında çeşitli benzerlik ve farklılıklar bulunmuştur. Yazar çalışması hakkında enflasyon muhasebesini araştıranlar için varış noktası değil zemini temizleyen bir başlangıç noktası niteliğini taşıdığını dile getirmiş ve bu konuda daha fazla çalışmanın yapılması gerektiğini savunmuştur.

Varol (2022), çalışmasının amacı enflasyon muhasebesi ile ilgili mevzuat ve uygulamadaki yetersizlikleri saptamak bunlara yönelik çözüm önerilerinde bulunmaktır. Yazar çalışmasında enflasyon muhasebesi yöntemini vergi mevzuatı ve muhasebe standartları bakımından incelemiş ve enflasyon muhasebesi için gerekli ön şart oranının yüksek olduğu ve yalnızca Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerinin temel alındığı, vergi mevzuatıyla ilgili eksikliklerin olduğu ve muhasebe standartları ve vergi mevzuatının arasında bazı uyumsuzlukların olduğu saptanmıştır.

Akyol (2023), çalışmasında enflasyon muhasebesi yöntemini incelmış ve enflasyon muhasebesinin bilançoya etkilerini araştırarak bu etkilerin giderilmesi için kullanılacak yöntemleri açıklamayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda yüksek enflasyon dönemlerinde muhasebenin para ile ölçme ve maliyet esası kavramlarının önemini kaybettiği ve bu sebeple enflasyon muhasebesinin uygulanması gerektiği kanısına varılmıştır.

Arda (2023), çalışmasında enflasyon düzeltmesi yöntemlerini açıklamayı ve enflasyon düzeltmesinin finansal tablolar üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda enflasyonun finansal tabloların gerçekliğini bozduğu için enflasyon muhasebesi yönteminin uygulanmasının önemli olduğu kanısına varılmıştır.

Bişit (2023), çalışmasında, enflasyon muhasebesini ve enflasyonun mali tablolara olan etkilerini incelemiş ve TMS-29 kapsamında ele almıştır. TMS- 29 kapsamına dair bazı

önerilerde bulunmuştur ve nihayetinde enflasyon muhasebesinin firmaların mali tablolarının daha gerçekçi olması açısından önemli olduğu sonucuna varmıştır.

Gökten vd.(2023), çalışmasının yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi modeli kullanılmıştır. Çalışmasının amacı; Türkiye’deki firmaların stoklar kalemiyle enflasyon arasındaki korelasyonun belirlenmesi ve enflasyonun mali tablolar üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Veri olarak Borsa İstanbul 30 endeksindeki imalat firmalarının 2017 ve 2021 yılları arasındaki yıllık mali tablolarındaki stoklar kalemi verileri kullanılarak enflasyon muhasebesi yöntemi uygulanmaya başlanırsa bu geçiş sürecinde meydana gelecek finansal durum stoklar kalemi üzerinden analiz edilmiştir. Sonuç olarak; enflasyon firmaları mutlaka birçok açıdan etkilemektedir ve enflasyon muhasebesi kullanılmalıdır. Öyle ki enflasyon muhasebesi uygulaması araştırma verisi olarak kullanılan şirketlerin stoklar kaleminde farklılıklar meydana getirmiştir.

Koçak vd.(2023), çalışmasında TOPSIS yöntemini kullanarak enflasyon düzeltme uygulamasının işletme performansı üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla tekstil sektörü incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, enflasyon düzeltmesinin daha gerçekçi mali tabloların oluşmasını sağlayacağı ve bu doğrultuda daha isabetli kararların verileceği anlaşılmıştır. Çalışmada incelenen tekstil işletmelerinde enflasyon düzeltmesi yapılması sonucu, parasal kazançların oluştuğu ve performans skorlarında artış olduğu görülmüştür.

Yücel (2023), çalışmasında parasal kazancın parçalanarak gerçek faiz getirilerinin veya götürülerinin hesaplanmasıyla ilgili öneride bulunmayı amaçlamıştır. Çalışmasının sonucunda muhasebe biliminin herkes tarafından kolay anlaşılabilir olması gerektiğini ve enflasyonun çok önemli bir unsur olup, göz ardı edilmemesinin önemini vurgulamıştır.

Akçay (2024), çalışmasında enflasyon muhasebesi tebliğini analiz etmiş, enflasyon muhasebesi uygulamasının nasıl yapılacağını ve sonucundaki muhasebe kayıtlarının nasıl olacağını açıklamıştır. Çalışmanın amacı enflasyon ve enflasyon düzeltmesi dair bilgilendirme yapıp enflasyon düzeltmesi uygulamasının yapılışı ve firmalar üzerinde yarattığı sonuçları açıklamaktır. Sonuç olarak enflasyon muhasebesinin mali tablolar üzerinde oluşturduğu tahribatların giderilmesi mümkündür ve uygulanmalıdır.

Umut (2024), çalışmasında enflasyonun finansal raporları nasıl bozduğunu incelemiştir. Çalışmasında öncelikle yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlamaya ilişkin UMS-29 standardının gerekliliğini incelemekte ve sonrasında bu gerekliliği kanıtlamak için bir uygulamaya yer vermektedir. Makalede enflasyon düzeltme sürecinin hem işletmeler hem de denetim firmaları için karışık ve zor olduğu sonucuna varılıyor ve enflasyon muhasebesi

uygulayacak şirketlerin personellerinin eğitilmiş olmasının ve şirketin her açıdan hazır olması gerektiğinin, verilerin hazırlanmasının zor ve önemli bir süreci içerdiğini savunuyor.

Yükçü vd.(2024), enflasyon düzeltmesi adındaki dokuz bölümden oluşan kitaplarında; enflasyonun finansal tablolar üzerine etkileri ve finansal tabloların enflasyona göre düzeltilmesine dair esaslarla başlayıp, ikinci bölümde; yeniden değerlendirme ve enflasyon düzeltmesi başlığı altında örneklerden yararlanarak konuyu açıklamaya çalışmışlardır. Üçüncü bölümde; finansal tabloların, fiyatlar genel düzeyi yöntemine göre nasıl düzeltileceğini örnek uygulamalarla açıklamışlardır. Dördüncü bölümde; enflasyonist dönemlerde finansal tabloların düzeltilmesini örnek çözümlemeleriyle göstermişlerdir. Beşinci bölümde; enflasyon muhasebesi uygulamasına yalın bir örnek verilerek dönem sonu bilançosunun ve gelir tablosunun düzeltilmesi yapılmış, parasal değerleri elde bulundurma kazancı ve kaybı hesaplanmıştır. Altıncı bölümde; enflasyon muhasebesi uygulaması yapanların en çok zorlandığı konu olan reel olmayan finansman maliyetinin nasıl düzeltileceği hakkında bilgiler verilmiştir. Yedinci bölümde; vergi usul kanuna göre enflasyon muhasebesi uygulamasının nasıl olacağı açıklanmıştır. Sekizinci bölümde; UFRS' ye göre enflasyon düzeltmesinin nasıl yapılacağı örnek uygulama yardımıyla açıklanmıştır. Son bölümde ise; yıllara yaygın inşaat ve onarım maliyetlerinde enflasyon muhasebesinin nasıl yapılacağını örnek uygulama yoluyla anlatılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ENFLASYON MUHASEBESİ UYGULAMASI

3.1. Çalışmanın Amacı

Yüksek enflasyon oranlarının gerçekleştiği dönemlerde finansal tablolar gerçek durumu yansıtmaz hale gelmektedir. Enflasyon nedeniyle gerçeği yansıtamayan finansal tablolar aldatıcı etkiler yaratmaktadır. Finansal tabloların enflasyonun bu olumsuz yansımalarından arındırılması için enflasyon muhasebesi yöntemi geliştirilmiştir. Çalışmanın amacı, Vergi Usul Kanunu'nun 555 sıra numaralı genel tebliği esas ve usullerine göre örnek bir işletmenin finansal tablosuna enflasyon muhasebesi uygulayarak enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkisini göstermek ve enflasyon muhasebesi uygulamak isteyenlere yol gösterici olmaktır.

3.2. Çalışmanın Kapsamı

2023 takvim yılı sonu itibariyle 213 sayılı kanunun geçici 33. Maddesi gereğince, 2023 hesap dönemine ilişkin finansal tabloların mezkûr madde ve aynı kanunun mükerrer 298. Maddesinin A fıkrası hükümleri çerçevesinde enflasyon muhasebesine tabi tutulması gerekmektedir. Bu gerekçeden hareketle Vergi Usul Kanunu'nun 555 sıra numaralı genel tebliği ile enflasyon muhasebesi işlemlerinin usul ve esasları bildirilmiştir. Çalışmamızda HTC A.Ş. olarak adlandırılan gerçek adı şirketin gizlilik politikaları gereğince gizli tutulmuş gerçek bir işletmenin, söz konusu tebliğin usul ve esasları doğrultusunda 2023 yılı dönem sonu bilançosuna enflasyon muhasebesi uygulanacaktır. İşletmenin enflasyon muhasebesi uygulaması için gerekli olacak verileri sunulacaktır. Bu veriler ile enflasyon muhasebesi uygulanacak ve uygulama sonucunda işletmenin 2023 yılı dönem sonu bilançosunda meydana gelen farklılıklar gösterilecektir.

3.3. Uygulama İşletmesinin Tanıtılması

HTC A.Ş., Antalya ilinde faaliyet gösteren bünyesinde iki adet, ultra lüks konaklama tesisi olan bir turizm işletmesidir. Ayrıca HTC A.Ş., takvim yılı esasına göre vergilendirilen, bilanço esasına dayalı defter tutan, gelir vergisi ve kurumlar vergisine tabi bir işletmedir. Çalışmamızda HTC A.Ş.'nin enflasyon düzeltmesi, VUK'un 555 sıra numaralı genel tebliğine göre yapılacaktır.

3.4. Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Sıra No: 555'e Göre, HTC A.Ş'nin Enflasyon Muhasebesi Uygulaması

1 Ocak 2004 tarihi sonrasına ait finansal tabloların enflasyon düzeltmesine tabi olmasına ilişkin temel esaslar 213 sayılı kanunun mükerrer 298. maddesinin A fıkrasında yer almaktadır ve bu fıkranın 8 numaralı bendinin, b alt bendinin verdiği yetkiyle enflasyon düzeltmesi yapmak zorunda olan mükelleflerin, mali tabloları içinden sadece bilanço enflasyon düzeltmesine tabi tutmasını uygun görmüştür.

Söz konusu tebliğde enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak bilançonun ayrımı yapılırken hesap dönemi takvim yılı olanlar için; 31/12/2023 tarihi itibarıyla düzenleyecekleri bilanço, kendisine özel hesap dönemi tayin edilen mükellefler için ise geçici 33. Maddeye göre düzeltilecek bilanço 2024 yılı içinde biten hesap dönemi sonunda düzenleyecekleri bilanço olacaktır.

VUK'un 555 Sıra Numaralı Genel Tebliğinde Enflasyon Muhasebesi Uygulaması Yapılırken İzlenecek adımlar sırasıyla aşağıdaki gibi açıklanmıştır (Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2023: 9);

1. *“Mali tabloda yer alan kıymetlerden hangilerinin parasal olmayan kıymet olduğu tespit edilecektir.”*
2. *“Tespit edilmiş parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarları (düzeltmeye esas tutarları) bulunacaktır.”*
3. *“Tespit edilmiş parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde, düzeltmeye esas tarihleri ve düzeltme/taşıma katsayıları belirlenecektir.”*
4. *“Tespit edilmiş düzeltmeye esas tutarlar ait oldukları düzeltme/taşıma katsayılarıyla çarpılarak, parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmiş tutarları hesaplanacak ve düzeltilmiş değerler ile düzeltme öncesi değerler arasındaki enflasyon farkları kayıtlara alınacaktır.”*
5. *“Parasal olmayan kıymetler düzeltilmiş değerleriyle, parasal kıymetler ise düzeltmeye tabi tutulmaksızın mali tabloda gösterilecektir.”.*

Çalışmamızda H.T.C A.Ş' nin enflasyon düzeltmesinin VUK' un 555 sıra numaralı genel tebliğine göre yapılacağı bilgisi verilmişti. Hatırlanacağı üzere tebliğde işletmelerin mali tablolarından sadece bilanço enflasyon düzeltmesi yapılacağı bilgisi verilmekteydi. Bu bilgidен hareketle HTC A.Ş' nin 2023 yılı dönem sonu bilançosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.1 HTC A.Ş 31.12.2023 Tarihli Dönem Sonu Bilançosu

HTC A.Ş 31.12.2023 TARİHLİ DÖNEM SONU BİLANÇOSU			
KOD	HESAP ADI	TUTAR	TOPLAM
1	I-DÖNEN VARLIKLAR		
10	A-HAZIR DEĞERLER		127.222.764,36
100	1-KASA	141.128,88	
102	3-BANKALAR	126.294.101,18	
108	5-DİĞER HAZIR DEĞERLER	787.534,30	
12	C-TİCARİ ALACAKLAR		36.116.262,34
120	1-ALICILAR	13.738.241,40	
121	2-ALACAK SENETLERİ	21.661.643,50	
126	4-VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	97.204,86	
128	6-SÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	6.945.291,81	
129	7-SÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI	-6.326.119,23	
13	D-DİĞER ALACAKLAR		83.883,04
133	BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR	83.883,04	
15	E-STOKLAR		38.544.530,98
150	1-İLK MADDE VE MALZEME	33.637.941,10	
157	5-DİĞER STOKLAR	3.170.716,43	
159	7-VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.735.873,45	
19	H-DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		329.000,00
196	6-PERSONEL AVANSLARI	329.000,00	
1	DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI:		202.296.440,72
2	II-DURAN VARLIKLAR		
23	B-DİĞER ALACAKLAR		30.585,48
236	5-DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	30.585,48	
24	C-MALİ DURAN VARLIKLAR		52.500,00
245	BAĞLI ORTAKLIKLAR	52.500,00	
25	D-MADDİ DURAN VARLIKLAR		67.476.043,57
250	1-ARAZİ VE ARSALAR	3.592.940,00	
252	3-BİNALAR	44.352.152,44	
253	4-TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	13.534,96	
254	5-TAŞITLAR	9.872.500,86	
255	6-DEMİRBAŞLAR	47.634.001,87	
257	8-BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	-44.191.718,33	
258	9-YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	6.202.631,77	
26	E-MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		1.804.928,10
261	ŞEREFİYE	1.754.737,18	
267	6-DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	134.454,87	
268	7-BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	-84.263,95	

28	G-GELECEK AYLARA AİT GİDERLER		1.607.730,88
280	1-GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	1.607.730,88	
2	DURAN VARLIKLAR TOPLAMI:		70.971.788,03
	AKTİF [VARLIKLAR] TOPLAMI :		273.268.228,75
3	I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
30	MALİ BORÇLAR		23.808.052,22
300	BANKA KREDİLERİ HESABI	16.934.751,39	
309	DİĞER MALİ BORÇLAR	6.873.300,83	
32	B-TİCARİ BORÇLAR		20.458.772,12
320	1-SATICILAR HESABI	5.567.282,12	
321	BORÇ SENETLERİ	14.891.490,00	
33	C-DİĞER BORÇLAR		6.253.350,84
331	ORTAKLARA BORÇLAR	1.439.780,72	
335	4-PERSONELE BORÇLAR	4.813.570,12	
34	D-ALINAN AVANSLAR		9.610.513,02
340	1-ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	9.610.513,02	
36	F-ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER		5.784.519,94
360	1-ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	1.424.228,71	
361	2-ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	4.317.505,23	
369	4-ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	42.786,00	
37	G-BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		5.631.736,75
370	1-DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLERİ KARŞILIKLARI	22.769.308,67	
371	2-DÖNEM KARININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ	-17.137.571,92	
3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI:		71.546.944,89
4	II-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
43	C-DİĞER BORÇLAR		750.000,00
431	ORTAKLARA BORÇLAR	750.000,00	
4	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI:		750.000,00
5	III-ÖZKAYNAKLAR		
50	A-ÖDENMİŞ SERMAYE		11.000.000,00
500	1-SERMAYE HESABI	11.000.000,00	
54	C-KAR YEDEKLERİ		2.200.000,00
540	YASAL YEDEKLER	2.200.000,00	
57	D-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI		85.416.541,83
570	1-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HESABI	85.416.541,83	
58	E-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI		-42.199.263,19
580	1-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HESABI	-42.199.263,19	
59	F-DÖNEM NET KARI/ZARARI		144.554.005,22
590	1-DÖNEM NET KARI HESABI	144.554.005,22	
5	ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI:		200.971.283,86
	PASİF [KAYNAKLAR] TOPLAMI :		273.268.228,75

Kaynak: HTC A.Ş.

Enflasyon muhasebesi uygulamasında kullanılacak katsayı tablosu aşağıda verilmiştir;

Tablo 3.2 TÜİK Yurt içi üretici fiyat endeksi ve değişim oranı, Kasım 2023

Yıl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Endeks-Index												
2004	104,46	106,17	108,4	111,27	111,24	110,06	108,39	109,25	111,26	114,85	115,72	115,87
2005	114,83	114,81	117,25	119,62	119,23	119,64	119,33	121,4	123,4	124,22	121,4	121,14
2006	123,51	123,83	124,14	126,54	130,05	135,28	136,45	135,43	135,11	135,73	135,33	135,16
2007	135,09	136,37	137,70	138,80	139,34	139,19	139,28	140,47	141,90	141,71	142,98	143,19
2008	143,80	147,48	152,16	159,00	162,37	162,90	164,93	161,07	159,63	160,54	160,49	154,80
2009	155,16	156,97	157,43	158,45	158,37	159,86	158,74	159,40	160,38	160,84	162,92	163,98
2010	164,94	167,68	170,94	174,96	172,95	172,08	171,81	173,79	174,67	176,78	176,23	178,54
2011	182,75	185,90	188,17	189,32	189,61	189,62	189,57	192,91	195,89	199,03	200,32	202,33
2012	203,10	202,91	203,64	203,81	204,89	201,83	201,20	201,71	203,79	204,15	207,54	207,29
2013	206,91	206,65	208,33	207,27	209,34	212,39	214,50	214,59	216,48	217,97	219,31	221,74
2014	229,10	232,27	233,98	234,18	232,96	233,09	234,79	235,78	237,79	239,97	237,65	235,84
2015	236,61	239,46	241,97	245,42	248,15	248,78	247,99	250,43	254,25	253,74	250,13	249,31
2016	250,67	250,16	251,17	252,47	256,21	257,27	257,81	258,01	258,77	260,94	266,16	274,09
2017	284,99	288,59	291,58	293,79	295,31	295,52	297,65	300,18	300,90	306,04	312,21	316,48
2018	319,60	328,17	333,21	341,88	354,85	365,60	372,06	396,62	439,78	443,78	432,55	422,94
2019	424,86	425,26	431,98	444,85	456,74	457,16	452,63	449,96	450,55	451,31	450,97	454,08
2020	462,42	464,64	468,69	474,69	482,02	485,37	490,33	501,85	515,13	533,44	555,18	568,27
2021	583,38	590,52	614,93	641,63	666,79	693,54	710,61	730,28	741,58	780,45	858,43	1022,25
2022	1129	1210,60	1321,90	1423,3	1548	1652,75	1738,21	1780,05	1865,09	2011,13	2026,08	2021,19
2023	2105,2	2138,04	2147,44	2164,9	2179	2320,72	2511,75	2659,60	2749,98	2803,29	2882,04	2915,02

Kaynak: TÜİK

- VUK' un 555 sıra numaralı genel tebliğinde de belirtildiği üzere enflasyon muhasebesi uygulamasının ilk adımı olarak, parasal olmayan kalemler tespit edilecektir. Aşağıdaki tabloda HTC A.Ş' nin 2023 yılı dönem sonu bilançosundaki, her koşulda parasal olmayan kalem niteliği taşıyan kalemleri (PO) ve duruma göre parasal ya da parasal olmayan nitelikte olabilecek (P/PO) kalemleri verilmiştir. Ayrıca tabloda, bu kalemlere enflasyon muhasebesi uygulanırken düzeltmeye esas tarih olarak baz alınacak tarihleri de verilmiştir.

Tablo 3.3 HTC A.Ş 31/12/2023 Dönem Sonu Bilançosundaki İşlem Görececek Hesaplar

KOD	HESAP ADI	NİTELİK	BAZ ALINACAK TARİH
126	VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	P/PO	ÖDEME TARİHİ
150	İLK MADDE VE MALZEME	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
157	DİĞER STOKLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	P/PO	ÖDEME TARİHİ
245	BAĞLI ORTAKLIKLAR	PO	SATIN ALMA TARİHİ
250	ARAZİ VE ARSALAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
252	BİNALAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
253	TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
254	TAŞITLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
255	DEMİRBAŞLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
257	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
258	YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ

261	ŞEREFİYE	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
267	DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
268	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
280	GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	PO	DEFTERE KAYIT TARİHİ
340	ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	P/PO	TAHSİL TARİHİ
500	SERMAYE HESABI	PO	TEBLİĞDE BELİRLENEN TARİH
540	YASAL YEDEKLER	PO	TEBLİĞDE BELİRLENEN TARİH
570	GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HESABI	YOK	DİREKT 698 HESABINA AKTARILACAK
580	GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HESABI	YOK	DİREKT 698 HESABINA AKTARILACAK
590	DÖNEM NET KARI HESABI	YOK	DİREKT 698 HESABINA AKTARILACAK

3.4.1. Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının Düzeltme İşlemleri

226 kebir kodu olan Verilen Depozito ve Teminatlar hesabının düzeltme işlemleri yapılırken tebliğde belirtildiği üzere düzeltmeye esas tarih olarak ödeme tarihi baz alınır. Fakat Verilen Depozito ve Teminatlar hesabı, Avanslar hesabı gibi net bir şekilde parasal olmayan hesaplardan değildir. Yani Avanslar hesabında olduğu gibi Verilen Depozito ve Teminatlar hesabının da parasal olup olmadığını saptayabilmemiz için hesabın detaylarına inmemiz gerekmektedir. Verilen Depozito ve Teminatlar hesabında; verilmiş olunan depozito veya teminat bedeli, verilmiş olduğu andaki tutarla ileride iade edilecekse parasal bir kalem niteliği taşır ve dolayısıyla enflasyon muhasebesine tabi olmayacaktır. Aksi şekilde eğer bir endeksleme söz konusu olarsa, parasal olmayan kalem niteliği taşır ve enflasyon muhasebesine tabi olur.

HTC A.Ş' nin Verilen Depozito ve Teminatlar hesabına, parasal kalem niteliği taşıdığı tespit edildiğinden enflasyon muhasebesi uygulanmamıştır. Fakat çalışmamızda, enflasyon muhasebesi uygulayacaklara yol gösterici olmak istendiği için Verilen Depozito ve Teminatlar hesabının enflasyon muhasebesi uygulaması bir örnek verilerek açıklanmıştır.

Örnek: X şirketi, kiracısı olduğu dükkanlarından birisi için 31/12/2020 tarihinde 3 aylık kira bedeli olan 40.000 TL' yi depozito olarak vermiştir ve bunun iadesi de güncel kira bedelinden 3 aylık olarak geri alınacaktır.

Öncelikle bu örnekteki Verilen Depozito ve Teminatlar hesabı, parasal olmayan niteliktedir çünkü verilen depozitonun verilen tutarda geri alınmayacağı belirtilmiştir. Verilen Depozito ve Teminatlar hesabının enflasyon düzeltmesinde ödeme tarihi baz alınacaktır. Yİ-ÜFE katsayı tablosundan düzeltmeye esas tarihe denk gelen düzeltmeye esas tarih katsayısı bulunur ve düzenlenecek bilanço tarihinin katsayısını, düzeltmeye esas tarih katsayısına bölerek düzeltme katsayısını elde edilir. Düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas tutar çarpılarak

düzeltilmiş değer bulunur. Düzeltilmiş değerden, düzeltmeye esas tutar çıkarılarak enflasyon farkı elde edilmiş olunur. Hesaplamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.4 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı Enflasyon Düzeltmesi

Düzeltilmeye Esas Tarih	Düzeltilmeye Esas Tutar	Düzeltilmeye Esas Tarih Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
31.12.2020	40.000,00	568,27	2915,02	5,12964	205.185,56	165.185,56

Verilen Depozito ve Teminatlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31.12.2023 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı Muhasebe Kaydı		
226 Verilen dep.ve tem. Hs. Enf. Düz.fark. Hesabı	165.185,56	
698 Enf. Düzeltme hesabı		165.185,56

3.4.2. Stoklar Hesabının Düzeltilmesi

Vuk'nun 555 sıra nolu tebliğinde, *“213 sayılı kanunun değerlendirme ölçütlerine göre stoklar, maliyet bedelleriyle değerlendirilmekte olup, 2023 hesap dönemi sonu itibariyle maliyet bedelleri üzerinden defterlere kayıt tarihine göre bulunan düzeltmeye esas tutar ile düzeltme katsayısının çarpılması suretiyle enflasyon muhasebesine tabi tutulacaklardır.”* İfadesinde bulunulmuştur.

Fakat işletmeler miktar ve türleri itibariyle önemli tutarda olan stoklarına enflasyon düzeltmesi uygularken gerçek yöntem denilen; tebliğdeki madde 17' nin 1. fıkrasında açıklanmış formüle göre hesaplanan katsayısı kullanılarak yapılan düzeltme yöntemini tercih edebilecekleri gibi; 213 sayılı kanunun mükerrer 298. Maddesinin A fıkrasının 5 ve 8 numaralı bentlerinde bahsi geçen toplulaştırılmış yöntemlerden istedikleri birini de uygulayabilirler. Bilinmelidir ki gerçek yöntem uygulamasında inilebildiği kadar alt ayrıma giderek düzeltme uygulamasını yapacaklardır. Toplulaştırılmış yöntemlerde ise inebildikleri her bir alt ayrımda istedikleri yöntemi kullanmakta özgürdürler.

Toplulaştırılmış yöntemler, stok yapısı çok karmaşık olan işletmelerin enflasyon düzeltmesi yaparken işlerini kolaylaştırmak adına kanun yapıcılar tarafından çıkarılmış gerçek yönteme göre daha basit uygulanacak bir yöntemdir. 3 adet toplulaştırılmış yöntem vardır;

1. Basit Ortalama Yöntemi: Bu yöntemde kullanılacak düzeltme katsayısı, *“ Mali tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bu endeks ile bir önceki geçici vergi döneminin sonundaki fiyat endeksi toplamının ikiye bölünmesi sonucu bulunan endekse bölünmesiyle elde edilen katsayı olarak hesaplanır ve düzeltmeye*

esas tutar olarak 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda yer alan stoklara ait değerler esas alınır.”

$$\text{Dönem Ortalama Düzeltme Katsayısı} = \frac{\text{Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE}}{\left\{ \begin{array}{l} (\text{Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE} + \text{Bilanço günü} \\ \text{İtibariyle bir önceki geçici vergi döneminin sonundaki} \\ \text{Yİ-ÜFE}) / 2 \end{array} \right\}}$$

2. Stok Devir Hızı Yöntemi: Bu yöntemde; ilk olarak stok devir hızı, sonra ortalama stokta kalma zamanı hesaplanır ve son olarak da 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda olan stokların hangi aydan kaldığı bulunur. Stokların hangi aydan kaldığı bulunduğundan sonra ise düzeltmeye esas tarih itibariyle düzeltme katsayısını bulup bu katsayıyla 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda görünen stoklara ait tutarlar çarpılır. Stok devir hızını seçenler bu yöntemin sağlıklı uygulanabilmesi için stok devir hızlarının doğru seçilmesi ve stok devir hızının yüksek olması gerektiğini unutmamalıdır.

Stok Devir Hızı= (Dönem içinde satılan toplam mal maliyeti) / [(Dönem başı stok tutarı + Dönem sonu stok tutarı) / 2]

3. Hareketli Ağırlıklı Yöntem: Toplulaştırılmış yöntemlerden diğeridir. Fakat 2023 yılında kullanılmayacaktır.2024 yılından itibaren kullanılabilir.

Toplulaştırılmış yöntemlerden 2023 yılında mükellefler ya basit ortalama yöntemini ya da stok devir hızı yöntemi içinden dilediğini tercih edebileceklerdir.

Stoklarla ilgili söz konusu tebliğde defter kayıt tarihine göre düzeltilir ifadesi yer almaktadır. Ayrıca stokların düzeltme işleminde, işletmelerin stok yapısını bilmek için 31/12/2023 envanter raporuna bakılarak hangi stokların olduğunun, bunların miktarlarının, alış değerlerinin ve toplam tutarlarının saptanması gerekmektedir.

İşletmeler stoklarının düzeltilmesinde gerçek yöntemi tercih etmeleri durumunda stoklar hesabında herhangi bir finansman giderinin aktifleştirilip aktifleştirilmediğini sorgulamak durumunda kalacaktır fakat toplulaştırılmış yöntemi kullanmayı tercih ettiğinde stokları nasıl aldığı ve stoklar üzerinde herhangi bir finansman giderinin olup olmadığı

bilgisine gerek kalmayacaktır. Çünkü toplulaştırılmış yöntemlerde reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi kanunen ihtiyaridir.

Toplulaştırılmış yöntemlerle ilgili verilecek en temel bilgi ise; toplulaştırılmış yöntemler kullanılarak düzeltilebilecek parasal olmayan kıymetler, stoklarla sınırlı olduğudur.

HTC A.Ş' nin Stoklarının Düzeltme İşlemi

HTC A.Ş Stoklarının enflasyon düzeltmesinde, toplulaştırılmış yöntem tercih edilmiştir. Bilindiği üzere toplulaştırılmış yöntemlerde reel olmayan finansman gideri uygulaması ihtiyari olduğundan bu ihtiyarilik hakkı kullanılmış ve düzeltmeye esas tutardan düşürülmesine gerek kalmamıştır. Toplulaştırılmış yöntemi tercih edeceklere yol gösterici olması için HTC A.Ş' nin stoklarına toplulaştırılmış yöntemlerden hem basit ortalama yöntemi hem de stok devir hızı yöntemi uygulaması yapılmış ve çalışmanın özgünlüğü açısından stok devir hızı yöntemi kullanılmıştır.

HTC A.Ş' nin stoklarıyla ilgili bilgileri aşağıda sunulmuştur;

Dönem Başı Stok Tutarı: 20.891.028,86 TL

Dönem Sonu Stok Tutarı: 36.808.657,53 TL

Toplam Mal Maliyeti: 82.514.707,83 TL

Düzeltilmek Bilanço Tarihi: 31/12/2023

Bilançonun Ait Olduğu Ayın Yİ – ÜFE: 2915,02

Bir Önceki Geçici Vergi Dönemi Ve Bu Dönem Sonundaki Fiyat Endeksi: 30/09/2023, 2749,98

Bu bilgilerden hareketle;

1) Basit Ortalama Yöntemi Uygulanması:

Dönem Ortalama Düzeltme katsayısı: $2915,02 / ((2915,02 + 2749,98)/2) = 1,02913$

Buradaki Düzeltmeye Esas Tutarımız: 36.808.657,53 TL

Düzeltilmiş Stok Değeri: $36.808.657,53 \text{ TL} * 1,02913 = 37.880.893,72 \text{ TL}$

Enflasyon Fark Tutarı: $37.880.893,72 - 36.808.657,53 = 1.072.236.19 \text{ TL}$

2) Stok Devir Hızı Yöntemi Uygulanması:

➤ İlk olarak ortalama stok tutarı bulunur;

Ortalama Stok Tutarı: $(\text{Dönem başı stok tutarı} + \text{Dönem sonu Stok tutarı}) / 2$

$= (20.891.028,86 \text{ TL} + 36.808.657,53 \text{ TL}) / 2 = 28.849.843,20 \text{ TL}$

➤ Daha sonra stok devir hızı bulunur;

Stok Devir Hızı= (Dönem içinde satılan toplam mal maliyeti) / [(Dönem başı stok tutarı + Dönem sonu stok tutarı) / 2]

$$= (82.514.707,83 \text{ TL}) / [(20.891.028,86 \text{ TL} + 36.808.657,53 \text{ TL}) / 2]$$

Stok devir hızı = 2,86 bulunmuştur.

$$\text{Stokta kalma süresi} = 365 \text{ gün} / 2,86 = 127,62 \text{ gün}$$

Bilançonun tarihi olan 31/ 12 / 2023 tarihinden 127,62 gün geriye doğru gidildiğinde 25 / 08 / 2023 tarihine gelinmektedir.

25 / 08 /2023 tarihi endeksi: 2659,6

$$\text{Düzeltilme Katsayısı: } 2915,02 / 2659,6 = 1,09604$$

Düzeltilme katsayısı ile dönem sonu stok tutarı çarpılarak düzeltilmiş stok tutarı bulunacaktır;

$$\text{Düzeltilmiş stok tutarı: } 1,09604 * 36.808.657,53 \text{ TL} = 40.343.650,5 \text{ TL}$$

$$\text{Enflasyon farkı: } 40.343.650,5 \text{ TL} - 36.808.657,53 \text{ TL} = 3.534.992,97 \text{ TL}$$

Stokların düzeltilmesinde, yukarıda da söylendiği gibi çalışmanın özgünlüğü açısından toplulaştırılmış yöntemlerden daha az tercih edileni olan stok devir hızı yöntemi kullanılmıştır. Stoklar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucundaki muhasebe kaydı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 3.5 31/12/2023 Stoklar Hesabı Muhasebe Kaydı

31/12/2023 Stoklar hesabı muhasebe kaydı		
15 Stoklar Hesabı	3.534.992,97	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		3.534.992,97

3.4.3. Verilen Sipariş Avansları Hesabının Enflasyon Düzeltmesi

HTC. A.Ş.'nin Verilen Sipariş Avansları hesabının da parasal nitelikte olduğu tespit edildiğinden enflasyon düzeltmesi yapılmamış, konu bir örnekle açıklanmıştır.

Avanslarla ilgili verilen genel bilgiler doğrultusunda, parasal olmayan 159 kebir kodlu verilen sipariş avansları hesabının enflasyon düzeltmesi yapılırken ödeme tarihi düzeltmeye esas tarih olarak baz alınır.

Örnek: X işletmesi 12/03/2023 tarihinde 576.349,86 TL tutarında verilen siparişi için avans ödemesi yapmıştır.

Düzeltilmeye esas tarih, ödeme tarihi olan 12/03/2023 ve bu tarihteki Yİ – ÜFE katsayısı 2147,44' dür. Düzeltilecek bilanço tarihi katsayısını ödeme tarihi katsayısına bölerek düzeltme katsayısını buluruz. Düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas tutar çarpılarak düzeltilmiş değer bulunur ve bu değerden düzeltmeye esas tutar eksiltilerek enflasyon farkı elde edilir. Hesaplamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.6 159 Verilen Sipariş Avanslarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Ödeme Tarihi	Düzenlemeye Esas Tutar	Ödeme Tarihi Katsayısı	31/12/2023 Katsayısı	Düzeltme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
12.03.2023	576.349,86	2147,44	2915,02	1,35744	782.360,098	206.010,24

Verilen Sipariş Avansları hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 159 Verilen Sipariş Avansları Muhasebe Kaydı		
159 Ver. Sip. Avansları Hesabı	206.610,24	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		206.610,24

3.4.4. Bağlı Ortaklıklar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

245 kebir kodlu Bağlı Ortaklıklar hesabında düzeltmeye esas tarih olarak, satın alma tarihi baz alınır. Düzeltme katsayısı, bilanço tarihi katsayısını deftere kayıt tarihi katsayısına bölerek bulunmuştur. Düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas tutar çarpılarak düzeltilmiş değer elde edilmiş ve bu değerden düzeltmeye esas tutar çıkarılarak enflasyon farkına ulaşılmıştır. Enflasyon düzeltmesi işlemleri ayrıntılı olarak aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.7 245 Bağlı Ortaklıklar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Deftere Kayıt Tarihi	Düzeltilmeye Esas Tutar	Deftere Kayıt Tarihi Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
1.01.2005	52.500,00	114,83	2915,02	25,38553	1.332.740,14	1.280.240,14

Bağlı Ortaklıklar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 245 Bağlı Ortaklıklar Muhasebe Kaydı		
245 Bağlı Ortaklıklar	1.280.240,14	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		1.280.240,14

3.4.5. 250 Arazi ve Arsalar Hesabının Düzeltilmesi

HTC A.Ş'nin Arazi ve Arsalar hesabında aşağıdaki tabloda gösterilen hareketler olmuştur. HTC A.Ş' nin 31 Aralık 2023 dönem sonu bilançosuna enflasyon düzeltmesi uygulanırken, maddi duran varlıklarında aktifleştirilmiş finansman giderlerinin olmadığı bilgisi göz önünde bulundurularak düzeltme işlemleri uygulanmıştır.

Kebir kodu 250 olan Arazi ve Arsalar hesabına enflasyon düzeltmesi uygularken deftere kayıt tarihi baz alınarak düzeltmeye esas tutar bulunacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısı 31 Aralık 2023 bilançosu için her zaman; TÜİK' in sayfasında yayımlanan Yİ – ÜFE katsayı tablosunda 2023 yılının aralık ayına karşılık gelen 2915,02 olacaktır. Tablodaki deftere kayıt tarihi katsayıları, yine Yİ- ÜFE katsayı tablosunda tarihlerine karşılık gelen sayılardır. Düzeltme Katsayıları; formülü gereği bilanço tarihi katsayısının, deftere kayıt tarihi katsayısına bölünmesi sonucu elde edilen sayılardır. Düzeltilmiş değerler de yine formül gereği; bulunan düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas tutarın çarpılması sonucu elde edilmiştir. Son olarak enflasyon farkı; bulunan düzeltilmiş değerden düzeltmeye esas tutarın çıkarılması sonucu bulunmuştur. Söz konusu hesaplamalar aşağıdaki tabloda ayrıntılı şekilde gösterilmiştir.

Tablo 3.8 250 Arazi ve Arsalar Hesabı Enflasyon Muhasebesi Uygulaması

Deftere Kayıt Tarihi	Açıklama	Düzeltilmeye Esas Tutar	Deftere Kayıt Tarihi Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
27.11.2023	X Arazisi alım bedeli	2.026.000,00	2882,04	2915,02	1,01144	2.049.184,09	23.184,09
27.11.2023	X Arazisi alım bedeli	1.291.000,00	2882,04	2915,02	1,01144	1.305.773,28	14.773,28
27.11.2023	X tapu harcı ödemesi	66.340,00	2882,04	2915,02	1,01144	67.099,15	759,15
27.11.2023	X tapu harcı ödemesi	7.200,00	2882,04	2915,02	1,01144	7.282,39	82,39
27.12.2023	Tapu ve kadastro ödemesi	2.400,00	2915,02	2915,02	1	2.400,00	0,00
27.12.2023	İ.G ' ye ödenen (arazi hisse bedeli)	120.000,00	2915,02	2915,02	1	120.000,00	0,00
27.12.2023	A.G' ye ödenen (arazi hisse bedeli)	80.000,00	2915,02	2915,02	1	80.000,00	0,00
TOPLAM		3.592.940,00				3.631.738,91	38.798,91

Arazi ve Arsalar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 250 Arazi ve Arsalar Hesabı Muhasebe Kaydı		
250 Arazi ve Arsalar hesabı	38.798,91	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		38.798,91

3.4.6. Binalar Hesabının Düzeltilmesi

Kebir kodu 252 olan Binalar hesabının enflasyon düzeltmesi yapılırken deftere kayıt tarihi baz alınacaktır. Deftere kayıt tarihlerine karşılık gelen katsayılar Yİ – ÜFE katsayı tablosundan elde edilmiştir. Yine aynı mantıkla; düzenlenecek bilanço olan 31/ 12/ 2023 dönem sonu bilançosunun tarihindeki Yİ – ÜFE katsayısını, her bir defter kayıt tarihine karşılık

gelen Yİ – ÜFE katsayısına bölerek düzeltme katsayıları bulunur. Bulunan düzeltme katsayıları ile düzeltmeye esas tutarlar çarpılarak düzeltilmiş değerler bulunur. Düzeltilmiş değerlerden, düzeltmeye esas tutarlar çıkarılarak ise enflasyon farkları elde edilir. Genel olarak binalar hesabının da enflasyon muhasebesi uygulaması bu şekilde yapılır fakat çalışmamızda yeni bina olarak geçen şirketimize ait binada olduğu gibi bazı detaylar olduğundan uygulama biraz farklılaşacaktır.

HTC. A.Ş. ye ait olan yeni bina; normalde 31/12/2013 yılında aktifleşmiştir ve o tarihteki değeri 36.610.619,23 TL’ dir. Fakat vuk’ nun 555 sıra numaralı tebliğinin 20. maddesinde açıklandığı üzere; 2023 hesap sonu itibariyle bilançoda olmayan ilgili aktifin hesabına bilanço tarihinden evvel aktarılmış olan ve yapılmakta olan yatırımlar hesabından gelen değerlerin aktifleştirilme tarihlerinin değil, yapılmakta olan yatırımlar hesabının kullanıldığı tarihleri baz alınması gerektiğinden, şirketimizin yeni binasının düzenlemeye esas tarihi olarak 01/04/2012 tarihi baz alınacaktır ve bu tarih için yeniden değerlemesi yapılacaktır.

HTC A.Ş’ nin ‘yeni bina’ olarak geçen binasının yatırım teşvik belgesinden alınan bilgiye göre yapılmakta olan yatırımlar hesabının kullanıldığı tarih aralığı, 16/09/2010 ile 01/04/2012’dir.

Söz konusu tebliğe göre yeni binanın 36.610.619,23 TL olan değerini yeniden değerlemeye aldığımızda binanın 01/04/2012 tarihindeki değeri 42.682.978,81 TL’ ye yükselmektedir. Yeniden değerlemeye tabi tutulan yeni binamızın enflasyon düzeltmesi uygulamasına geçmeden evvel şirketin binalar hesabındaki diğer varlıklarının enflasyon muhasebesi hesaplarını uygulamaya başlayalım.

HTC A.Ş’ nin Binalar hesabında; eski bina, yeni bina, lojman, imar barışı olarak 4 kalem bulunmaktadır. Yeni bina dışındakilerin bilgileri ve enflasyon muhasebesi uygulamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.9 252 Binalar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

ADI	DEFTERE KAYIT TARİHİ	DÜZELTME ESAS DEĞERİ	DEFTER KAYIT TARİHİ KATSAYI	BİLANÇO DÖNEMİ KATSAYISI	DÜZELTME KATSAYISI	DÜZELTİLMİŞ DEĞER	ENFLASYON FARK
ESKİ BİNA	1995	3.783.339,16	115,87	2915,02	25,15768	95.180.023,46	91.396.684,30
İMAR BARIŞI	1.01.2022	2.769.052,46	1129,03	2915,02	2,58188	7.149.361,22	4.380.308,76
LOJMAN BİNA	7.08.2019	1.189.141,59	449,96	2915,02	6,47840	7.703.732,59	6.514.591,00
TOPLAM		7.741.533,21				110.033.117,28	102.291.584,07

Yeni binanın enflasyon düzeltmesi uygulaması ise aşağıda açıklanmıştır;

Tablo 3.10 Yeni Binanın Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

DEFTERE KAYIT TARİHİ	DÜZELTME ESAS İLK DEĞERİ	DEFTER KAYIT TARİHİ KATSAYI	BİLANÇO DÖNEMİ KATSAYI	DÜZELTME KATSAYISI	YENİDEN DEĞERLEME SONRASI DEĞERİ	DÜZELTİLMİŞ DEĞER	ENFLASYON FARKI
1.04.2012	36.610.619,23	203,81	2915,02	14,30263	42.682.978,81	610.479.058,39	573.868.439,16

16/09/2010 ile 01/04/2012 tarihleri arasındaki katsayılar olan; 174,67 ile 203,64 kullanılarak yeniden değerlemenin düzeltme katsayısı bulunur;

$$203,64 / 174,67 = 1,16586.$$

Yeni binanın ilk değeri ile bulunan düzeltme katsayısı (1,16586) çarpılarak yeni binanın yeniden değerlendirme sonucu yeni değeri bulunur;

$$1,16586 * 36.610.619,23 \text{ TL} = 42.682.978,81 \text{ TL}.$$

Yeniden değerlendirme sonucu bulunan değer ile düzeltme katsayısı çarpılarak düzeltilmiş değer bulunur;

$$42.682.978,81 \text{ TL} * 14,30263 = 610.479.058,39 \text{ TL}.$$

Düzeltilmiş değerden, düzeltmeye esas değeri çıkarılarak enflasyon farkı elde edilir;

$$610.479.058,39 \text{ TL} - 36.610.619,23 = 573.868.439,16 \text{ TL}.$$

Tüm binaların toplam düzeltmeye esas değeri: 44.352.152,44 TL

Tüm binaların toplam düzeltilmiş değeri: 720.512.175,67 TL

Tüm binaların enflasyon farkları toplamı: 676.160.023,23 TL

Tablo 3.11 Katsayı Tablosu

Katsayı Tablosu												
Yıl	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2004	104,46	106,17	108,4	111,27	111,24	110,06	108,39	109,25	111,26	114,85	115,72	115,87
2005	114,83	114,81	117,25	119,62	119,23	119,64	119,33	121,4	123,4	124,22	121,4	121,14
2006	123,51	123,83	124,14	126,54	130,05	135,28	136,45	135,43	135,11	135,73	135,33	135,16
2007	135,09	136,37	137,70	138,80	139,34	139,19	139,28	140,47	141,90	141,71	142,98	143,19
2008	143,80	147,48	152,16	159,00	162,37	162,90	164,93	161,07	159,63	160,54	160,49	154,80
2009	155,16	156,97	157,43	158,45	158,37	159,86	158,74	159,40	160,38	160,84	162,92	163,98
2010	164,94	167,68	170,94	174,96	172,95	172,08	171,81	173,79	174,67	176,78	176,23	178,54
2011	182,75	185,90	188,17	189,32	189,61	189,62	189,57	192,91	195,89	199,03	200,32	202,33
2012	203,10	202,91	203,64	203,81	204,89	201,83	201,20	201,71	203,79	204,15	207,54	207,29

Kaynak: TÜİK

Binalar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 252 Binalar Hesabı Muhasebe Kaydı		
252 Binalar Hesabı	676.160.023,23	
698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabı		676.160.023,23

3.4.7. Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının Enflasyon Düzeltme Uygulaması

253 Tesis, Makine ve Cihazlar hesabının enflasyon düzeltmesi uygulamasında deftere kayıt tarihleri baz alınacaktır. Deftere kayıt tarihi katsayıları, yine Yİ- ÜFE katsayı tablosunda deftere kayıt tarihlerine karşılık gelen sayılar olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısı 31 Aralık 2023 bilançosu için her zaman; TÜİK' in sayfasında yayımlanan Yİ – ÜFE katsayı tablosunda 2023 yılının aralık ayına karşılık gelen 2915,02 olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısını, deftere kayıt tarihlerinin katsayılarına bölerek düzeltme katsayıları bulunacaktır ve bulunan bu katsayılar düzenlemeye esas tutarlar ile çarpılarak düzeltilmiş değerler elde edilecektir. Düzeltilmiş değerlerin toplamı, 31 Aralık 2023 tarihli düzeltilmiş bilançonun 253 tesis, makine ve cihazlar hesabının değeri olacaktır. Son olarak düzeltilmiş değerlerden, düzeltmeye esas tutarlar çıkarılarak enflasyon farkları elde edilecektir. Kebir kodu 253 olan Tesis, Makine ve Cihazlar hesabımızın enflasyon farkı 101.870,09 TL olarak bulunmuştur. Hesaplamalar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.12 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının Enflasyon Muhasebesi Uygulaması

Defter Kayıt Tarihi	Düzeltmeye Esas Tutar	Defter Kayıt Tarihi Katsayısı	31/12/2023 Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
30.04.2018	13.534,96	341,88	2915,02	8,52644	115.405,05	101.870,09

Tesis, Makine ve Cihazlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı Muhasebe Kaydı		
253 Tesis, Makine ve Cihazlar	101.870,09	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		101.870,09

3.4.8. Taşıtlar Hesabının Düzeltilmesi

254 muhasebe kodlu Taşıtlar hesabının enflasyon düzeltilmesi uygulamasında düzenlemeye esas tarih olarak deftere kayıt tarihi baz alınacaktır. Deftere kayıt tarihi ise

taşıtların alım tarihleridir. Deftere kayıt tarihi katsayıları, yine Yİ- ÜFE katsayı tablosunda deftere kayıt tarihlerine karşılık gelen sayılar olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısı 31 Aralık 2023 bilançosu için her zaman; TÜİK' in sayfasında yayımlanan Yİ – ÜFE katsayı tablosunda 2023 yılının aralık ayına karşılık gelen 2915,02 olacaktır. Düzenlemeye esas tutarlar, taşıtların alış tutarları olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısını, deftere kayıt tarihlerinin katsayılarına bölerek düzeltme katsayıları bulunacaktır ve bulunan düzeltme katsayıları, düzenlemeye esas tutarlar ile çarpılarak düzeltilmiş değerler elde edilecektir. Düzeltilmiş değerlerin toplamı düzeltilmiş bilançodaki taşıtlar hesabının değeri olacaktır. Son olarak düzeltilmiş değerlerden, düzeltmeye esas tutarlar çıkarılarak enflasyon farkları elde edilecektir.

Bu bilgiler doğrultusunda HTC A.Ş' nin taşıtlarına enflasyon düzeltmesi uygulanmıştır. Şirketin toplamda 28 adet taşıtı bulunmaktadır. HTC A.Ş taşıtlarından Mercedes Benz, Toyota Hilux ve Caravella adlı taşıtlar binek taşıtlardır. Her biri ve her birinin alındığı tarihler ile alım değerleri ve bu bilgiler doğrultusunda uygulanan enflasyon düzeltme işlemleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Şirketimizin taşıtlarına enflasyon düzeltmesi uygulanırken dikkat edilmesi gereken önemli diğer husus şudur ki; VUK'un 555 sıra numaralı tebliğindeki bilgilerden hareketle Türkiye'de en son enflasyon muhasebesi 31 / 12 / 2004 yılında yapıldığı için bu tarihten önceki dönemlerin katsayıları bulunurken önemli bir ayrım söz konusudur. Eğer finansal tablolara 2004 yılında enflasyon muhasebesi uygulanmışsa; şirketin 2004 yılı öncesinde yapılan işlemlerinin -alınan varlıklarının- katsayısı olarak TÜİK' in katsayı tablosundaki 31 / 12 / 2004 tarihindeki katsayı olan 115,87 esas alınacaktır. Eğer 2004 yılında finansal tablolara enflasyon muhasebesi uygulanmamışsa; TÜİK'in katsayısı tablosundaki 01/01/2005 tarihine denk gelen katsayı baz alınacaktır. HTC A.Ş, 2004 yılında enflasyon muhasebesi uygulaması yaptığı için HTC A.Ş'nin 2004 yılından önce alınan taşıtlarının katsayısı bulunurken 31/ 12/ 2004 yılının katsayısı olan 115,87 değer olarak kabul edilmiştir.

Tablo 3.13 254 Taşıtlar Hesabına Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

TAŞITLAR	DEFTER KAYIT TARİHİ	ALIM DEĞERİ	DEFTER DEĞERİ KATSAYISI	BİLANÇO TARİHİ KATSAYISI	DÜZELTME KATSAYISI	DÜZELTİLMİŞ DEĞER	ENFLASYON FARKI
NİSSAN	1998/10	60.786,35	115,87	2915,02	25,15768	1.529.243,34	1.468.456,99
TOYOTA	1999/06	62.655,42	115,87	2915,02	25,15768	1.576.264,80	1.513.609,38
OPEL	2001/11	80.918,35	115,87	2915,02	25,15768	2.035.717,69	1.954.799,34
TOYOTA	2003/11	81.784,21	115,87	2915,02	25,15768	2.057.500,71	1.975.716,5
AUDİ	2002/06	117.730,02	115,87	2915,02	25,15768	2.961.813,78	2.844.083,76
OPEL	2002/07	78.599,60	115,87	2915,02	25,15768	1.977.383,33	1.898.783,73
AUDİ	2011/03	125.610,70	188,17	2915,02	15,49122	1.945.862,49	1.820.251,79
OTOMOBİL	2011/06	106.570,19	189,62	2915,02	15,37307	1.638.311,39	1.531.741,20
OPEL	2011/10	43.195,55	199,03	2915,02	14,64627	632.653,63	589.458,08
OPEL	2011/10	43.195,55	199,03	2915,02	14,64627	632.653,63	589.458,08
CADDY	2012/07	32.184,98	201,20	2915,02	14,48836	466.307,68	434.122,70
POLO	2013/04	40.868,50	207,27	2915,02	14,06395	574.772,36	533.903,86
MİNİBÜS	2014/01	50.320,34	229,10	2915,02	12,72379	640.265,38	589.945,04
KAMYON	2015/03	73.601,70	241,97	2915,02	12,04703	886.681,93	813.080,23
NEW ASTRA	2015/06	48.516,96	248,78	2915,02	11,71726	568.485,85	519.968,89
NEW ASTRA	2015/06	48.516,96	248,78	2915,02	11,71726	568.485,85	519.968,89
NEW ASTRA	2015/06	48.516,96	248,78	2915,02	11,71726	568.485,85	519.968,89
AUDİ Q7	2015/10	596.096,43	253,74	2915,02	11,48822	6.848.084,71	6.251.988,28
OPEL ASTRA	2018/09	133.198,51	439,78	2915,02	6,62836	882.887,63	749.689,12
CADDY	2018/11	86.818,61	432,55	2915,02	6,73915	585.083,77	498.265,16
GOLF ARACI	2019/03	124.877,97	431,98	2915,02	6,74804	842.682,02	717.804,05
CARAVELLA	2019/06	212.953,89	457,16	2915,02	6,37637	1.357.872,19	1.144.918,30
TRAKTÖR	2021/03	125.000,00	614,93	2915,02	4,74041	592.551,18	467.551,18
RÖMORK	2021/03	16.203,70	614,93	2915,02	4,74041	76.812,17	60.608,47
MİNİBÜS	2022/04	506.919,49	1.423,27	2915,02	2,04811	1.038.229,18	531.309,69
OTOKAR	2023/05	2.881.355,94	2.179,02	2915,02	1,33777	3.854.581,51	973.225,57
HILLUX	2023/09	1.503.739,99	2.749,98	2915,02	1,06001	1.593.986,92	90.246,93
MERCEDES BENZ	2023/11	2.541.763,99	2.882,04	2915,02	1,01144	2.570.850,12	29.086,13
TOPLAM		9.872.500,86				41.504.511,08	31.632.010,22

Taşıtlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 254 Taşıtlar Hesabı Muhasebe Kaydı		
254 Taşıtlar Hesabı	31.632.010,22	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		31.632.010,22

3.4.9. Demirbaşlar Hesabının Düzeltilmesi

HTC A.Ş' nin 255 kebir kodlu Demirbaşlar hesabında oldukça fazla kalem işlem görmüştür. Her bir kalemi çalışmamızda gösterebilmek mümkün olmadığından uygulamanın anlaşılabilir olacağı şekilde şirketin bir miktar demirbaş kalemleri ve bunlara enflasyon düzeltmesinin nasıl uygulandığı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Demirbaşların enflasyon düzeltmesinde deftere kayıt tarihleri baz alınır dolayısıyla burada demirbaşların satın alındığı fatura tarihleri baz alınmıştır ve TÜİK' in sayfasında yayımlanan Yİ – ÜFE katsayı tablosunda bu tarihlere denk gelen katsayılar deftere kayıt tarihi katsayısı olarak işleme alınmıştır. Düzenlenecek bilanço tarihinin katsayı tablosundaki değerini, deftere kayıt tarihi katsayısına bölerek düzeltme katsayıları elde edilmiştir. Düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas tutarlar çarpılarak düzeltilmiş değer olan demirbaşların yeni

değerleri bulunmuştur. Bulunan düzeltilmiş değerlerden, düzeltmeye esas tutarlar eksiltılarak enflasyon farkları elde edilmiştir.

Şirketimizin bazı demirbaşlarına ait belgeler bulunamadığından enflasyon muhasebesi uygulanamamıştır. Enflasyon muhasebesi uygulanamayan demirbaşların toplam tutarı 8.415.715,40 TL' dir. Tablomuzdaki düzeltmeye esas tutar toplamı ile enflasyon muhasebesi uygulayamadığımız demirbaşların toplam tutarının toplamı düzeltme yapılmadan önceki 31 Aralık 2023 dönem sonu bilançosundaki 255 Demirbaş hesabına kaydedilmiştir. Yine tablomuzdaki toplam düzeltilmiş değere, enflasyon muhasebesi uygulayamadığımız demirbaşların toplam tutarını ekleyerek elde edilen sonuç enflasyon düzeltilmesi uygulaması sonucu elde edilen 31 Aralık 2023 dönem sonu bilançosunda yine 255 Demirbaşlar hesabında görülmektedir.

Tablo 3.14 255 Demirbaşlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Fatura Tarihi	Demirbaşın Cinsi	Düzeltmeye Esas Tutar	Deftere Kayıt Tarihi Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
10.01.23	Televizyon	338974,33	2105,17	2915,02	1,38470	469.376,32	130.401,99
11.02.23	Klima	812.577,24	2138,04	2915,02	1,36341	1.107.873,99	295.296,75
01.03.23	Kapı	1.128.859,68	2147,44	2915,02	1,35744	1.532.358,78	403.499,10
01.04.23	Gün ısı sistemi	780.533,77	2164,94	2915,02	1,34647	1.050.962,87	270.429,10
01.05.23	Televizyon	669731,55	2179,02	2915,02	1,33777	895.944,44	226.212,89
01.06.23	Destek araba	725.299,20	2320,72	2915,02	1,25608	911.036,95	185.737,75
10.07.23	Perde	982.615,82	2511,75	2915,02	1,16055	1.140.378,13	157.762,31
01.08.23	Gün ısı sistemi	155.076	2659,6	2915,02	1,09604	169.968,76	14.893,01
01.09.23	Spor Malzemesi	147.975,29	2749,98	2915,02	1,06001	156.856,02	8.880,73
01.11.23	Halı	879.932,20	2882,29	2915,02	1,01136	889.924,32	9.992,12
21.12.23	Yatak	590.416,83	2915,02	2915,02	1,00000	590.416,83	0,00
10.01.22	Ünite	620.616,95	1129,03	2915,02	2,58188	1.602.358,50	981.741,55
20.02.22	Ocak	23.040,22	1210,6	2915,02	2,40791	55.478,86	32.438,64
15.03.22	Çamaşır makinesi	422.881,00	1321,9	2915,02	2,20517	932.526,34	509.645,34
02.04.22	Süpürge	700.961,75	1423,27	2915,02	2,04811	1.435.649,96	734.688,21
10.05.22	Bıçak	309.202,33	1548,01	2915,02	1,88308	582.251,39	273.049,06
15.06.22	Ünite	222.351,97	1652,75	2915,02	1,76374	392.170,89	169.818,92
20.07.22	Klima	196.376,68	1738,21	2915,02	1,67702	329.328,42	132.951,74
22.08.22	Gün ısı sistemi	271.470,60	1780,05	2915,02	1,63761	444.561,80	173.091,20
24.09.22	Duşakabin	10.169,49	1865,09	2915,02	1,56294	15.894,28	5.724,79
10.10.22	Alez	205.811,75	2011,13	2915,02	1,44944	298.312,57	92.500,82
11.11.22	Halı	56.683,90	2026,08	2915,02	1,43875	81.553,89	24.869,99
08.12.22	Soğuk Oda Sistemi	132.108,04	2021,19	2915,02	1,44223	190.530,12	58.422,08
01.02.21	Anten	66.957,51	590,52	2915,02	4,93636	330.526,45	263.568,94
01.03.21	Havalandırma sistemi	146.692,38	614,93	2915,02	4,74041	695.381,95	548.689,57
01.04.21	Banyo Bataryası	67.677,09	641,63	2915,02	4,54315	307.467,03	239.789,94
01.05.21	Genleşme Tankı	170.522,55	666,79	2915,02	4,37172	745.477,05	574.954,50
01.06.21	Kamera	217.549,35	693,54	2915,02	4,20310	914.382,31	696.832,96
01.07.21	Jenaratör	515.619,15	710,61	2915,02	4,10214	2.115.140,70	1.599.521,55
01.08.21	Trafo	116.932,18	730,28	2915,02	3,99165	466.751,99	349.819,81
01.09.21	Televizyon	53.577,30	741,58	2915,02	3,93082	210.602,90	157.025,60

01.10.21	Yatak	52.373,53	780,45	2915,02	3,73505	195.617,77	143.244,24
01.11.21	Dolap	69.980,42	858,43	2915,02	3,39576	237.636,53	167.656,11
01.12.21	Buzdolabı	508.500,13	1022,25	2915,02	2,85157	1.450.024,99	941.524,86
01.01.20	Perde	125.933,77	462,42	2915,02	6,30384	793.865,88	667.932,11
10.02.20	Yastık	230.207,92	464,64	2915,02	6,27372	1.444.259,41	1.214.051,49
15.03.20	Çarşaf	138.118,51	468,69	2915,02	6,21951	859.028,82	720.910,31
17.04.20	Pike	105.026,64	474,69	2915,02	6,14089	644.957,25	539.930,61
05.05.20	Dolap	287.745,00	482,02	2915,02	6,04751	1.740.140,31	1.452.395,31
20.06.20	Ayna	212.648,71	485,37	2915,02	6,00577	1.277.118,99	1.064.470,28
17.07.20	Bilgisayar	60.247,89	490,33	2915,02	5,94502	358.174,71	297.926,82
08.08.20	Kumanda	33.040,92	501,85	2915,02	5,80855	191.919,78	158.878,86
02.09.20	Masa	10.825,57	515,13	2915,02	5,65880	61.259,79	50.434,22
04.10.20	Koltuk	47.866,93	533,44	2915,02	5,46457	261.572,17	213.705,24
22.11.20	Halı	30.969,49	555,18	2915,02	5,25059	162.607,95	131.638,46
...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...
TOPLAM		39.218.286,47				297.960.527,71	258.742.241,19

Enflasyon muhasebesi uygulanamayan demirbaşların toplam tutarı:8.415.715,40 TL

Düzeltmeye esas tutarlar toplamı: 39.218.286,47 TL

Demirbaşların Toplam Düzeltilmemiş Tutarı: 8.415.715,40 + 39.218.286,47 = 47.634.001,87

TL (Düzeltme öncesi bilançonun demirbaşlar değeri)

Demirbaşların Toplam Düzeltilmiş Değeri: 297.960.527,71 TL

297.960.527,71 TL + 8.415.715,40 TL = 306.376.243,11 TL (Düzeltilmiş bilançodaki demirbaşlar değeri)

Demirbaşların Enflasyon Farkı: 258.742.241,19 TL

Demirbaşlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 255 Demirbaşlar Hesabı Muhasebe Kaydı		
255 Demirbaşlar Hesabı	258.742.241,19	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		258.742.241,19

3.4.10. Birikmiş Amortismanlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi

257 kebir kodlu Birikmiş Amortismanlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemini yaparken düzeltmeye esas tarih olarak varlıkların deftere kayıt tarihleri esas alınır. Birikmiş amortismanlara enflasyon düzeltmesi uygulaması yapılırken düzeltme katsayısı ile birikmiş amortisman tutarları çarpılarak birikmiş amortismanların düzeltilmiş değerleri bulunur ve bu değerlerden birikmiş amortismanların tutarları eksiltiilerek birikmiş amortisman enflasyon farklarına ulaşılır.

Faydalı ömrü bitmiş demirbaşların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi uygulaması ve şirketimizdeki amortisman ayrılan maddi duran varlıklardan; Demirbaşlar,

Binalar, Taşıtlar, Tesis, Makine ve Cihazlar hesabının birikmiş amortismanlarına uygulanan enflasyon düzeltmesi işlemlerine aşağıda yer verilmiştir.

a) Faydalı ömrü biten demirbaşların ve birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi

Bu hesap için varlıkların deftere kayıt tarihleri esas alınacaktır ve varlıkların bu tarihlerdeki tutarlar düzeltmeye esas tutarlarıdır. Düzeltilecek bilanço olan 31/12/2023 bilançosunun katsayısını, deftere kayıt tarihinin söz konusu katsayı tablosundaki değerine bölerek düzeltme katsayısı elde edilir. Düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas değerler çarpılarak düzeltilmiş değerler bulunur. Düzeltilmiş değerlerden düzeltmeye esas değerler çıkarılarak enflasyon farkları bulunur. Aynı işlemi birikmiş amortismanın düzeltilmesinde de uygulayarak birikmiş amortismanların enflasyon düzeltmesini yapmış oluruz. Şöyle ki;

Bulunan düzeltme katsayısı ile bu sefer birikmiş amortisman değerini çarparak, birikmiş amortismanın düzeltilmiş değerini elde ederiz. Daha sonra birikmiş amortismanın düzeltilmiş değerinden, eski değerini çıkararak birikmiş amortisman enflasyon farkına ulaşırız. Aşağıdaki tabloda faydalı ömrü biten demirbaşların ve de bunların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi uygulaması detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.15 Faydalı Ömrü Biten Demirbaşların Enflasyon Düzeltmesi ve Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Deftere Kayıt Tarihi	Varlık	Düzeltilmeye Esas Tutar	Birk. Amortisman Tutarı	Defter Kayıt Tarihi Katsayı	Bilanço Tarih Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enf. Farkı	Birikmiş Amortisman Yeni Değeri	Birk. Amrt. Enf. Farkı
21.03.2014	Halı	24.580,80	24.580,80	233,98	2915,02	12,45842	306.237,81	281.657,01	306.237,81	281.657,01
29.03.2014	Havlu	4.400,00	4.400,00	233,98	2915,02	12,45842	54.817,03	50.417,03	54.817,03	50.417,03
17.04.2014	Yatak	3.689,97	3.689,97	234,18	2915,02	12,44778	45.931,92	42.241,95	45.931,92	42.241,95
18.04.2014	Dolap	29.661,05	29.661,05	234,18	2915,02	12,44778	369.214,08	339.553,03	369.214,08	339.553,03
30.04.2014	Masa	12.420,14	12.420,14	234,18	2915,02	12,44778	154.603,11	142.182,97	154.603,11	142.182,97
3.06.2014	Koltuk	10.111,59	10.111,59	233,09	2915,02	12,50598	126.455,39	116.343,80	126.455,39	116.343,80
6.06.2014	Yatak	4.200,00	4.200,00	233,09	2915,02	12,50598	52.525,14	48.325,14	52.525,14	48.325,14
30.03.2016	Kasa	1.387,96	1.387,96	251,17	2915,02	11,60577	16.108,34	14.720,38	16.108,34	14.720,38
23.03.2017	Kumaş	4.289,23	4.289,23	291,58	2915,02	9,99732	42.880,83	38.591,60	42.880,83	38.591,60
31.01.2019	Nevresim	155.963,00	155.963,00	424,86	2915,02	6,86113	1.070.082,53	914.119,53	1.070.082,53	914.119,53
1.02.2019	Nevresim	99.304,50	99.304,50	425,26	2915,02	6,85468	680.700,29	581.395,79	680.700,29	581.395,79
5.02.2019	Bardak	26.227,14	26.227,14	425,26	2915,02	6,85468	179.778,58	153.551,44	179.778,58	153.551,44
11.02.2019	Tabak	9.514,71	9.514,71	425,26	2915,02	6,85468	65.220,27	55.705,56	65.220,27	55.705,56
11.02.2019	Tabak	14.432,48	14.432,48	425,26	2915,02	6,85468	98.929,99	84.497,51	98.929,99	84.497,51
14.02.2019	Alez	16.740,00	16.740,00	425,26	2915,02	6,85468	114.747,30	98.007,30	114.747,30	98.007,30
...	...	..	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	..	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	..	...	...	...	...	...	...	...	...
Toplam		5.652.752,4	5.652.752,4				71.828.633,73	66.170.180,72	71.828.635,20	66.175.882,80

b) Binaların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi

Binaların birikmiş amortismanlarına enflasyon düzeltmesi uygulanırken, yapılacak işlemler tüm birikmiş amortismanların enflasyon düzeltmesi uygulamaları için aynıdır. Şöyle ki;

İlk olarak birikmiş amortisman tutarlarını, daha evvel binaların enflasyon düzeltmesi uygulamasında bulduğumuz düzeltme katsayılarıyla çarparak birikmiş amortismanların düzeltilmiş değerleri bulunur. Daha sonra bulunan bu değerlerden, birikmiş amortismanların ilk değerleri çıkarılarak birikmiş amortismanların enflasyon farkları elde edilir. Aşağıdaki tabloda söz konusu işlemler gösterilmiştir.

Tablo 3.16 Binaların, Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

VARLIK	DÜZELTME KATSAYISI	BİRİKMİŞ AMORTİSMAN TUTARI	BİR. AMORT. YENİ DEĞERİ	BİRİKMİŞ AMORT. ENF. FARKI
ESKİ BİNA	25,15768	2.213.253,40	55.680.313,51	53.467.060,11
İMAR BARIŞI	2,58188	110.762,08	285.974,40	175.212,32
LOJMAN BİNA	6,47840	118.914,19	770.373,46	651.459,27
YENİ BİNA	14,30248	8.591.729,20	122.883.035,05	114.291.305,85
TOPLAM		11.034.658,87	179.619.696,42	168.585.037,55

c) Demirbaşların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi

Şirketimizin demirbaşlar hesabında çok sayıda varlık olduğundan uygulamanın anlaşılabilir olması açısından tabloda sadece yedi tanesine yer verilerek işlem açıklanmaya çalışılmıştır. Demirbaşların birikmiş amortismanlarına enflasyon düzeltmesi uygulanırken de yapılması gereken işlemler aynıdır. Bu işlemler aşağıdaki tabloda detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.17 Demirbaşların Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Fatura Tarihi	Demirbaşın Cinsi	Düzeltilme Katsayısı	Birikmiş Amortisman Tutarı	Birikmiş Amort. Yeni Değer	Birikmiş Amort. Enflasyon Farkı
10.01.23	Televizyon	1,38470	12.195,49	16.887,04	4.691,55
11.02.23	Klima	1,36341	74.570,05	101.669,37	27.099,32
01.03.23	Kapı	1,35744	37.995,14	51.576,11	13.580,97
01.04.23	Gün ısı sistemi	1,34647	1.550,05	2.087,09	537,04
01.05.23	Televizyon	1,33777	80.750,04	108.024,70	27.274,66
01.06.23	Destek araba	1,25608	1.590,08	1.997,27	407,19
10.07.23	Perde	1,16055	2.850,04	3.307,62	457,58
...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...
TOPLAM			24.376.878,42	269.699.254,16	245.322.375,75

d) Tesis, Makine ve Cihazların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi

Tesis, Makine ve Cihazlar'ın birikmiş amortismanlarının enflasyon muhasebesi uygulaması da aynı şekilde yapılacaktır ve aşağıdaki tabloda uygulama detayları gösterilmiştir.

Tablo 3.18 Tesis, Makine ve Cihazların Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Tesis, makine ve cihazlar	Birikmiş Amortisman Tutarı	Düzeltilme Katsayısı	Birikmiş Amort. Yeni Değer	Birikmiş Amort. Enflasyon Farkı
İSKELE	7.909,11	8,52644	67.436,55	59.527,44

e) Taşıtların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi

Taşıtlar, binek taşıtlar ve ticari taşıtlar olarak ayrılmaktadırlar. HTC A.Ş' nin binek taşıtları Caravella, Toyota Hillux ve Mercedes Benz'dir. Ticari taşıtların tamamına amortisman ayırabiliyoruz fakat binek taşıtların % 30' unu kanunen kabul edilmeyen giderlere atarken, %70' ini amortismanına tabi tutabiliyoruz. Ayrıca 193 sayılı gelir vergisi kanunu 40/7' ye göre 2023 yılı için binek araçların gider olarak kaydedebilme üst sınırı 950.000 TL' dir. Yani en fazla 950.000 TL' sini gider gösterebiliyoruz. HTC şirketinin sadece Mercedes Benz isimli taşıtı 193 sayılı gelir vergisi kanunu 40/7 maddesine uymak zorunda olan taşıtlar içindedir. Bu sebeple Mercedes Benz taşıtının amortisman hesabı bu kanuna göre yapılmıştır. Diğer binek taşıtların amortisman hesabında ise toplam maliyetlerinin % 30'u kanunen kabul edilmeyen giderlere kaydedilmiş %70'ini amortismanına tabi kılınmıştır. Önemli bir detay olan Mercedes aracımızın amortisman hesabına değinecek olursak;

Mercedes Benz aracının şirkete maliyeti 2.541.763,99 TL' dir.

Bu aracın ekonomik ömrü 5 yıl=60 ay' dır.

Araç kasım ayında alındığı için kıst amortisman uygulaması yapılacak, yani sadece 11 ve 12. aylar amortismanına dahil edilecektir.

$2.541.763,99 - 950.000 = 1.591.763,99 / 60 \text{ ay} = 26.529,4$ (Aylık amortisman değeri)

$26.529,40 * 2 \text{ ay} = 53.058,80 \text{ TL}$ (Direkt kanunen kabul edilmeyen gidere yazılacak kısım)

Aynı işlemi 950.000 TL içinde uyguluyoruz;

$950.000 / 60 \text{ ay} = 15.833,33 \text{ TL}$ (aylık amortisman değeri)

$15.833,33 \text{ TL} * 2 \text{ ay} = 31.666,67 \text{ TL}$ (2 aylık amortisman tutarı)

$31.666,67 \text{ TL} + 53.058,80 \text{ TL} = 84.725,47 \text{ TL}$ (Mercedes Benz'in 2023 yılında ayrılan amortisman tutarı)

Mercedes Benz aracımızın birikmiş amortismanını nasıl hesapladığımızı açıkladıktan sonra, taşıtların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesi uygulamasını açıklayabiliriz.

Taşıtların birikmiş amortismanlarının enflasyon düzeltmesini yaparken de her bir taşıt için birikmiş amortisman tutarları tespit edilir. Birikmiş amortisman tutarları, düzeltme katsayısı ile çarpılarak birikmiş amortismanların düzeltilmiş tutarlarına ulaşılır. Birikmiş amortismanların düzeltilmiş değerlerinden, ilk tutarları olan birikmiş amortisman tutarları eksiltilerek enflasyon farkları elde edilmiş olunur.

Hatırlanacağı üzere taşıtların alım tarihleri deftere kayıt tarihiydi ve düzeltmeye esas tarih olarak deftere kayıt tarihleri baz alınıyordu. Düzeltme katsayıları da düzeltilecek bilanço olan 31/12/2023 bilançosunun katsayısı olan 2915,02 değerini, deftere kayıt tarihlerinin katsayılarına bölerek bulunuyordu. Aşağıdaki tabloda HTC A.Ş'nin taşıtlarının birikmiş amortismanlarına uygulanan enflasyon muhasebesi detaylı şekilde açıklanmıştır.

Tablo 3.19 Taşıtların Birikmiş Amortismanlarının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

TAŞITLAR	DEFTER KAYIT TARİHİ	DÜZELTME KATSAYISI	BİRİKMİŞ AMORTİSMAN TUTAR	BİR. AMORT. YENİ DEĞERİ	BİRİKMİŞ AMORT. ENF. FARKI
NİSSAN	1998/10	25,15768	60.786,35	1.529.243,34	1.468.456,99
TOYOTA	1999/06	25,15768	62.655,42	1.576.264,8	1.513.609,38
OPEL	2001/11	25,15768	80.918,35	2.035.717,69	1.954.799,34
TOYOTA	2003/11	25,15768	81.784,21	2.057.500,71	1.975.716,5
AUDİ	2002/06	25,15768	117.730,02	2.961.813,78	2.844.083,76
OPEL	2002/07	25,15768	78.599,60	1.977.383,33	1.898.783,73
AUDİ	2011/03	15,49122	125.610,70	1.945.862,49	1.820.251,79
OTOMOBİL	2011/06	15,37307	106.570,19	1.638.311,39	1.531.741,20
OPEL	2011/10	14,64627	43.195,55	632.653,63	589.458,08
OPEL	2011/10	14,64627	43.195,55	632.653,63	589.458,08
CADDY	2012/07	14,48836	32.184,98	466.307,68	434.122,70
POLO	2013/04	14,06395	40.868,50	574.772,36	533.903,86
MİNİBÜS	2014/01	12,72379	50.320,34	640.265,38	589.945,04
KAMYON	2015/03	12,04703	73.601,70	886.681,93	813.080,23
NEW ASTRA	2015/06	11,71726	48.516,96	568.485,85	519.968,89
NEW ASTRA	2015/06	11,71726	48.516,96	568.485,85	519.968,89
NEW ASTRA	2015/06	11,71726	48.516,96	568.485,85	519.968,89
AUDI Q7	2015/10	11,48822	596.096,43	6.848.084,71	6.251.988,28
OPEL ASTRA	2018/09	6,62836	133.198,51	882.887,63	749.689,12
CADDY	2018/11	6,73915	86.818,61	585.083,77	498.265,16
GOLF ARACI	2019/03	6,74804	124.877,96	842.681,96	717.804,00
CARAVELLA	2019/06	6,37637	212.953,89	1.357.872,19	1.144.918,30
TRAKTÖR	2021/03	4,74041	70.833,33	335.778,99	264.945,66
RÖMORK	2021/03	4,74041	4.591,05	21.763,46	17.172,41
MİNİBÜS	2022/04	2,04811	177.421,82	363.380,21	185.958,39
OTOKAR	2023/05	1,33777	384.180,79	513.944,20	129.763,41
HILLUX	2023/09	1,06001	100.249,33	106.265,79	6.016,46
MERCEDES BENZ	2023/11	1,01144	84.725,47	85.695,01	969,54
TOPLAM			3.119.519,53	33.204.327,59	30.084.808,06

HTC A.Ş' nin 257 Birikmiş Amortismanlar hesabı içinde düzeltme yapılan kalemleri ve sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 3.20 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Özeti

Hesap Adı	Birikmiş Amortisman Düzeltmeye Esas Değeri	Birikmiş Amortisman Düzeltilmiş Değer	Birikmiş Amortisman Enflasyon Farkı
Binalar	11.034.658,87	179.619.696,42	168.585.037,55
Tesis, Makine ve Cihazlar	7.909,11	67.436,55	59.527,44
Taşıtlar	3.119.519,53	33.204.327,59	30.084.808,06
Demirbaşlar	24.376.878,42	269.699.254,16	245.322.375,75
Faydalı Ömrü Bitmişler	5.652.752,40	71.828.635,20	66.175.882,80
Toplam	44.191.718,33	554.419.349,92	510.227.631,60

257 Birikmiş Amortismanlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı Muhasebe Kaydı		
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı	510.227.631,60	
257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)		510.227.631,60

3.4.11. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Düzeltilmesi

Kebir kodu 258 olan Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabının düzeltilmesine ilişkin olarak VUK' un 555 numaralı genel tebliğinin 20. Maddesine göre;

- 2023 dönem sonu bilançosunda bulunan yatırımlara ilişkin tutarlara enflasyon muhasebesi uygulanırken, geçmiş her ay sonu itibariyle kesinleşmiş harcama tutarlarının (varsa reel olmayan finansman maliyeti ayrıştırılarak) o ayın düzeltmeye esas tarih olarak dikkate alınması yoluyla bulunacak düzeltme katsayısı ile çarpılması ve bulunan bu tutarların toplanmasıyla yapılacaktır.
- 2023 dönem sonu bilançosunda bulunmayan, ilgili aktif hesabına bilanço tarihinden önce aktarılan ve yapılmakta olan yatırımlar hesabından gelen değerlerin düzeltmeye esas tarihleri olarak; yapılmakta olan yatırımlar hesabının kullanıldığı tarihlerin baz alınması gerekmektedir. Bu nedenle, söz konusu değerlerin düzeltilmesi iki aşamada yapılacaktır. İlk olarak her bir aya ilişkin yatırım harcaması, harcamanın gerçekleştiği ay sonu itibariyle aktifleştirme tarihine kadar, daha sonra da aktifleştirilen bedel kül halinde aktifleştirme tarihinden 2023 hesap dönemi sonuna kadar düzeltilecektir.

HTC. A.Ş.' nin Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabındaki hareketler, enflasyon düzeltilmesi uygulaması ve de sonuçları aşağıdaki tablodadır. Öyle ki, HTC A.Ş.' nin Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabında bulunan son zamanların talep gören yatırımlarından olan güneş enerjisi ile elektrik üretimi yatırımı ve avokado meyve üretimi yatırımları bulunmaktadır. Söz konusu yatırımlarla ilgili hareketler ve bu doğrultudaki defter kayıt tarihleri ve düzenlemeye esas tutarları tabloda gösterilmiştir. Tebliğin söylediği gibi düzeltmeye esas tutar olarak kesinleşmiş harcama tutarları, düzeltme tarihi olarak ise harcamaların yapıldığı aylar alınmıştır. HTC A.Ş.' nin Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabının tutarları 2023 yılı bilançosunda bulunduğundan, söz konusu tebliğdeki ilgili bilgiler doğrultusunda yapılarak; düzeltmeye esas tutarlar ile düzeltme katsayılarının çarpımı sonuçları toplanarak düzeltilmiş değerler bulunmuştur. Sonuç olarak 258 hesap kodu olan Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabının toplam yeni değeri 7.534.346,89 TL ve enflasyon farkı 1.331.715,12 TL' dir.

Tablo 3.21 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Defter Kayıt Tarihi	Hesap Adı	Düzeltilmeye Esas Tutar	Defter Kayıt Tarihi Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
28.02.2023	Plan, proje, ruhsat, harç vb.	2.500,90	2138,04	2915,02	1,36341	3.409,75	908,85
28.02.2023	Plan, proje, ruhsat, harç vb.	2.500,90	2138,04	2915,02	1,36341	3.409,75	908,85
28.02.2023	Plan, proje, ruhsat, harç vb.	2.500,90	2138,04	2915,02	1,36341	3.409,75	908,85
31.07.2023	Plan, proje, ruhsat, harç vb.	2.543,28	2511,75	2915,02	1,16055	2.951,61	408,33
8.08.2023	Plan, proje, ruhsat, harç vb.	2.874.480,30	2659,60	2915,02	1,09604	3.150.536,76	276.056,46
28.08.2023	Plan, proje, ruhsat, harç vb.	41.250,00	2659,60	2915,02	1,09604	45.211,53	3.961,53
6.12.2023	Plan, proje, ruhsat, harç vb.	15.376,56	2915,02	2915,02	1,00000	15.376,56	0,00
	Toplam	2.941.152,84				3.224.305,70	283.152,86

20.10.2023	Ges arazi hafriyat	1.827.500,00	2803,29	2915,02	1,03986	1.900.338,19	72.838,19
7.12.2023	Ges arazi hafriyat	891.433,34	2915,02	2915,02	1,00000	891.433,34	0,00
	Toplam	2.718.933,34				2.791.771,53	72.838,19

1.10.2021	Avokado meyve bahçesi	133.149,87	780,45	2915,02	3,73505	497.321,46	364.171,59
1.10.2021	Avokado meyve bahçesi	84.745,34	780,45	2915,02	3,73505	316.528,11	231.782,77
1.10.2021	Avokado meyve bahçesi	46.610,50	780,45	2915,02	3,73505	174.092,56	127.482,06
30.10.2021	Avokado meyve bahçesi	4.278,44	780,45	2915,02	3,73505	15.980,19	11.701,75
16.11.2021	Avokado meyve bahçesi	1.815,00	858,43	2915,02	3,39576	6.163,30	4.348,30
23.11.2021	Avokado meyve bahçesi	3.941,00	858,43	2915,02	3,39576	13.382,68	9.441,68

25.03.2022	Avokado meyve bahçesi	19.444,45	1321,90	2915,02	2,20517	42.878,40	23.433,95
28.04.2022	Avokado meyve bahçesi	36.388,00	1423,27	2915,02	2,04811	74.526,79	38.138,79
29.04.2022	Avokado meyve bahçesi	20.890,40	1423,27	2915,02	2,04811	42.785,93	21.895,53
7.05.2022	Avokado meyve bahçesi	22.899,00	1548,01	2915,02	1,88308	43.120,55	20.221,55
13.05.2022	Avokado meyve bahçesi	2.016,00	1548,01	2915,02	1,88308	3.796,28	1.780,28
14.05.2022	Avokado meyve bahçesi	1.685,00	1548,01	2915,02	1,88308	3.172,98	1.487,98
14.05.2022	Avokado meyve bahçesi	3.687,18	1548,01	2915,02	1,88308	6.943,24	3.256,06
14.05.2022	Avokado meyve bahçesi	19.624,08	1548,01	2915,02	1,88308	36.953,63	17.329,55
16.05.2022	Avokado meyve bahçesi	420	1548,01	2915,02	1,88308	790,89	370,89
26.05.2022	Avokado meyve bahçesi	1.044,92	1548,01	2915,02	1,88308	1.967,66	922,74
28.05.2022	Avokado meyve bahçesi	300	1548,01	2915,02	1,88308	564,92	264,92
30.05.2022	Avokado meyve bahçesi	4.908,10	1548,01	2915,02	1,88308	9.242,32	4.334,22
31.05.2022	Avokado meyve bahçesi	31.317,00	1548,01	2915,02	1,88308	58.972,28	27.655,28
6.06.2022	Avokado meyve bahçesi	2.472,22	1652,75	2915,02	1,76374	4.360,35	1.888,13
6.06.2022	Avokado meyve bahçesi	2.400,00	1652,75	2915,02	1,76374	4.232,97	1.832,97
6.06.2022	Avokado meyve bahçesi	6.099,00	1652,75	2915,02	1,76374	10.757,05	4.658,05
11.06.2022	Avokado meyve bahçesi	2.499,60	1652,75	2915,02	1,76374	4.408,64	1.909,04
13.06.2022	Avokado meyve bahçesi	1.835,00	1652,75	2915,02	1,76374	3.236,46	1.401,46
13.06.2022	Avokado meyve bahçesi	4.451,00	1652,75	2915,02	1,76374	7.850,40	3.399,40
14.06.2022	Avokado meyve bahçesi	20.338,98	1652,75	2915,02	1,76374	35.872,66	15.533,68
16.06.2022	Avokado meyve bahçesi	11.980,60	1652,75	2915,02	1,76374	21.130,65	9.150,05
23.06.2022	Avokado meyve bahçesi	1.919,50	1652,75	2915,02	1,76374	3.385,50	1.466,00
2.07.2022	Avokado meyve bahçesi	11.700,00	1738,21	2915,02	1,67702	19.621,18	7.921,18
16.11.2022	Avokado meyve bahçesi	26.534,65	2026,08	2915,02	1,43875	38.176,69	11.642,04
18.11.2022	Avokado meyve bahçesi	8.343,75	2026,08	2915,02	1,43875	12.004,56	3.660,81
27.12.2022	Avokado meyve bahçesi	2.807,01	2021,19	2915,02	1,44223	4.048,35	1.241,34
Toplam		542.545,59				1.518.269,66	975.724,07

Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı Muhasebe Kaydı		
258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı	1.331.715,12	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		1.331.715,12

3.4.12. Şerefiye Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

261 kebir kodlu Şerefiye hesabının düzeltmeye esas tarih olarak deftere kayıt tarihi baz alınacaktır ve enflasyon düzeltmesi işlemleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Düzeltme katsayısı, bilanço tarihi katsayısını deftere kayıt tarihi katsayısına bölerek bulunmuştur. Düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas tutar çarpılarak düzeltilmiş değer elde edilmiş ve bu değerden düzeltmeye esas tutar çıkarılarak enflasyon farkına ulaşılmıştır

Tablo 3.22 261 Şerefiye Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Deftere Kayıt Tarihi	Düzeltilmeye Esas Tutar	Deftere Kayıt Tarihi Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
1.01.2005	1.754.737,18	114,83	2915,02	25,38553	44.544.927,06	42.790.189,88

Şerefiye hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31.12.2023 261 Şerefiye Hesabı Muhasebe Kaydı		
261 Şerefiye Hesabı	42.790.189,88	
698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabı		42.790.189,88

3.4.13. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabının Düzeltilmesi

HTC A.Ş., 267 muhasebe kodlu Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesabında şirketçe kullanmakta olduğu bilgisayar programının kaydını tutmuştur. Bu programla ilgili hesap hareketleri ve enflasyon düzeltmesi uygulaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Bu hesabın enflasyon düzeltilmesi işleminde deftere kayıt tarihi baz alınacak tarihtir. Deftere kayıt tarihi katsayıları, yine Yİ- ÜFE katsayı tablosunda deftere kayıt tarihlerine karşılık gelen sayılar olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısı 31 Aralık 2023 bilançosu için her zaman; TÜİK' in sayfasında yayımlanan Yİ – ÜFE katsayı tablosunda 2023 yılının aralık ayına karşılık gelen 2915,02 olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısını, deftere kayıt tarihlerinin katsayılarına bölerek düzeltme katsayıları bulunacaktır ve bulunan bu katsayılar düzenlemeye esas tutarlar ile çarpılarak düzeltilmiş değerler elde edilecektir. Düzeltilmiş değerlerin toplamı düzeltilmiş bilançodaki Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesabının değeri olacaktır. Son olarak düzeltilmiş değerlerden, düzeltmeye esas tutarlar çıkarılarak enflasyon farkları elde edilecektir.

Tablo 3.23 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Deftere Kayıt Tarihi	Türü	Düzeltmeye Esas Tutar	Deftere Kayıt Tarihi Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
1.12.2021	PROGRAM	9.950,75	1022,25	2915,02	2,85157	28.375,29	18.424,54
1.12.2021	PROGRAM	49.318,11	1022,25	2915,02	2,85157	140.634,17	91.316,06
21.03.2022	PROGRAM	44.276,10	1321,9	2915,02	2,20517	97.636,52	53.360,42
14.02.2023	PROGRAM	3.011,55	2138,04	2915,02	1,36341	4.105,97	1.094,42
13.03.2023	PROGRAM	8.838,15	2147,44	2915,02	1,35744	11.997,25	3.159,10
13.03.2023	PROGRAM	5.892,10	2147,44	2915,02	1,35744	7.998,17	2.106,07
27.03.2023	PROGRAM	8.892,39	2147,44	2915,02	1,35744	12.070,88	3.178,49
6.09.2023	PROGRAM	4.275,72	2749,98	2915,02	1,06001	4.532,33	256,61
Toplam		134.454,87				307.350,57	172.895,71

Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı Muhasebe Kaydı		
267 Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı	172.895,71	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		172.895,71

3.4.14. 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının Düzeltilmesi

268 kebir kodlu Birikmiş Amortismanlar hesabı düzeltilirken deftere kayıt tarihleri baz alınır. Deftere kayıt tarihi katsayıları, yine Yİ- ÜFE katsayı tablosunda deftere kayıt tarihlerine karşılık gelen sayılar olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısı 31 Aralık 2023 bilançosu için her zaman; TÜİK’ in sayfasında yayımlanan Yİ – ÜFE katsayı tablosunda 2023 yılının aralık ayına karşılık gelen 2915,02 olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısını, deftere kayıt tarihlerinin katsayılarına bölerek düzeltme katsayıları bulunacaktır. Düzeltme katsayıları ile birikmiş amortisman tutarlarını çarparak birikmiş amortismanların düzeltilmiş değerleri elde edilecektir. Bu düzeltilmiş değerlerden, birikmiş amortisman tutarlarını çıkararak birikmiş amortismanların enflasyon farklarına ulaşılabacaktır. Bu işlemler aşağıdaki tabloda detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.24 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Deftere Kayıt Tarihi	Türü	Birikmiş Amortisman	Düzeltme Katsayısı	Birikmiş Amort. Yeni Değer	Birikmiş Amort. Enflasyon Farkı
1.12.2021	PROGRAM	7.462,32	2,85157	21.279,34	13.817,02
1.12.2021	PROGRAM	36.984,88	2,85157	105.465,08	68.480,19
21.03.2022	PROGRAM	29.514,45	2,20517	65.084,50	35.570,06
14.02.2023	PROGRAM	1.003,75	1,36341	1.368,52	364,77
13.03.2023	PROGRAM	2.945,76	1,35744	3.998,68	1.052,93
13.03.2023	PROGRAM	1.963,84	1,35744	2.665,79	701,95
27.03.2023	PROGRAM	2.963,83	1,35744	4.023,22	1.059,39
6.09.2023	PROGRAM	1.425,10	1,06001	1.510,62	85,53
Toplam		84.263,95		205.395,76	121.131,81

268 Birikmiş Amortismanlar hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 268 MODV Birikmiş Amortismanlar Hesabı Muhasebe Kaydı		
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı	121.131,81	
268 MODV birk. Amort. Hesabı (-)		121.131,81

3.4.15. Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabının Düzeltilmesi

HTC A.Ş' nin 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabında gördüğü işlemler ve bunlara istinaden yapılan enflasyon düzeltmesi uygulaması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabı için enflasyon düzeltmesi uygulanırken düzenlemeye esas tarih olarak deftere kayıt tarihleri baz alınır ve bu tarihlere karşılık gelen katsayılar Yİ – ÜFE katsayı tablosundan elde edilmiştir. Yine aynı mantıkla; düzenlenecek bilanço olan 31/ 12/ 2023 dönem sonu bilançosunun tarihindeki Yİ – ÜFE katsayısını, her bir defter kayıt tarihine karşılık gelen Yİ – ÜFE katsayısına bölerek düzeltme katsayıları bulunur. Bulunan düzeltme katsayıları ile düzeltmeye esas tutarlar çarpılarak düzeltilmiş değerler bulunur. Düzeltilmiş değerlerden, düzeltmeye esas tutarlar çıkarılarak ise enflasyon farkları bulunur. HTC A.Ş' nin Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabının toplam enflasyon farkı, 84.267,49 TL bulunmuştur. Şirketin düzeltmeye esas toplam tutarı 1.607.730,88 TL'dir. Düzeltilmiş değerler toplamı ise 1.691.998,37 TL bulunmuştur.

Tablo 3.25 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Defter Kayıt Tarihi	Açıklama	Düzenlemeye Esas Tutar	Defter Kayıt Tarihi Katsayısı	31/12/2023 Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
31.12.2023	1.Dönem SGK ödemesi	1.095.120,46	2915,02	2915,02	1	1.095.120,46	0,00
	Toplam	1.095.120,46				1.095.120,46	0,00
23.01.2023	Araç sigortası ödemesi	117,63	2105,17	2915,02	1,38470	162,88	45,25
23.01.2023	Araç sigortası ödemesi	318,68	2105,17	2915,02	1,38470	441,27	122,59
16.03.2023	Araç sigortası ödemesi	1.872,52	2147,44	2915,02	1,35744	2.541,83	669,31
16.03.2023	Araç sigortası ödemesi	1.412,73	2147,44	2915,02	1,35744	1.917,70	504,97
17.03.2023	Araç sigortası ödemesi	659,47	2147,44	2915,02	1,35744	895,19	235,72
18.03.2023	Araç sigortası ödemesi	2.043,83	2147,44	2915,02	1,35744	2.774,38	730,55
23.03.2023	Araç sigortası ödemesi	174,72	2147,44	2915,02	1,35744	237,17	62,45
30.03.2023	Araç sigortası ödemesi	579,24	2147,44	2915,02	1,35744	786,28	207,04
3.04.2023	Araç sigortası ödemesi	1.190,22	2164,94	2915,02	1,34647	1.602,59	412,37
3.04.2023	Araç sigortası ödemesi	411,83	2164,94	2915,02	1,34647	554,52	142,69
2.05.2023	Araç sigortası ödemesi	566,34	2179,02	2915,02	1,33777	757,63	191,29
8.05.2023	Araç sigortası ödemesi	740,39	2179,02	2915,02	1,33777	990,47	250,08
11.05.2023	Araç sigortası ödemesi	2.114,88	2179,02	2915,02	1,33777	2.829,22	714,34
11.05.2023	Araç sigortası ödemesi	2.394,57	2179,02	2915,02	1,33777	3.203,38	808,81
12.05.2023	Araç sigortası ödemesi	233,37	2179,02	2915,02	1,33777	312,19	78,82
16.05.2023	Araç sigortası ödemesi	8.647,06	2179,02	2915,02	1,33777	11.567,75	2.920,69
16.05.2023	Araç sigortası ödemesi	18.599,26	2179,02	2915,02	1,33777	24.881,47	6.282,21
22.05.2023	Araç sigortası ödemesi	250,42	2179,02	2915,02	1,33777	335,00	84,58
4.06.2023	Araç sigortası ödemesi	577,66	2320,72	2915,02	1,25608	725,59	147,93
5.06.2023	Araç sigortası ödemesi	2.035,26	2320,72	2915,02	1,25608	2.556,46	521,20
13.06.2023	Araç sigortası ödemesi	577,66	2320,72	2915,02	1,25608	725,59	147,93
15.06.2023	Araç sigortası ödemesi	1.720,11	2320,72	2915,02	1,25608	2.160,60	440,49
27.06.2023	Araç sigortası ödemesi	693,23	2320,72	2915,02	1,25608	870,76	177,53
28.06.2023	Araç sigortası ödemesi	2.367,46	2320,72	2915,02	1,25608	2.973,73	606,27
29.06.2023	Araç sigortası ödemesi	577,66	2320,72	2915,02	1,25608	725,59	147,93
30.06.2023	Araç sigortası ödemesi	577,66	2320,72	2915,02	1,25608	725,59	147,93
30.06.2023	Araç sigortası ödemesi	577,66	2320,72	2915,02	1,25608	725,59	147,93
2.07.2023	Araç sigortası ödemesi	1.264,76	2511,75	2915,02	1,16055	1.467,82	203,06
3.07.2023	Araç sigortası ödemesi	707,09	2511,75	2915,02	1,16055	820,62	113,53
4.07.2023	Araç sigortası ödemesi	1.513,35	2511,75	2915,02	1,16055	1.756,32	242,97
4.07.2023	Araç sigortası ödemesi	1.827,44	2511,75	2915,02	1,16055	2.120,84	293,40
4.07.2023	Araç sigortası ödemesi	1.267,57	2511,75	2915,02	1,16055	1.471,08	203,51
6.07.2023	Araç sigortası ödemesi	1.347,21	2511,75	2915,02	1,16055	1.563,51	216,30
23.07.2023	Araç sigortası ödemesi	855,19	2511,75	2915,02	1,16055	992,49	137,30
4.09.2023	Araç sigortası ödemesi	801,42	2749,98	2915,02	1,06001	849,52	48,10
19.09.2023	Araç sigortası ödemesi	1.928,35	2749,98	2915,02	1,06001	2.044,08	115,73
20.09.2023	Araç sigortası ödemesi	4.920,29	2749,98	2915,02	1,06001	5.215,58	295,29
26.09.2023	Araç sigortası ödemesi	980,75	2749,98	2915,02	1,06001	1.039,61	58,86
27.09.2023	Araç sigortası ödemesi	1.575,12	2749,98	2915,02	1,06001	1.669,65	94,53
10.10.2023	Araç sigortası ödemesi	625,29	2803,29	2915,02	1,03986	650,21	24,92
10.10.2023	Araç sigortası ödemesi	625,29	2803,29	2915,02	1,03986	650,21	24,92
12.10.2023	Araç sigortası ödemesi	1.519,35	2803,29	2915,02	1,03986	1.579,91	60,56
12.10.2023	Araç sigortası ödemesi	2.498,70	2803,29	2915,02	1,03986	2.598,29	99,59
20.10.2023	Araç sigortası ödemesi	625,29	2803,29	2915,02	1,03986	650,21	24,92
26.10.2023	Araç sigortası ödemesi	6.860,70	2803,29	2915,02	1,03986	7.134,15	273,45
8.11.2023	Araç sigortası ödemesi	833,80	2882,04	2915,02	1,01144	843,34	9,54
9.11.2023	Araç sigortası ödemesi	1.935,63	2882,04	2915,02	1,01144	1.957,78	22,15
17.11.2023	Araç sigortası ödemesi	637,78	2882,04	2915,02	1,01144	645,08	7,30
28.11.2023	Araç sigortası ödemesi	765,38	2882,04	2915,02	1,01144	774,14	8,76
2.12.2023	Araç sigortası ödemesi	964,23	2915,02	2915,02	1,00000	964,23	0,00
	Toplam	2.279.152,42				108.439,08	19.527,58

3.04.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	39,24	2164,94	2915,02	1,34647	52,84	13,60
3.04.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	13,58	2164,94	2915,02	1,34647	18,29	4,71
2.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	199,15	2179,02	2915,02	1,33777	266,42	67,27
8.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	309,17	2179,02	2915,02	1,33777	413,60	104,43
11.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	952,86	2179,02	2915,02	1,33777	1.274,70	321,84
11.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.078,87	2179,02	2915,02	1,33777	1.443,28	364,41
12.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	107,71	2179,02	2915,02	1,33777	144,09	36,38
16.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	4.371,04	2179,02	2915,02	1,33777	5.847,43	1.476,39
16.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	9.401,82	2179,02	2915,02	1,33777	12.577,44	3.175,62
22.05.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	143,10	2179,02	2915,02	1,33777	191,43	48,33
4.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	412,62	2320,72	2915,02	1,25608	518,29	105,67
5.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.476,12	2320,72	2915,02	1,25608	1.854,13	378,01
13.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	469,75	2320,72	2915,02	1,25608	590,05	120,30
15.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.436,57	2320,72	2915,02	1,25608	1.804,45	367,88
27.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	670,37	2320,72	2915,02	1,25608	842,04	171,67
28.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	2.315,43	2320,72	2915,02	1,25608	2.908,38	592,95
29.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	571,31	2320,72	2915,02	1,25608	717,61	146,30
30.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	577,66	2320,72	2915,02	1,25608	725,59	147,93
30.06.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	577,66	2320,72	2915,02	1,25608	725,59	147,93
2.07.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.264,76	2511,75	2915,02	1,16055	1.467,82	203,06
3.07.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	707,09	2511,75	2915,02	1,16055	820,62	113,53
4.07.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.513,35	2511,75	2915,02	1,16055	1.756,32	242,97
4.07.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.827,44	2511,75	2915,02	1,16055	2.120,84	293,40
4.07.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.267,57	2511,75	2915,02	1,16055	1.471,08	203,51
6.07.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.347,21	2511,75	2915,02	1,16055	1.563,51	216,30
23.07.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	855,19	2511,75	2915,02	1,16055	992,49	137,30
4.09.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	801,42	2749,98	2915,02	1,06001	849,52	48,10
19.09.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	1.928,35	2749,98	2915,02	1,06001	2.044,08	115,73
20.09.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	4.920,29	2749,98	2915,02	1,06001	5.215,58	295,29
26.09.2023	2. dön. araç sigort.ödemesi	980,75	2749,98	2915,02	1,06001	1.039,61	58,86

27.09.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	1.575,12	2749,98	2915,02	1,06001	1.669,65	94,53
10.10.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	625,29	2803,29	2915,02	1,03986	650,21	24,92
10.10.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	625,29	2803,29	2915,02	1,03986	650,21	24,92
12.10.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	1.519,35	2803,29	2915,02	1,03986	1.579,91	60,56
12.10.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	2.498,70	2803,29	2915,02	1,03986	2.598,29	99,59
20.10.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	625,29	2803,29	2915,02	1,03986	650,21	24,92
26.10.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	6.860,70	2803,29	2915,02	1,03986	7.134,15	273,45
8.11.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	833,80	2882,04	2915,02	1,01144	843,34	9,54
9.11.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	1.935,63	2882,04	2915,02	1,01144	1.957,78	22,15
17.11.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	637,78	2882,04	2915,02	1,01144	645,08	7,30
28.11.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	765,38	2882,04	2915,02	1,01144	774,14	8,76
2.12.2023	2. dön. araç sigort. ödemesi	964,23	2915,02	2915,02	1,00000	964,23	0,00
Toplam		62.004,01				72.374,31	10.370,30
2.07.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	27,80	2511,75	2915,02	1,16055	32,26	4,46
3.07.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	23,31	2511,75	2915,02	1,16055	27,05	3,74
4.07.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	66,52	2511,75	2915,02	1,16055	77,20	10,68
4.07.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	80,33	2511,75	2915,02	1,16055	93,23	12,90
4.07.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	55,72	2511,75	2915,02	1,16055	64,67	8,95
6.07.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	88,83	2511,75	2915,02	1,16055	103,09	14,26
23.07.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	216,15	2511,75	2915,02	1,16055	250,85	34,70
4.09.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	581,25	2749,98	2915,02	1,06001	616,13	34,88
19.09.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	1.716,44	2749,98	2915,02	1,06001	1.819,45	103,01
20.09.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	4.433,67	2749,98	2915,02	1,06001	4.699,76	266,09
26.09.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	948,42	2749,98	2915,02	1,06001	1.005,34	56,92
27.09.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	1.540,50	2749,98	2915,02	1,06001	1.632,95	92,45
10.10.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	632,16	2803,29	2915,02	1,03986	657,36	25,20
10.10.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	632,16	2803,29	2915,02	1,03986	657,36	25,20
12.10.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	1.536,04	2803,29	2915,02	1,03986	1.597,26	61,22
12.10.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	2.526,16	2803,29	2915,02	1,03986	2.626,84	100,68
20.10.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	632,16	2803,29	2915,02	1,03986	657,36	25,20

26.10.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	6.936,09	2803,29	2915,02	1,03986	7.212,54	276,45
8.11.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	842,96	2882,04	2915,02	1,01144	852,61	9,65
9.11.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	1.956,90	2882,04	2915,02	1,01144	1.979,29	22,39
17.11.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	644,79	2882,04	2915,02	1,01144	652,17	7,38
28.11.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	773,79	2882,04	2915,02	1,01144	782,64	8,85
2.12.2023	3.dön. araç sig. ödemesi	974,83	2915,02	2915,02	1,00000	974,83	0,00
Toplam		27.866,98				29.072,25	1.205,27
10.10.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	68,71	2803,29	2915,02	1,03986	71,45	2,74
10.10.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	82,46	2803,29	2915,02	1,03986	85,75	3,29
12.10.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	200,35	2803,29	2915,02	1,03986	208,34	7,99
12.10.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	329,50	2803,29	2915,02	1,03986	342,63	13,13
20.10.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	137,43	2803,29	2915,02	1,03986	142,91	5,48
26.10.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	1.960,20	2803,29	2915,02	1,03986	2.038,33	78,13
8.11.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	357,34	2882,04	2915,02	1,01144	361,43	4,09
9.11.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	850,83	2882,04	2915,02	1,01144	860,57	9,74
17.11.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	336,41	2882,04	2915,02	1,01144	340,26	3,85
28.11.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	496,23	2882,04	2915,02	1,01144	501,91	5,68
2.12.2023	4. dön. araç sig. Ödemesi	667,54	2915,02	2915,02	1,00000	667,54	0,00
Toplam		5.487,00				5.621,10	134,10
1.02.2023	1. dön. otel sigort. ödemesi	2.140,57	2138,04	2915,02	1,36341	2.918,47	777,90
10.03.2023	2. dön. otel sigort. ödemesi	334,66	2147,44	2915,02	1,35744	454,28	119,62
4.04.2023	3. dön. otel sigort. ödemesi	124.232,46	2164,94	2915,02	1,34647	167.274,89	43.042,43
Toplam		126.707,69				170.647,64	43.939,95
4.04.2023	2. dön. otel sigort. ödemesi	5.460,77	2164,94	2915,02	1,34647	7.352,75	1.891,98
Toplam		5.460,77				7.352,75	1.891,98
31.12.2023	Htc a.ş x ödemesi	176.289,36	2915,02	2915,02	1,00000	176.289,36	0,00
Toplam		176.289,36				176.289,36	0,00
12.02.2023	Htc a.ş x ödemesi	18.816,03	2138,04	2915,02	1,36341	25.653,92	6.837,89
25.05.2023	Htc a.ş x ödemesi	665,10	2179,02	2915,02	1,33777	889,75	224,65
Toplam		19.481,13				26.543,67	7.062,54
25.05.2023	Htc a.ş x ödemesi	401,98	2179,02	2915,02	1,33777	537,76	135,78
Toplam		401,98				537,76	135,78

280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı Muhasebe Kaydı		
280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı	84.267,49	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		84.267,49

3.4.16. Alınan Sipariş Avansları Hesabı Enflasyon Düzeltmesi

Öncelikle avansların enflasyon düzeltmesi işleminde parasal olup olmadığı saptaması yapılması için hesabın detaylarına inilmesi gerekmektedir. HTC A.Ş. 'nin Alınan Sipariş Avansları hesabının detaylarına inildiğinde parasal nitelikte olduğu bu sebeple enflasyon düzeltmesi yapılmayacağı sonucuna varılmıştır. Bu sebeple konunun anlaşılması için bir örnekten yardım alınmıştır.

Belirli bir mal veya hizmet miktarına endekslenen avansların parasal olmayan nitelikte olduğu kabul edilir ve dolayısıyla enflasyon düzeltmesi işlemine dahil edilir. Dönem sonu işlemleri kapsamında avans hesaplarına virmanlanan ters bakiye veren alıcı ve satıcı hesapları enflasyon düzeltmesine dahil edilmeyecektir.

Parasal olmayan alınan avanslar için tahsil tarihi, parasal olmayan verilen avanslar için ödeme tarihi düzeltmeye esas tarih olarak baz alınır.

Örnek: X işletmesi, 01/10/2023 tarihinde 350.000 TL tutarında bir sipariş avansı almıştır. İşleme konu olan fiyatın sabitlendiği belge ile tespit edilmiştir.

Bu örneğe konu olan avans parasal olmayan nitelik taşıdığından enflasyon düzeltmesi uygulanacaktır ve uygulamada tebliğin belirttiği gibi tahsil tarihi düzeltmeye esas tarih olarak alınacaktır. Yİ- ÜFE katsayı tablosundan düzeltmeye esas tarihe denk gelen düzeltmeye esas tarih katsayısı bulunur ve düzenlenecek bilanço tarihinin katsayısını, düzeltmeye esas tarih katsayısına bölerek düzeltme katsayısını elde ederiz. Düzeltme katsayısı ile düzeltmeye esas tutar çarpılarak düzeltilmiş değer bulunur. Düzeltilmiş değerden, düzeltmeye esas tutar çıkarılarak enflasyon farkı elde edilmiş olunur. Örneğimizin hesaplamaları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.26 340 Alınan Sipariş Avansları Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Tahsil Tarihi	Düzeltilmeye Esas Tutar	Düzeltilmeye Esas Tarih Katsayısı	Bilanço Tarihi Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
1.10.2023	350.000,00	2803,29	2915,02	1,03986	363.949,86	13.949,86

Alınan Sipariş Avansları hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir

31/12/2023 340 Alınan Sipariş Avansları Hesabı Muhasebe Kaydı		
698 Enflasyon düzeltme hesabı	13949,86	
340 Alınan Sipariş Avansları		13949,86

3.4.17. Sermaye Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

500 kebir kodlu Sermaye hesabının enflasyon düzeltmesini yaparken düzeltmeye esas tarih olarak sermayenin unsurlarına bakılarak söz konusu tebliğde belirtilen tarihler kullanılacaktır. Sermaye hesabındaki fonların parasal veya parasal olmayan varlık olma hallerine göre enflasyon düzeltmesi uygulaması yapıp yapılmayacağına karar verilecektir.

Sermaye hesabında olan aynı ve nakdi artışlar ile geçmiş yıllar karından yapılan artışlara enflasyon düzeltmesi uygulaması yapılır. Yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi fonların sermayeye ilavesi nedeniyle meydana gelen sermaye artışlarına enflasyon düzeltmesi uygulanmaz.

HTC A.Ş.,'nin 01/01/2005'de 250.000 TL sermayesi bulunmaktadır. 30/01/2005 ve diğer tarihlerde de sermaye arttırıma gitmiştir. Aşağıdaki tabloda diğer sermaye artış tarihleri ve sermaye hesabının düzeltilmesi işlemi açıklanmıştır. Sermaye arttırmalarının tescil tarihlerinin her zamanki gibi Yİ- ÜFE katsayı tablosundan katsayıları bulunur. Bilançonun katsayıları sermaye arttırım tarihi katsayılarına bölünerek düzeltme katsayıları bulunur ve bu düzeltme katsayıları ile sermaye tutarları çarpılarak düzeltilmiş sermayeler bulunur. Son olarak düzeltilmiş sermayelerden sermaye tutarları düşülerek enflasyon farkları elde edilir. Şirketimiz sermayesinin enflasyon farkı artı bir fark olduğu için 502 olumlu farkları hesabına kaydedilmiştir.

Tablo 3.27 500 Sermaye Hesabı Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması

Sermaye Arttırım Tarihi	Sermaye	Katsayısı	Düzeltililecek Bilanço Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Sermaye	Enflasyon Farkı
1.01.2005	250.000,00	114,8300	2915,02	25,38553	6.346.381,61	6.096.381,61
30.01.2005	277.431,46	114,8300	2915,02	25,38553	7.042.743,66	6.765.312,20
7.05.2007	975.191,90	139,3415	2915,02	20,91997	20.400.985,29	19.425.793,39
1.07.2007	68.702,03	139,2821	2915,02	20,92890	1.437.857,58	1.369.155,55
1.12.2009	206.106,07	163,9848	2915,02	17,77616	3.663.774,70	3.457.668,63
5.04.2013	4.222.568,54	207,2690	2915,02	14,06395	59.385.973,70	55.163.405,16
15.12.2014	5.000.000,00	235,8400	2915,02	12,36016	61.800.797,15	56.800.797,15
Toplam	11.000.000,00				160.078.513,69	149.078.513,69

Sermaye hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir

31/12/2023 500 Sermaye Hesabı Muhasebe Kaydı		
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı	149.078.513,69	
502 Sermaye Hesabı Olumlu Farkları		149.078.513,69

3.4.18. Yasal Yedekler Hesabının Enflasyon Düzeltmesi

HTC A.Ş. 'nin yasal yedekler hesabına geçerli nedenlerden ötürü enflasyon muhasebesi uygulanmamıştır. 540 kebir kodlu Yasal Yedekler hesabına enflasyon düzeltme uygulaması yapılırken düzeltmeye esas tarih olarak defter kayıt tarihi baz alınacaktır. Yasal Yedek hesabının enflasyon düzeltmesini de bir örnekle açıklamak gerekirse;

Örnek: X şirketinin yasal yedekler hesabı hareketleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.28 X Şirketinin Yasal Yedekler Hesabı Hareketleri

Defter Kayıt Tarihi	Açıklama	Tutar
20.06.2014	1. Tertip Yasal Yedek akçe	150.000,00
26.06.2014	2. Tertip Yasal Yedek akçe	200.000,00
1.05.2015	1. Tertip Yasal Yedek akçe	300.000,00
15.12.2016	1. Tertip Yasal Yedek akçe	350.000,00
	Toplam	1.000.000,00

Çözüm: Deftere kayıt tarihi katsayıları, Yİ- ÜFE katsayı tablosunda deftere kayıt tarihlerine karşılık gelen sayılardır. Düzenlenecek bilançonun katsayısı 31 Aralık 2023 bilançosu için her zaman; TÜİK' in sayfasında yayımlanan Yİ – ÜFE katsayı tablosunda 2023 yılının aralık ayına karşılık gelen 2915,02 olacaktır. Düzenlenecek bilançonun katsayısını, deftere kayıt tarihlerinin katsayılarına bölerek düzeltme katsayıları bulunur ve bulunan bu katsayılar düzenlemeye esas tutarlar ile çarpılarak düzeltilmiş değerler elde edilir. Düzeltilmiş değerlerden, düzeltmeye esas tutarlar düşülerek enflasyon farkları elde edilmiştir. Aşağıdaki tabloda hesaplamalar detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 3.29 540 Yasal Yedekler Hesabı Enflasyon Düzeltme Uygulaması

Defter Kayıt Tarihi	Açıklama	Düzeltilmeye Esas Tutar	Defter Kayıt Tar. Katsayısı	Bilanço Katsayısı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değer	Enflasyon Farkı
20.06.2014	1. Tertip Yasal Yedek akçe	150.000,00	233,09	2915,02	12,50598	1.875.897,72	1.725.897,72
26.06.2014	2. Tertip Yasal Yedek akçe	200.000,00	233,09	2915,02	12,50598	2.501.196,96	2.301.196,96
1.05.2015	1. Tertip Yasal Yedek akçe	300.000,00	248,15	2915,02	11,74701	3.524.102,36	3.224.102,36
15.12.2016	1. Tertip Yasal Yedek akçe	350.000,00	274,09	2915,02	10,63527	3.722.343,03	3.372.343,03
	Toplam	1.000.000,00				11.623.540,07	10.623.540,07

Yasal Yedekler hesabının enflasyon düzeltmesi işlemi sonucunda yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

31/12/2023 540 Yasal Yedekler Hesabı Muhasebe Kaydı		
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı	10.623.540,07	
540 Yasal Yedekler Hesabı		10.623.540,07

3.4.19. Doğrudan 698 Enflasyon Düzeltmesi Hesabına Aktarılacak Hesaplar

570 Geçmiş Yıl Kârı, 580 Geçmiş Yıl Zararları, 590 Dönem Net Kârı, 591 Dönem Net Zararı hesapları hiçbir düzeltme işlemi yapılmadan doğrudan 698 Enflasyon Düzeltmesi hesabına aktarılır. HTC A.Ş. dönem sonu bilançosunda bulunan bu hesaplar içindeki hesapların muhasebe kaydı aşağıda yapılmıştır.

Tablo 3.30 31/12/2023 Muhasebe Kaydı

31/12/2023 Muhasebe Kaydı		
570 Geçmiş Yıl karları	85.416.541,83	
590 Dönem Net Karı	144.554.005,22	
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı		229.970.547,05
31/12/2023 Muhasebe Kaydı		
698 Enflasyon Düzeltme Hesabı	42.199.263,19	
580 Geçmiş Yıl Zararları		42.199.263,19

➤ HTC A.Ş. 31/12/2023 düzeltilmiş dönem sonu bilançosu aşağıdaki gibidir:

Tablo 3.31 31/12/2023 HTC A.Ş. Düzeltilmiş Dönem Sonu Bilançosu

HTC A.Ş. 31/12/2023 DÜZELTİLMİŞ DÖNEM SONU BİLANÇOSU			
KODU	HESAP ADI	TUTAR	TOPLAM
1	I-DÖNEN VARLIKLAR		
10	A-HAZIR DEĞERLER		127.222.764,36
100	1-KASA	141.128,88	
102	3-BANKALAR	126.294.101,18	
108	5-DİĞER HAZIR DEĞERLER	787.534,30	
12	C-TİCARİ ALACAKLAR		36.116.262,34
120	1-ALICILAR	13.738.241,40	
121	2-ALACAK SENETLERİ	21.661.643,50	
126	4-VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	97.204,86	
128	6-SÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	6.945.291,81	
129	7-SÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI	-6.326.119,23	

13	D-DİĞER ALACAKLAR		83.883,04
133	BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAKLAR	83.883,04	
15	E-STOKLAR		42.079.523,95
150	1-İLK MADDE VE MALZEME	36.868.392,22	
157	5-DİĞER STOKLAR	3.475.258,28	
159	7-VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.735.873,45	
15.01.	ENFLASYON DÜZELTME HESABI	3.534.992,97	
19	H-DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		329.000,00
196	6-PERSONEL AVANSLARI	329.000,00	
1	DONEN VARLIKLAR TOPLAMI:		205.831.433,69
2	II-DURAN VARLIKLAR		
23	B-DİĞER ALACAKLAR		30.585,48
236	5-DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	30.585,48	
24	C-MALİ DURAN VARLIKLAR		1.332.740,14
245	BAĞLI ORTAKLIKLAR	1.332.740,14	
24.01.	ENFLASYON DÜZELTME HESABI	1.280.240,14	
25	D-MADDİ DURAN VARLIKLAR		525.255.070,79
250	1-ARAZİ VE ARSALAR HESABI	3.631.738,91	
252	3-BİNALAR HESABI	720.512.175,67	
253	4-TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	115.405,05	
254	5-TAŞITLAR HESABI	41.504.511,08	
255	6-DEMİRBAŞLAR HESABI	306.376.243,11	
257	8-BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HES.	-554.419.349,92	
258	9-YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR	7.534.346,89	
25.01.	ENFLASYON DÜZELTME HESABI	457.779.027,16	
26	E-MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR		44.646.881,87
261	ŞEREFIYE HESABI	44.544.927,06	
267	6-DİĞER MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK	307.350,57	
268	7-BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HES.	-205.395,76	
26.01.	ENFLASYON DÜZELTME HESABI	42.841.953,78	
28	G-GELECEK AYLARA AİT GİDERLER		1.691.998,37
280	1-GELECEK YILLARA AİT GİDERLER	1.691.998,37	
28.01.	ENFLASYON DÜZELTME HESABI	84.267,49	
2	DURAN VARLIKLAR TOPLAMI:		572.957.276,65
	AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI:		778.788.710,34
3	I-KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
30	MALİ BORÇLAR		23.808.052,22
300	BANKA KREDİLERİ HESABI	16.934.751,39	
309	DİĞER MALİ BORÇLAR	6.873.300,83	
32	B-TİCARİ BORÇLAR		20.458.772,12
320	1-SATICILAR HESABI	5.567.282,12	
321	BORÇ SENETLERİ	14.891.490,00	

33	C-DİĞER BORÇLAR		6.253.350,84
331	ORTAKLARA BORÇLAR HESABI	1.439.780,72	
335	4-PERSONELE BORÇLAR HESABI	4.813.570,12	
34	D-ALINAN AVANSLAR		9.610.513,02
340	1-ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	9.610.513,02	
36	F-ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜML.		5.784.519,94
360	1-ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	1.424.228,71	
361	2-ÖDENECEK SOSYAL GUVENLİK K	4.317.505,23	
369	4-ÖDENECEK DİĞER YÜKÜML.	42.786,00	
37	G-BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI		5.631.736,75
370	1-DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞ. YASAL YÜK.KARŞ.	22.769.308,67	
371	2-DÖNEM KARININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞ.YÜK.	-17.137.571,92	
3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI:		71.546.944,89
4	II-UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR		
43	C-DİĞER BORÇLAR		750.000,00
431	ORTAKLARA BORÇLAR HESABI	750.000,00	
4	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR TOPLAMI:		750.000,00
5	III-ÖZKAYNAKLAR		
50	A-ÖDENMİS SERMAYE		160.078.513,69
500	1-SERMAYE HESABI	160.078.513,69	
502	SERMAYE DÜZELTMESİ OLUMLU	149.078.513,69	
54	C-KAR YEDEKLERİ		2.200.000,00
540	YASAL YEDEKLER	2.200.000,00	
57	D-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI		544.213.251,76
570	1-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HESABI	544.213.251,76	
58	E-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI		0
580	1-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI HESABI	0	
59	F-DÖNEM NET KARI/ZARARI		0
590	1-DÖNEM NET KARI HESABI	0	
5	ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI:		706.491.765,45
	PASİF [KAYNAKLAR] TOPLAMI :		778.788.710,34

Kaynak: HTC A.Ş.

- HTC A.Ş 31/12/2023 dönem sonu bilançosunun düzeltilmiş ve düzeltilmemiş halleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir;

Tablo 3.32 HTC A.Ş 31/12/2023 Düzeltilmemiş ve Düzeltilmiş Bilançolarının Karşılaştırılması

DÜZELTİLMEMİŞ				DÜZELTİLMİŞ	
KOD	HESAP ADI	TUTAR	TOPLAM	TUTAR	TOPLAM
1	I-DÖNEN VARLIKLAR				
10	A-HAZIR DEĞERLER		127.222.764,36		127.222.764,36
100	1-KASA	141.128,88		141.128,88	
102	3-BANKALAR	126.294.101,18		126.294.101,18	
108	5-DİĞER HAZIR DEĞERLER	787.534,30		787.534,30	
12	C-TİCARİ ALACAKLAR		36.116.262,34		36.116.262,34
120	1-ALICILAR	13.738.241,40		13.738.241,40	
121	2-ALACAK SENETLERİ	21.661.643,50		21.661.643,50	
126	4-VERİLEN DEPOZ.VE TEMİNAT	97.204,86		97.204,86	
128	6-SÜPHELİ TİC. ALACAKLAR	6.945.291,81		6.945.291,81	
129	7-SÜPHELİ TİC. ALACAKLAR KARŞ.	-6.326.119,23		-6.326.119,23	
13	D-DİĞER ALACAKLAR		83.883,04		83.883,04
133	BAĞLI ORTAKLIKLARDAN ALACAK	83.883,04		83.883,04	
15	E-STOKLAR		38.544.530,98		42.079.523,95
150	1-İLK MADDE VE MALZEME	33.637.941,10		36.868.392,22	
157	5-DİĞER STOKLAR	3.170.716,43		3.475.258,28	
159	7-VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	1.735.873,45		1.735.873,45	
19	H-DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		329.000,00		329.000,00
196	6-PERSONEL AVANSLARI	329.000,00		329.000,00	
1	DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI:		202.296.440,72		205.831.433,69
2	II-DURAN VARLIKLAR				
23	B-DİĞER ALACAKLAR		30.585,48		30.585,48
236	5-DİĞER ÇEŞİTLİ ALACAKLAR	30.585,48		30.585,48	
24	C-MALİ DURAN VARLIKLAR		52.500,00		1.332.740,14
245	BAĞLI ORTAKLIKLAR	52.500,00		1.332.740,14	
25	D-MADDİ DURAN VARLIKLAR		67.476.043,57		525.255.070,79
250	1-ARAZİ VE ARSALAR	3.592.940,00		3.631.738,91	
252	3-BİNALAR	44.352.152,44		720.512.175,67	

253	4-TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR	13.534,96		115.405,05	
254	5-TAŞITLAR	9.872.500,86		41.504.511,08	
255	6-DEMİRBAŞLAR	47.634.001,87		306.376.243,11	
257	8-BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	-44.191.718,33		-554.419.349,92	
258	9-YAPILMAKTA OLAN YAT.	6.202.631,77		7.534.346,89	
26	E-MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIK		1.804.928,10		44.646.881,87
261	-ŞEREFİYE	1.754.737,18		44.544.927,06	
267	6-DİĞ. MADDİ OLMAYAN DUR. VARL.	134.454,87		307.350,57	
268	7-BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	-84.263,95		-205.395,76	
28	G-GELECEK AYLARA AİT GİD.		1.607.730,88		1.691.998,37
280	1-GELECEK YILLARA AİT GİD.	1.607.730,88		1.691.998,37	
2	DURAN VARLIKLAR TOPLAMI:		70.971.788,03		572.957.276,65
	AKTİF [VARLIKLAR] TOPLAMI :		273.268.228,75		778.788.710,34
3	1-KISA VADELİ YAB. KAYNAK				
30	-MALİ BORÇLAR		23.808.052,22		23.808.052,22
300	-BANKA KREDİLERİ HES.	16.934.751,39		16.934.751,39	
309	-DİĞER MALİ BORÇLAR	6.873.300,83		6.873.300,83	
32	B-TİCARİ BORÇLAR		20.458.772,12		20.458.772,12
320	1-SATICILAR HESABI	5.567.282,12		5.567.282,12	
321	-BORÇ SENETLERİ	14.891.490,00		14.891.490,00	
33	C-DİĞER BORÇLAR		6.253.350,84		6.253.350,84
331	-ORTAKLARA BORÇLAR	1.439.780,72		1.439.780,72	
335	4-PERSONELE BORÇLAR	4.813.570,12		4.813.570,12	
34	D-ALINAN AVANSLAR		9.610.513,02		9.610.513,02
340	1-ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI	9.610.513,02		9.610.513,02	
36	F-ÖD.VERGİ VE DİĞER YÜKÜML.		5.784.519,94		5.784.519,94
360	1-ÖD. VERGİ VE FONLAR	1.424.228,71		1.424.228,71	
361	2-ÖD. SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİ.	4.317.505,23		4.317.505,23	
369	4-ÖD. DİĞER YÜKÜML.	42.786,00		42.786,00	
37	G-BORÇ VE GİDER KARŞ.		5.631.736,75		5.631.736,75
370	1-DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞ.	22.769.308,67		22.769.308,67	

	YASAL YÜK.KARŞ.				
371	2-DÖNEM KAR.PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞ.YÜK.	-17.137.571,92		-17.137.571,92	
3	KISA VADELİ YAB.KAY. TOP.:		71.546.944,89		71.546.944,89
4	II-UZUN VADELİ YABANCI KAY.				
43	C-DİĞER BORÇLAR		750.000,00		750.000,00
431	-ORTAKLARA BORÇLAR	750.000,00		750.000,00	
4	UZUN VADELİ YAB. KAY. TOP.:		750.000,00		750.000,00
5	III-ÖZKAYNAKLAR				
50	A-ÖDENMİŞ SERMAYE		11.000.000,00		160.078.513,69
500	1-SERMAYE HESABI	11.000.000,00		160.078.513,69	
54	C-KAR YEDEKLERİ		2.200.000,00		2.200.000,00
540	YASAL YEDEKLER	2.200.000,00		2.200.000,00	
57	D-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI		85.416.541,83		544.213.251,76
570	1-GEÇMİŞ YILLAR KARLARI	85.416.541,83		544.213.251,76	
58	E-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI		-42.199.263,19		0
580	1-GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI	-42.199.263,19		0	
59	F-DÖNEM NET KARI/ZARARI		144.554.005,22		0
590	1-DÖNEM NET KARI HESABI	144.554.005,22		0	
5	ÖZKAYNAKLAR TOPLAMI:		200.971.283,86		706.491.765,45
	PASİF [KAYNAKLAR] TOPLAMI :		273.268.228,75		778.788.710,34

Kaynak: HTC A.Ş.

HTC A.Ş' nin 2023 dönem sonu bilançosundaki enflasyon muhasebesi işlemine tabi tutulan hesapları ve bu hesapların enflasyon muhasebesi uygulaması sonucundaki değişimleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir

Tablo 3.33 HTC A.Ş'nin Enflasyon Düzeltmesi Uygulanan Bilanço Kalemlerinin Değerlerindeki Değişim

Kod	Düzeltilen Hesap Adı	İlk Bilanço Değeri	Düzeltilmiş Bilanço Değeri	Enflasyon Farkı
15	Stoklar	38.544.530,98	42.079.523,95	3.534.992,97
245	Bağlı Ortaklıklar	52.500,00	1.332.740,14	1.280.240,14
250	Arazi ve Arsalar	3.592.940,00	3.631.738,91	38.798,91
252	Binalar	44.352.152,44	720.512.175,67	676.160.023,23
253	Tesis, Makine ve Cihazlar	13.534,96	115.405,05	101.870,09
254	Taşıtlar	9.872.500,86	41.504.511,08	31.632.010,22
255	Demirbaşlar	47.634.001,87	306.376.243,11	258.742.241,19
257	Birikmiş Amortismanlar	-44.191.718,33	-554.419.349,92	-510.227.631,60
258	Yapılmakta Olan Yatırımlar	6.202.631,77	7.534.346,89	1.331.715,12
261	Şerefiye	1.754.737,18	44.544.927,06	42.790.189,88
267	Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	134.454,87	307.350,57	172.895,71
268	Birikmiş Amortismanlar	-84.263,95	-205.395,76	-121.131,81
280	Gelecek Yıllara Ait Giderler	1.607.730,88	1.691.998,37	84.267,49
500	Sermaye	11.000.000,00	160.078.513,69	149.078.513,69
Toplam Fark		120.485.733,53	775.084.728,81	654.598.995,23

Kaynak: HTC A.Ş

SONUÇ

Ekonomilerin en önemli sorunlarından olan enflasyon, paranın nominal değerini arttırırken reel değerini düşürerek satın alma gücünü olumsuz etkiler. Türkiye ekonomisinin yıllar boyunca başlıca mücadele konusu olan enflasyon, Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) kullanılarak hesaplanır. Enflasyonu pek çok açıdan sınıflandırmak mümkün olsa da genel olarak kaynağına göre ve şiddetine göre olarak iki ayrı sınıflandırmaya tabi tutulur. Kaynağına göre, talep enflasyonu ve maliyet enflasyonu; süre ve şiddetine göre ise ılımlı, yüksek ve hiper enflasyon çeşitleri vardır. Enflasyonun var olduğu ülkelerde birçok açıdan olumsuz etkileri görülmektedir. Enflasyon; ekonomik büyüme ve kalkınmayı, adil gelir dağılımını, yatırım kararlarını, üretimi, dış ticareti ve beraberindeki pekçok iktisadi konuyu olumsuz şekilde etkiler.

Enflasyonun olumsuz yönde etkilediği şeylerden birisi de muhasebedir. Öyleki yüksek enflasyon oranları muhasebenin raporlama fonksiyonunu oluşturan finansal tablolara da zarar vermektedir. Başlıca finansal tablolar olan gelir tablosu ve bilanço; işletmenin finansal durumunu, ortaya koyarak, yatırımcılar, şirket yöneticileri, kredi verenler gibi ilgililere şirketin mali durumu hakkında sunduğu bilgilerle şirketin performansı, nakit akışları, faaliyet sonuçları v.b hakkında bilgi ve yorum sahibi olmalarını sağlar. Söz konusu ilgililer mali tabloların sunduğu bilgiler doğrultusunda karar alırlar. Bu yüzden ki mali tabloların içerdiği bilgilerin doğru ve gerçek olması gerekir. Enflasyon, paranın satın alma gücünü azaltarak reel değerini olumsuz etkilediğinden mali tabloların güvenilirliğini zedelemektedir. Enflasyonun mali tablolara olan zararlarını yok etmek için uzmanlar enflasyon muhasebesi yöntemini geliştirmişlerdir.

Enflasyon muhasebesi; parasal olmayan kıymetlerin, mali tabloların hazırlandığı zamanki satın alma güçlerini yansıtabilecek şekilde hesaplanmasıdır. Enflasyon düzeltmesi olarakta adlandırılan enflasyon muhasebesi sayesinde parasal olmayan kıymetler, enflasyonun etkisinden arındırılarak gerçek değerlerinde yansıtılır. Böylece karar vericilerin rasyonel davranmaları sağlanır.

Yüksek enflasyon sorunuyla mücadele eden birçok ülke, enflasyon muhasebesini kullanmıştır. Türkiye’de 2003 yılı öncesinde, yasal düzenlemelerle enflasyon etkileri azaltılmaya çalışılmışsa da 17 Aralık 2003 tarihli ve 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu’nda farklılık yapılmasıyla ilgili kanun ile; 4 Ocak 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun mükerrer 298. maddesinin değiştirilerek yeniden düzenlenmesi ve aynı kanuna geçici 25. Maddesinin eklenmesiyle enflasyon

düzeltilmesi uygulaması 30 Aralık 2003 tarihinden itibaren Türk vergi sisteminde yerini almıştır. Türkiye’de enflasyon muhasebesi ile ilgili düzenlemeler; Türkiye Muhasebe Standardı (TMS)-29, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) Tarafından Yayınlanan Seri XI No:20 Tebliği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) Tarafından Yayınlanan 14 Numaralı Tebliğ, Maliye Bakanlığı Tarafından Yayınlanan 5024 Sayılı Kanun, Muhasebe Uygulama Genel Tebliği Sıra No:12’ dir. Enflasyon muhasebesinin genel olarak; ikame maliyet muhasebesi, genel fiyat- cari maliyet modeli ve genel fiyat düzeyi olmak üzere üç tane yöntemi bulunmaktadır. Enflasyon muhasebesi uygulamasının usul ve esaslarını içeren Vergi Usul Kanunu 555 sıra numaralı genel tebliği, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanarak 30 Aralık 2023 tarihinde Resmi Gazete’ de yayımlanmıştır.

Bu çalışmada, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yayımlanan, 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun 555 sıra numaralı genel tebliği incelenerek, enflasyonun mali tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini somutlaştırıp, enflasyon muhasebesinin önemi ve gerekliliğini ortaya koymak amacıyla söz konusu tebliğdeki bilgiler doğrultusunda Antalya’da faaliyet gösteren bir turizm işletmesi olan HTC A.Ş’ nin 2023 dönem sonu bilançosu üzerinde örnek bir uygulama yapılmıştır.

Uygulamaya konu olan, HTC A.Ş’ nin bilançosundaki; Stoklar, Bağlı Ortaklıklar, Arazi ve Arsalar, Binalar, Tesis, Makine ve Cihazlar, Taşıtlar, Demirbaşlar, Birikmiş Amortismanlar, Yapılmakta Olan Yatırımlar, Şerefiye, Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar, Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Sermaye hesaplarına enflasyon muhasebesi uygulanmıştır.

Uygulama sonucunda şirketin;

- Dönen Varlıklar toplamı, 202.296.440,72 TL’ den 205.831.433,69 TL’ ye yükselmiştir.
- Mali Duran Varlıklar toplamı, 52.500 TL’den 1.332.740,14 TL’ye yükselmiştir.
- Maddi Duran Varlıklar toplamı, 67.476.043,57 TL’den 525.255.070,79 TL’ ye yükselmiştir.
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar, 1.804.928,10 TL’ den 44.646.881,87 TL’ ye yükselmiştir.
- Gelecek Aylara Ait Giderler, 1.607.730,88 TL’den 1.691.998,37 TL’ye yükselmiştir.
- Duran Varlıklar toplamı 70.971.788,03 TL’den 572.957.276,65 TL’ye yükselmiştir.
- Böylece şirketin aktifleri toplamı, 273.268.228,75 TL’ den 778.788.710,34 TL’ye yükselmiştir.
- Şirketin ödenmiş sermayesi, 11.000.000 TL’ den 160.078.513,69’ ye yükselmiştir.
- Geçmiş Yıllar Karları, 85.416.541,83 TL’den 544.213.251,76 TL’ye yükselmiştir.

- Şirketin Özkaynaklar toplamı 200.971.283,86 TL'den 706.491.765,45 TL'ye yükselmiştir.
- Şirketin pasifleri toplamı da , 273.268.228,75 TL' den 778.788.710,34 TL'ye yükselmiştir.

Literatüre bakıldığında çalışmanın sonuçları Bişit (2023), Yavuz (2007), Öğüt (2004) çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Yavuz (2007), çalışmasında bir işletmenin 2003 dönem sonu bilançosuna 5024 sayılı kanunun geçici 25. Maddesine göre 328 sıra numaralı VUK genel tebliğinde yer alan esaslara göre enflasyon muhasebesi uygulaması yapmıştır ve çalışma sonucunda enflasyon muhasebesinin faydalı olduğu kanaatine varmıştır. Bişit (2023), çalışmasında örnek bir işletmenin 2022 yılına ait finansal tablolarını TMS-29 esaslarına göre enflasyon muhasebesi uygulamasına tabi tutmuş ve yüksek enflasyon durumlarında enflasyon muhasebesinin kullanılması gerektiği sonucuna varmıştır. Öğüt (2004), çalışmasında 5024 sayılı kanunun 328 sıra numaralı VUK genel tebliği esaslarına ve TMS-2' ye göre örnek bir işletmeye enflasyon muhasebesi uygulaması yapmış ve enflasyon muhasebesinin mutlaka uygulanması gerektiği sonucuna varmıştır. Çalışmanın literatüre katkısına bakıldığında ise; enflasyon muhasebesinin, Türkiye' de 20 yıl aradan sonra ikinci kez uygulanacağından dolayı söz konusu uygulamanın usul, esas ve yapılışıyla ilgili bilgi eksiklikleri ve tecrübesizlikler bulunmaktadır. Dolayısıyla enflasyon muhasebesi ile ilgili güncel bilgilere ve uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma da güncel tebliğ olan; Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 5024 sayılı Vergi Usul Kanunu 555 sıra numaralı genel tebliğine göre enflasyon muhasebesi uygulaması detaylı bir şekilde açıklandığı ve örnek uygulama ile desteklendiğinden, enflasyon muhasebesi uygulayıcılarının bilgi eksikliklerini giderici nitelik taşıdığı söylenilebilir.

Sonuç olarak, örnek enflasyon muhasebesi uygulamamızın ortaya çıkardığı durumdan da anlaşılacağı üzere enflasyon, mali tabloların gerçekliğini ve doğruluğunu ortadan kaldırmaktadır. İşletmeler, doğru bilgilere ulaşabilmek ve rasyonel kararlar verebilmek için mutlaka yüksek enflasyon durumlarında mali tablolarına enflasyon muhasebesi yöntemini uygulayarak, rakamlarının ekonomik gerçeklikle uyumlu hale getirilmesini sağlamalıdır. Bu amaç doğrultusunda finansal tablolara, Vergi Usul Kanunu'na göre yapılan enflasyon düzeltmesinin yanı sıra Türkiye Muhasebe Standartları ve Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı' na (BOBI FRS) göre de enflasyon muhasebesi uygulanarak karşılaştırma yapılması işletmeler açısından daha faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Açık, S. (2006). Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkilerini Giderici Bir Tedbir Olarak Enflasyon Muhasebesi Ve Türkiye’deki Yasal Düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 345-360.
- Ada, T. (2016, Aralık). *İşletmelerde Mali Tablolar Yoluyla Finansal Risk Analizi Ve Havacılık Sektöründe Uygulama*. İstanbul.
- Akça, C. (2018). *Mali Tablolar Analiz Tekniklerini Kullanarak Yönetim Performansının Değerlendirilmesi: Bir Banka Uygulaması*. İstanbul.
- Akçay, S. (2024). Türkiye’de Yeniden Yüksek Enflasyon Nedeniyle Enflasyon Muhasebesi Süreci Ve Bir Uygulama. *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 104-123.
- Akın, A. (2022). *Türkiye’de Enflasyon Ve Enflasyon Belirsizliğinin İktisadi Büyüme Üzerine Asimetrik Etkileri: Eşik Değer Analizi*. Tekirdağ.
- Aktaş, S. (2006). *Enflasyon Muhasebesinin Mali Tablolara Etkisi ve Türkiye’de Yıllara Sari İnşaat İşletmelerinde Enflasyon Düzeltmesi Uygulaması*. Master's thesis, Marmara Üniversitesi.
- Akyol, M. (2023). “Enflasyon ve Enflasyon Muhasebesi Çerçevesinde Bilançolara Etkiye Dair Genel Bakış”. *Mali Çözüm*, 33(175), 279-290
- Akyol, M. (2023). Enflasyon ve Enflasyon Muhasebesi Çerçevesinde Bilançolara Etkiye Dair Genel Bakış. *Mali Çözüm*, 33(175), 279 – 290.
- Altınışik, İ. (2019). *Enflasyonun İşletmeler Üzerindeki Etkisi Ve Bu Etkiyi Gidermeye Yönelik Yöntemler*. Ankara: İksad Publishing House.
- Arda, A. (2023). Enflasyon Muhasebesi. *Parion Akademik Bakış Dergisi*, 2(1), 23-32.
- Arzova, S. B. & Şahin, B. Ç. (2022). “Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Süreçleri ve Enflasyon Muhasebesinin Finansal Tablolara Etkisi”. *Mali Çözüm*, 32(170), 13-31
- Avcılar, Z. (1996). *Enflasyon Ortamında Stok Değerleme Yöntemlerinin, Özellikle Lifo Yönteminin İşletme Faaliyet Sonuçları Üzerindeki Etkileri*. Adana.
- Aydın, B. N. (2022). *Türkiye Ekonomisindeki Enflasyon Patikasının Seyri Ve Bu Patika Üzerinde Etkili Olan Başlıca Faktörlerin Enflasyon Üzerindeki Etkileri*. Kocaeli.
- Balat, A. H. (2010). *Türkiye’de Enflasyonla Mücadelede, Maliye Politikalarının Rolü ve Etkisi (1990-2008 yılları)*, Master's thesis, Marmara Üniversitesi.

- Bilici, N. (2010). Enflasyonun Mali Tablolar Üzerindeki Etkilerini Azaltmak İçin Türkiye’de Uygulanan Önlemler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1-2.
- Bişit, S. (2023, Ekim). *Enflasyon Muhasebesi Ve Enflasyonun Finansal Tablolara Etkisinin Tms-29 Kapsamında Değerlendirilmesi: Örnek Bir Uygulama*. Ankara.
- Bozkoç, A. (2019, Temmuz). *2008 Finans Krizinin Fon Akım Tablolarına Etkilerinin Sektörel Bazda Analizi*. Ankara.
- Can, B. (2006). *Enflasyon Muhasebesi*. Diyarbakır.
- Canan, S. (2023). *Türkiye’de Enflasyon Hedeflemesi Rejiminde Etkili Hedef Endekslerin Belirlenmesi*. Malatya.
- Canbaz, M. (1990). *İşletmelerde Yeniden Değerleme Yoluyla Kaynak Sağlama Ve Enflasyonu Giderme*. İstanbul.
- Dikilitaş, S. (2019). *Başlıca Enflasyon Kuramları Bağlamında Türkiye Ekonomisinde Enflasyonist Sürecin İncelenmesi (1980 Sonrası Dönem)*. Kastamonu.
- Dursun, Ö. (2010, Şubat). *Türkiye’de Enflasyon Muhasebesi Uygulamalarında Meydana Gelen Aksaklıklar Ve Çözüm Önerileri*. Eskişehir.
- Düldül, A. (2021). *Enflasyon Ve Enflasyon Belirsizliği Arasındaki Nedensellik İlişkisinin Simetrik Ve Asimetrik Analizi: Türkiye Örneği*. Rize.
- Ege, U. (2011). *Enflasyon Düzeltmesinin Türk Vergi Sistemindeki Yerinin Değerlendirilmesi*. Ankara.
- Erdemir, N. K. (2005). *Enflasyon Muhasebesi Uygulamalarında Meydana Gelen Aksaklıklar Ve Çözüm Önerileri*. Konya.
- Geyik, S. (1998). *Enflasyonun Finansal Tablolar Üzerindeki Etkileri Ve Bu Etkileri Giderici Bir Tedbir Olarak Enflasyon Muhasebesi*. Erzurum.
- Gökten, S., Gökten, P. O., & Mollaoğulları, B. F. (2023). Stoklar Ve Enflasyon Muhasebesi Uygulması: Bist30 İmalat İşletmeleri Üzerine Bir Değerlendirme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*.
- Gülcemal, T. (2006). *5024 Sayılı Yasa Çerçevesinde Enflasyon Muhasebesi Uygulaması*. Malatya.
- Güzeldal, Ö. ve Ersoy, A. (2004). *Yaklaşım Yayıncılık*.
- Hazine Ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı. (2023, Aralık 30). Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:555). *Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:555)(32415(2.Mükerrer))*.
- İlter, C. (2019). Inflation and devaluation effects on financial statements: The case of Turkey in 2018. *Acta Oeconomica Pragensia*, 2, 49-61.

- Kaçar, Y. (2019). “Enflasyon Ortamında Muhasebe Uygulaması Açısından^[1] Yenileme Fonu Amortisman Gideri Mahsup İlişkisi”. *International Journal of Management and Administration*, 3(5), 142-148
- Kaçar, Y. (2019). Enflasyon Ortamında Muhasebe Uygulaması Açısından Yenileme Fonu Amortisman Gideri Mahsup İlişkisi. *International Journal of Management and Administration*, 3(5), 142-148. <https://doi.org/10.29064/ijma.527030>
- Karaturna, T. (2021, Temmuz). *Türkiye’de Para İkamesi Ve Enflasyon*. Kahramanmaraş.
- Kılınç, Y. (2018). *Finansal Tablolar Analizi Açısından Vergi Denetimi: Bir Şirket Üzerinde Uygulama*. Isparta.
- Kıritoğlu, C. (2006). *Enflasyon Muhasebesi Uygulaması Ve Mersin İlindeki Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma*. Mersin.
- Koçak, H., Kısakürek, M. M. & Babacan, A. (2023). “Enflasyon Düzeltme İşlemlerinin İşletme Performansına Etkisi Bist’te Bir Uygulama”. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58(2), 1525-1546.
- Kök, M. (2022, Mayıs). *Ekonomik Büyümenin Enflasyon Ve İşsizlik İle İlişkisi: Türkiye Örneği*. Niğde, Türkiye.
- Kramarova, K. (2021). Küresel enflasyon sorunu ve enflasyona göre ayarlanmış finansal raporlamaya duyulan ihtiyaç. *SHS Web of Conferences'da* (Cilt 129, s. 09010). EDP Sciences.
- Matofalı, V. (2022). Comparison of IAS/IFRS and OHADA standards in terms of taking inflation into account in financial accounting. *Revue du contrôle, de la comptabilité et de l’audit*, 6(2).
- Öğüt, R. E. (2004). *Enflasyon Muhasebesi Ve Bir Örnek Uygulama*. İzmir.
- Özbek, F. (2019). *Özkaynak Değişim Tablosunun İçerik Analizi Ve Bist-100 Şirketlerinde Bir Araştırma*. Kütahya.
- Özlem, K. (2019). *İşlem tutarı bazında kredi kartı kullanımının enflasyon ile ilişkisi: Türkiye üzerine bir uygulama*. Master's thesis, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özulucan, A. (2002). Enflasyonun Muhasebe Verileri Üzerindeki Etkisinin Giderilmesinde Kullanılan Otof finansman Yöntemleri ve Enflasyon Muhasebesi Üzerine Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*.
- Pazarcı, P. (2019). *Türkiye’de Enflasyon ve Faiz İlişkisi*. Kahramanmaraş.
- Sabankaya, M. (2018, Haziran). *Finansal Tablolarda Muhasebe Hilelerinin Fark Edilmesi Ve Ortaya Çıkarılma Biçimleri*. İstanbul.

- Situm, M. (2009). The effects of money printing on inflation accounting. Available at SSRN 1471359.
- Tawiah, V., Benjamin, M., & Mukakibibi, D. (2015). Inflation Accounting: More questions than answers. *International Journal of Management, IT and Engineering*, 5(3).
- Tekkahveci, S. (2020, Ocak). *Türk Vergi Sisteminde Yeniden Değerleme*. Niğde.
- Tokgöz, B. (2003). *Enflasyon Muhasebesinin Türk Vergi Mevzuatı İle Spk Ve Ums 29 Açısından Değerlendirilmesi Ve Spk Standardına Uygun Bir Uygulama*. İstanbul.
- Topoğlu, S. (2004). *5024 Sayılı Yasa Uyarınca Türkiye’de Enflasyon Muhasebesi Ve Uygulaması Üzerine Örnek Bir Çalışma*. Ankara.
- TÜİK. (2023). *Yurt İçi Fiyat Endeksi Kasım 2023*, Aralık 2023.
- Uman, N. (2003). Enflasyon Muhasebesi Kanunu Tasarısı İle İlgili Son Gelişmeler. *Vergi Dünyası*.
- Umut, E. (2024). IAS 29 Financial Reporting Standard in High Inflation Economies: A Hypothetical Study. *Journal of Economics and Business Issues*, s. 86-112.
- Uysal, İ. (2007). *Enflasyon Muhasebesi Uygulamasının Mali Oranlar Üzerindeki Etkisi Eskişehir İli Örneği*. Kütahya.
- Ürem, E. (2009). *Nakit Akım Tablosunun Uluslararası Muhasebe Standardı (Ias-7) Ve Türk Mevzuatı Yönünden İncelenmesi Ve Bir Uygulama*. İstanbul.
- Varol, N. (2022). Inflation accounting in terms of tax legislation and accounting standards in Turkey. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (93), 19-30.
- Yalçın, D. (2006). *İktisadi ve Mali Etkileriyle Türkiye’de Enflasyon Muhasebesi*. Manisa.
- Yavuz, G. (2007). *Enflasyon Muhasebesi Ve Bir Uygulama*. Kocaeli.
- Yılmaz, F. (2019). *Bilanço Manipülasyonları Ve Vergi Kanunları Açısından Bir Değerlendirme*. Konya.
- Yücel, G. (2023). “Parasal Kazanç (Monetary Gain) Kavramı Anlaşılmadan Enflasyona Göre Düzeltilmiş Finansal Tablolar Anlaşılamaz”. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi* 3(1), 1-10.
- Yükçü, S., İçerli, M. Y., Söylemez, S. ve Korga, S. (2024). *Enflasyon Düzeltmesi*. Gazi Kitabevi, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Hatice KARAMANCI
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Özel Manavgat Lisesi
Lisans Diploması	Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisat Bölümü
Yabancı Dil / Diller	İngilizce

